

Beschikking van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

op de op 5 februari 2018 binnen gekomen aanvraag van Innogy Windpower Netherlands B.V., om vergunning krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voor de inrichting gelegen in de Karolinapolder te Dinteloord, kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, perceelnummers 417, 700, 701 en 737.

documentnummer
4587379

plaats / datum
Den Bosch,
29 oktober 2019

BESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING

Onderwerp

Op 5 februari 2018 is een aanvraag voor een omgevingsvergunning ontvangen van Innogy Windpower Netherlands B.V. Het betreft een aanvraag voor het oprichten van 4 windturbines onder de naam "Windpark Karolinapolder Steenberg". De aanvraag gaat over percelen gelegen in de Karolinapolder te Dinteloord. Het betreft de percelen bekend onder sectie A, nummers 417, 700, 701, 737 gemeente Dinteloord. De aanvraag is geregistreerd onder OLO-nummer 3456225 en zaaknummer 19081513.

Besluit

Wij besluiten, gezien de overwegingen die zijn opgenomen in deze vergunning, gezien de verklaring van geen bedenkingen door Provinciale Staten afgegeven op 25 oktober 2019 (53/19 B) en gelet op de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), de daarop betrekking hebbende uitvoeringsbesluiten en -regelingen aan Innogy Windpower Netherlands B.V.:

- een (omgevings)vergunning op grond van artikel 2.1, eerste lid, onder a. Wabo (het bouwen van een bouwwerk) te verlenen voor de bouw van 4 windturbines met een minimale tiphoogte van 180 meter en een maximale tiphoogte van 215 meter;
- een (omgevings)vergunning op grond van artikel 2.1, eerste lid, onder b. Wabo (het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden te verlenen);
- een (omgevings)vergunning op grond van artikel 2.1, eerste lid, onder c. Wabo (het gebruiken van gronden of bouwwerken in strijd met een bestemmingsplan te verlenen voor een periode van 25 jaar, de exploitatietermijn, geldend vanaf het moment van ingebruikname van de windturbines. Van ingebruikname is sprake op het moment van aanmelden van eerste productie bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De exploitatietermijn vangt in ieder geval 4 jaar na de dag van het verkrijgen van de SDE+ beschikking aan;
- een (omgevings)vergunning ex artikel 2.1, eerste lid, onder i. Wabo (het verrichten van een andere activiteit die invloed heeft op de fysieke leefomgeving, zoals bedoeld in artikel 2.2a van het Besluit omgevingsrecht (Bor) te verlenen;
- dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uit maken van deze vergunning voor zover in de voorschriften en beperkingen van deze vergunning niet anders bepalen:
 - Aanvraagformulier omgevingsvergunning nummer 3456225;
 - Toelichting onderdeel bouwen en Beperkte milieutoets, kenmerk R068475aa.180FR30.mhr, versie 03_001, d.d. 10 april 2018, met uitzondering van;
 - Bijlage III, Situatietekening 001b;
 - Bijlage V, Geluid en slagschaduw, kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 02_001 d.d. 10 april 2018;
 - Aanzichten windturbine, tekeningnummer 003, d.d. 14 februari 2018;

- Ruimtelijke onderbouwing, kenmerk R068475aa.17150W7.jwi, versie 04_001, d.d. 10 april 2018, met uitzondering van;
 - Situatietekening 001b d.d. 21-02-2018 (onderdeel van bijlage II);
 - Bijlage V, Geluid en slagschaduw, kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 02_001 d.d. 10 april 2018;
 - Addendum op de ruimtelijke onderbouwing, kenmerk R068475aa.18B8PBF.pt, versie 04-001, d.d. 18 februari 2019;
 - Rapport geluid en slagschaduw, kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, d.d. 30 januari 2019;
 - Principeschets windparkbekabeling, BEM 1801279;
 - Besluit aanmeldingsnotitie m.e.r. d.d. 30 januari 2018;
 - Situatietekening 001A d.d. 26-09-2019;
- aan deze vergunning voorschriften te verbinden.

Tevens besluiten wij om maatwerkvoorschriften te stellen:

- op grond van artikel 8.42 Wet milieubeheer juncto artikel 3.12, tweede lid van de Activiteitenregeling milieubeheer ten aanzien van afwijkende normen voor slagschaduw ter plaatse van gevoelige objecten;
- op grond van artikel 8.42 Wet milieubeheer juncto artikel 2.1, lid 4 van het Activiteitenbesluit milieubeheer ten aanzien van het verlichtingsplan voor de obstakelverlichting.

INHOUDSOPGAVE	
BESLUIT OMGEVINGSVERGUNNING	2
ONDERWERP	2
BESLUIT	2
INHOUDSOPGAVE	4
VOORSCHRIFTEN	7
1 BOUWEN	7
1.1 ALGEMEEN	7
2 HANDELEN IN STRIJD MET REGELS RUIMTELIJKE ORDENING	8
2.1 ALGEMEEN	8
3 MAATWERKVOORSCHRIFTEN	8
3.1 SLAGSCHADUW	8
3.2 OBSTAKELVERLICHTING	8
PROCEDURELE ASPECTEN	10
1. PROCEDURELE ASPECTEN	10
1.1. GEGEVENS AANVRAGER	10
1.2. PROJECTBESCHRIJVING	10
1.3. OMSCHRIJVING VAN DE AANVRAAG	10
1.4. BEVOEGD GEZAG	11
1.5. WET NATUURBESCHERMING	11
1.6. BEOORDELING VAN DE AANVRAAG	11
1.7. TOETSING MILIEUEFFECTRAPPORTAGE	11
1.8. PROCEDURE	12
1.9. CRISIS- EN HERSTELWET	12
1.10. WETTELIJK VOOROVERLEG	12
1.11. ADVIES	13
1.12. ZIENSWIJZEN OP DE ONTWERPBESCHIKKING	13
1.13. WIJZIGING BESCHIKKING TEN OPZICHTE VAN ONTWERPBESCHIKKING	13
INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN	15
2. ACTIVITEIT 'OMGEVINGSVERGUNNING BEPERKTE MILIEUTOETS'	15
2.1 ALGEMEEN OBM	15
2.2 M.E.R.-BEOORDELING	15
2.3. CONCLUSIE M.E.R.-BEOORDELING	20
2.4. CONCLUSIE OBM	20
3. ACTIVITEIT 'HANDELEN IN STRIJD MET REGELS RUIMTELIJKE ORDENING'	20
3.1. ALGEMEEN	20
<i>GELDEND BESTEMMINGSPLAN</i>	20
<i>BUITENPLANS AFWIJKEN VAN HET GELDENDE BESTEMMINGSPLAN</i>	20
3.2. BEOORDELING	22
3.3. CONCLUSIE	24
4. ACTIVITEIT 'BOUWEN'	25

4.1.	BESTEMMINGSPLAN	25
4.2.	WELSTAND	25
4.3.	BOUWBESLUIT	25
4.4.	BOUWVERORDENING	25
4.5.	CONCLUSIE	25
5.	ACTIVITEIT 'WERK OF WERKZAAMHEDEN UITVOEREN'	25
5.1.	ALGEMEEN	25
5.2.	BEOORDELING	25
5.3.	CONCLUSIE	26
6.	MAATWERKVOORSCHRIFTEN SLAGSCHADUW EN OBSTAKELVERLICHTING	26
6.1.	ALGEMEEN	26
7.	RADARVERSTORING	27
	BIJLAGE 1	29
	BIJLAGE 2	30
	BIJLAGE 3	31
	BIJLAGE 4	32

VOORSCHRIFTEN

1 BOUWEN

1.1 Algemeen

- 1.1.1. De volgende gegevens en bescheiden dienen uiterlijk veertien weken voor aanvang van de werkzaamheden te worden overgelegd ter instemming aan het bevoegd gezag, via bouwen@omwb.nl:
- Gegevens en bescheiden met betrekking tot belastingen en belastingcombinaties (sterkte en stabiliteit) en de uiterste grenstoestand van alle (te wijzigen) constructieve delen van het bouwwerk alsmede van het bouwwerk als geheel, voor zover het niet de hoofdlijn van de constructie dan wel het constructieprincipe betreft;
 - Een veiligheidsplan als bedoeld in artikel 8.7 van het bouwbesluit 2012.

1.2. Meldingsplicht

- 1.2.1. Voordat met bouwwerkzaamheden wordt begonnen, moet dit tenminste 2 werkdagen (bij voorkeur 1 werkweek) van tevoren, conform artikel 1.25 Bouwbesluit 2012, worden gemeld via het e-mailadres bouwen@omwb.nl met in het onderwerp "melding bouwwerken, Olonummer en adres" of via <https://www.omwb.nl/meldingenbouw/startmelding-bouw>.
- 1.2.2. Aan de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant, moeten de volgen-de meldingen per e-mail worden gemeld aan bouwen@omwb.nl met als onderwerp "melden bouwwerk, Olonummer en adres": tenminste 2 werkdagen (bij voorkeur 1 werkweek) van tevoren: de start van het heiwerk c.q. het boren van de palen en het storten van beton voor fundering, vloeren en overige constructies.
- 1.2.3. Zodra de werkzaamheden zijn beëindigd, moet dit direct worden gemeld via mailadres bouwen@omwb.nl met in het onderwerp "gereedmelding bouw, Olonummer en adres" of via <https://www.omwb.nl/meldingenbouw/gereedmelding-bouw>. Conform artikel 1.25 Bouwbesluit 2012, wordt een bouwwerk voor het bouwen waarvan een vergunning voor het bouwen is verleend, niet in gebruik gegeven of genomen indien niet voldaan is aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 1.25 Bouwbesluit 2012 (gereedmelding).

2 HANDELEN IN STRIJD MET REGELS RUIMTELIJKE ORDENING

2.1 Algemeen

- 2.1.1. Met het daadwerkelijk oprichten van de masten van de aangevraagde windturbines mag worden gestart na sanering van de vier bestaande windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (kadastraal bekend onder sectie A, perceelnummers 417, 730 en 737, gemeente Dinteloord). Alle overige werkzaamheden, (zoals voorbereidende en civiele werkzaamheden aan infrastructuur, bekabeling en fundering) mogen voorafgaand aan de sanering worden uitgevoerd.
- 2.1.2. Binnen 6 maanden na het verstrijken van de exploitatietermijn, of zoveel eerder nadat de windturbines definitief buiten gebruik zijn gesteld, dienen de windturbines op milieuhygiënisch verantwoorde wijze en in overleg met het bevoegd gezag te zijn ontmanteld en verwijderd en de bestaande toestand (inrichting) van voor de verlening van deze vergunning hersteld te worden.
- 2.1.3. Voor het gestelde in voorschrift 2.1.2 dient vergunninghouder drie weken voor de aanvang van de bouwwerkzaamheden financiële zekerheid te stellen.
- 2.1.4. De windturbines inclusief de bijbehorende fundering hebben de minimale en maximale afmetingen uit onderstaande tabel:

	Minimum (m)	Maximum (m)
Ashoogte	122	166
Rotordiameter	117	136
Tiphoogte	180	215

- 2.1.5. De windturbines hebben 3 rotorbladen en dienen hetzelfde uiterlijk te hebben; gelijke as- en tiphoogte, gelijke rotordiameter, gelijke gondelvorm en gelijke draairichting (vanaf de voorzijde met de wijzers van de klok mee).
- 2.1.6. De windturbines dienen gerealiseerd te worden op de locaties zoals deze opgenomen zijn in "Situatietekening 001A d.d. 26-09-2019" behorende bij deze beschikking.

3 MAATWERKVOORSCHRIFTEN

3.1 Slagschaduw

- 3.1.1 De slagschaduw veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige windturbines op de woningen gelegen binnen de 6 uurs-contour, opgenomen in Bijlage I Opstellingsvariant B140 het slagschaduwonderzoek "Rapport geluid en slagschaduw, kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, d.d. 30 januari 2019", mag niet meer bedragen dan 0,5 uur per jaar.

3.2 Obstakelverlichting

- 3.2.1 Na de definitieve keuze van het type windturbine, doch uiterlijk 3 maanden voorafgaand aan de plaatsing van de windturbines dient vergunninghouder een verlichtingsplan voor de obstakelverlichting ter schriftelijke goedkeuring voor te leggen aan het bevoegde gezag. Het verlichtingsplan moet naar het oordeel van de Gedeputeerde Staten voldoende inzicht bieden in het voorkomen dan wel voor zover dat niet redelijkerwijs mogelijk is het tot een aanvaardbaar niveau beperken van lichthinder. De windturbine met obstakelverlichting mag pas na goedkeuring in gebruik worden genomen.

PROCEDURELE ASPECTEN

1. PROCEDURELE ASPECTEN

1.1. Gegevens aanvrager

Op 5 februari 2018 is een aanvraag om een omgevingsvergunning als bedoeld in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ontvangen. Het betreft een verzoek van Innogy Windpower Netherlands B.V.

1.2. Projectbeschrijving

Het project waarvoor vergunning wordt gevraagd is als volgt te omschrijven: het oprichten van 4 windturbines onder de naam "Windpark Karolinapolder Steenberg" (verder Windpark Karolinapolder). De aanvraag gaat over percelen gelegen in de Karolinapolder te Dinteloord. Het betreft de percelen bekend onder sectie A, nummers 417, 700, 701, 737 gemeente Dinteloord. Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag om vergunning. Gelet op bovenstaande omschrijving wordt vergunning gevraagd voor de volgende in de Wabo omschreven activiteiten:

- 'Bouwen' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder a en 2.10 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
- 'Werk of werkzaamheden uitvoeren' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder b en, 2.11 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
- 'Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder c en artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht;
- 'Omgevingsvergunning beperkte milieutoets' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder i van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.

Als één of meer van bovengenoemde activiteiten plaatsvinden, moet daarnaast beoordeeld worden of een aantal toestemmingsstelsels kan worden aangehaakt. Of daadwerkelijk moet worden aangehaakt, volgt niet uit de Wabo, maar uit de desbetreffende wet.

De activiteit "inrichting oprichten of veranderen" is niet van toepassing omdat sprake is van een type B-inrichting. De melding in het kader van het Activiteitenbesluit is gelijktijdig met de omgevingsvergunning ingediend.

1.3. Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag bestaat uit de volgende delen:

- Aanvraagformulier omgevingsvergunning nummer 3456225;
- Toelichting onderdeel bouwen en Beperkte milieutoets, kenmerk R068475aa.180FR30.mhr, versie 03_001, d.d. 10 april 2018;
- Situatie windturbines tekeningnummer 001B, d.d. 13 februari 2018;
- Aanzichten windturbine, tekeningnummer 003, d.d. 14 februari 2018;
- Ruimtelijke onderbouwing, kenmerk R068475aa.17150W7.jwi, versie 04_001, d.d. 10 april 2018;
- Addendum op de ruimtelijke onderbouwing, kenmerk R068475aa.18B8PBF.pt, versie 04-001, d.d. 18 februari 2019;
- Nota van beantwoording overlegreacties aanvraag omgevingsvergunning voor het opschalen van vier windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (versie 16 april 2018);

- Rapport geluid en slagschaduw, kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, d.d. 30 januari 2019;
- Principeschets windparkbekabeling d.d. 21 februari 2018;
- Besluit M.e.r. beoordeling d.d. 30 januari 2018;
- Natuurtoets windpark Karolinapolder, Bureau Waardenburg B.V., d.d. 22 augustus 2018;
- Aanvullende notitie Bureau Waardenburg B.V., d.d. 18 januari 2019
- Situatietekening 001A d.d. 26-09-2019;
- Melding Activiteitenbesluit milieubeheer.

1.4. Bevoegd gezag

Op grond van artikel 9f lid 1 van de Elektriciteitswet 1998 coördineert Gedeputeerde Staten de voorbereiding en bekendmaking van besluiten, aangewezen op grond van artikel 9d lid 1, ten behoeve van de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie met een vermogen van 5 tot 100 MW. In beginsel hebben wij gebruik gemaakt van artikel 9f lid 6 en op 10 januari 2018 de bevoegdheid overgedragen aan gemeente Steenberghe. Op 10 september 2019 hebben wij besloten om de bevoegdheid terug te nemen.

1.5. Wet natuurbescherming

In het Bor is opgenomen dat een toestemming op grond van de Wet natuurbescherming aanhaakt bij de toestemming op grond van de Wabo wanneer:

1. voor de activiteit anders een Natura 2000-vergunning of een ontheffing van de soortenbeschermingsbepalingen op grond van de Wnb vereist zou zijn;
2. voor de activiteit is een omgevingsvergunning vereist (artikel 2.1, eerste lid, Wabo); en
3. degene die de activiteit uitvoert heeft geen Natura 2000-vergunning of een ontheffing van de soortenbeschermingsbepalingen op grond van de Wnb aangevraagd of die is hem niet verleend.

De aanvraag voor een ontheffing voor een periode tot en met 31 december 2046 ingevolge de Wnb is op 2 februari 2018 ingediend bij de provincie Noord-Brabant. Op 1 maart 2019 is ontheffing verleend voor een periode tot en met 31 december 2046. Deze ontheffing is onherroepelijk.

Vanwege handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde natuurgebieden heeft Innogy Windpower Netherlands B.V. op 12 juni 2019 een aanvraag om vergunning op grond van de Wnb ingediend. Deze aanvraag is thans in procedure genomen.

1.6. Beoordeling van de aanvraag

Na ontvangst van de aanvraag hebben is deze getoetst op volledigheid. Lopende de procedure heeft de aanvrager diverse aanvullende informatie verstrekt, die vervolgens is toegevoegd aan de aanvraag. De aanvraag bevat voldoende informatie voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de fysieke leefomgeving. De aanvraag is dan ook in behandeling genomen.

1.7. Toetsing milieueffectrapportage

De voorgenomen activiteit valt onder categorie 22.2 van de D-lijst van het Besluit milieueffectrapportage waarvoor een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt. Dat wil zeggen

dat beoordeeld moet worden of er een milieueffectrapport (hierna: MER) moet worden gemaakt. De aanvrager heeft de activiteit op 22 januari 2018 bij de gemeente aangemeld met een aanmeldingsnotitie (artikel 7.8a van de Wm). Vervolgens heeft het college van burgemeester en wethouders van Steenberghe op 30 januari 2018 besloten dat er in dit geval geen sprake is van dusdanig belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu en dat er dus geen MER moet worden opgesteld. Daarbij is rekening gehouden met de omstandigheden die in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectrapportage zijn aangegeven:

- het kenmerk van het project;
- de plaats van het project;
- de kenmerken van het potentiële effect.

1.8. Procedure

Deze beschikking is voorbereid met de uitgebreide voorbereidingsprocedure als beschreven in paragraaf 3.3 van de Wabo. Gelet hierop is het niet verplicht om van de aanvraag kennis te geven in een of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op andere geschikte wijze, tenzij bij de voorbereiding van de beslissing op de aanvraag een milieueffectrapport (MER) moet worden gemaakt. Nu deze uitzonderingsgrond zich niet voordoet hebben is geen kennis gegeven van de aanvraag.

1.9. Crisis- en herstelwet

Omdat Windpark Karolinapolder een project betreft als bedoeld in het eerste lid van artikel 9e van de Elektriciteitswet, is op grond van artikel 1.1, eerste lid, onder a in samenhang met categorie 1.2 van Bijlage I van de Crisis- en herstelwet, Afdeling 2 van Hoofdstuk 1 van de Crisis- en Herstelwet van toepassing op dit besluit. Dit brengt onder meer met zich mee dat:

1. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, na afloop van de beroepstermijn, een termijn van zes maanden heeft voor het doen van een uitspraak op een beroep;
2. Dat het beroepschrift meteen de gronden van het beroep moet bevatten. Het indienen van een pro forma beroepschrift of het aanvullen na afloop van de beroepstermijn zijn niet mogelijk.

1.10. Wettelijk vooroverleg

Op grond van artikel 6.18 Besluit omgevingsrecht (Bor) juncto artikel 3.1.1 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) heeft wettelijk vooroverleg plaatsgevonden met de provincie Noord-Brabant, het waterschap Brabantse Delta, Rijkswaterstaat, de Veiligheidsregio, Defensie en de buurgemeenten.

Het vooroverleg is gestart op 22 februari 2018. Er is verzocht om schriftelijke vooroverlegreacties uit te brengen voor 23 maart 2018. Binnen deze termijn zijn er geen schriftelijke reacties binnengekomen. Op 4 april 2018 heeft de provincie Noord-Brabant een overlegreactie ingediend. Op 12 april 2018 heeft de gemeente Moerdijk een overlegreactie ingediend. In de bijlage 'Nota van beantwoording overlegreacties aanvraag omgevingsvergunning voor het opschalen van vier windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord' zijn de ingediende reacties behandeld.

1.11. Advies

In de Wabo en het Bor worden bestuursorganen vanwege hun specifieke deskundigheid of betrokkenheid aangewezen als adviseur. Gelet op het bepaalde in artikel 2.26 Wabo, alsmede de artikelen 6.1 tot en met 6.5 van het Bor, is de aanvraag ter advisering aan de gemeente Steenbergen gezonden.

Wij hebben de gemeente Steenbergen om advies gevraagd. Dit advies is ontvangen op 9 oktober 2019. Het uitgebrachte advies geeft ons geen aanleiding om de gevraagde omgevingsvergunning te weigeren. Voor een uitgebreide reactie verwijzen wij naar de nota van advies en zienswijzen die deel uitmaakt van dit besluit.

1.12. Zienswijzen op de ontwerpbeschikking

Van het ontwerp van de beschikking is door de college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenbergen kennis gegeven in de Staatscourant en het gemeenteblad Steenbergse Bode van 6 juni 2018.

Op 7 juni 2018 is het ontwerp ter inzage gelegd en is eenieder in de gelegenheid gesteld om zienswijzen naar voren te brengen.

Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn 43 zienswijzen ontvangen. Deze zienswijzen zijn besproken in de Nota van Zienswijzen, Windpark Karolinapolder te Steenbergen, die onderdeel uitmaakt van deze beschikking en opgenomen is in bijlage 2.

Een aantal zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van de voorschriften. Voor een uitgebreide reactie verwijzen wij naar de nota van advies en zienswijzen die deel uitmaakt van dit besluit.

1.13. Wijziging beschikking ten opzichte van ontwerpbeschikking

Naar aanleiding van de ingediende zienswijzen, de overgang van de bevoegdheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenbergen naar Gedeputeerde Staten en de op 22 oktober 2019 vastgestelde Overeenkomst Sociale randvoorwaarden met kenmerk C2250573/4592447 hebben wij de volgende wijzigingen aangebracht ten opzichte van het gestelde in de ontwerpbeschikking:

- diverse tekstuele aanpassingen ten opzichte van de ontwerpbeschikking die verband houden met de wijziging van het bevoegd gezag;
- de voorschriften zijn genummerd in dit besluit;
- de omgevingsvergunning wordt verleend voor vier windturbines met een minimale tiphoogte van 180 meter en een maximale tiphoogte van 215 meter;
- op grond van artikel 3.14, lid 4 van het Activiteitenbesluit milieubeheer en artikel 3.12, lid 2 van de Activiteitenregeling milieubeheer is een aanvullend maatwerkvoorschrift gesteld ter voorkoming van slagschaduw;
- op grond van artikel 2.1, lid 4 van het Activiteitenbesluit milieubeheer is een aanvullend maatwerkvoorschrift gesteld ten aanzien van het verlichtingsplan voor de obstakelverlichting;
- de omgevingsvergunning handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening wordt verleend voor 25 jaar, de exploitatietermijn, geldend vanaf het moment van ingebruikname van de windturbines. Van

ingebruikname is sprake op het moment van aanmelden van eerste productie bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De exploitatietermijn vangt in ieder geval 4 jaar na de dag van het verkrijgen van de SDE+ beschikking aan;

- er is een voorschrift opgenomen dat invulling geeft aan de verplichting tot het stellen van financiële zekerheid. Deze verplichting vloeit voort uit de Verordening ruimte en de op 25 oktober 2019 vastgestelde Interim omgevingsverordening waarin bepaald is dat financiële zekerheid gesteld moet worden ten behoeve van het herstellen van de bestaande toestand van vóór de verlening van deze omgevingsvergunning en de verwijdering van de windturbines;
- er is een voorschrift opgenomen waarbij de locatie van de windturbines wordt vastgelegd;
- de eerste voorwaarde behorend bij de activiteit "Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening" uit de ontwerpbeschikking is als volgt aangepast in voorschrift 2.1.1: "Met het daadwerkelijk oprichten van de masten van de aangevraagde windturbines mag worden gestart na sanering van de vier bestaande windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (kadastraal bekend onder sectie A, perceelnummers 417, 730 en 737, gemeente Dinteloord). Alle overige werkzaamheden, (zoals voorbereidende en civiele werkzaamheden aan infrastructuur, bekabeling en fundering) mogen voorafgaand aan de sanering worden uitgevoerd".

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

2. ACTIVITEIT 'OMGEVINGSVERGUNNING BEPERKTE MILIEUTOETS'

2.1 Algemeen OBM

Voor een aantal milieurelevante activiteiten waarvoor het Activiteitenbesluit milieubeheer algemene regels stelt, is eerst toestemming van het bevoegd gezag nodig voordat ze kunnen worden ondernomen. Het doel van de omgevingsvergunning beperkte milieutoets (OBM) is dat het bevoegd gezag na een beperkte milieutoetsing vooraf instemt met het van start gaan van een specifieke activiteit op een specifieke locatie. De OBM bestaat uit een instemming of een weigering.

Bij het beslissen op de aanvraag om een OBM moeten wij volgens artikel 2.17 van de Wabo toetsen aan artikel 5.13b Bor. Een toetsing aan dit artikel heeft plaatsgevonden.

Hieronder zijn onze overwegingen weergegeven.

Er wordt een OBM aangevraagd voor een windpark met vier windturbines waarbij het totale maximale vermogen tussen 12 MW en 21,6 MW zal bedragen. Ten aanzien van die activiteit is in artikel 7.17 Wet milieubeheer en artikel 5.13b, lid 1 Besluit omgevingsrecht bepaald dat de OBM moet worden geweigerd indien het bevoegd gezag heeft beslist dat een milieueffectrapport moet worden opgesteld.

De activiteit is opgenomen in het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) onder categorie D22.2. Die categorie betreft het oprichten, wijzigen of uitbreiden van een windturbinepark. De definitie van een windturbinepark is opgenomen in de bijlage behorende bij Besluit m.e.r., onderdeel A, sub 1. Er is sprake van een windturbinepark indien er tenminste drie windturbines worden gerealiseerd.

Op de locatie worden vier windturbines gerealiseerd met een gezamenlijk vermogen tussen 12 MW en 21,6 MW. De conclusie is dus dat de voorgenomen activiteit valt onder categorie D22.2 van het Besluit m.e.r.

2.2 M.e.r.-beoordeling

Op grond het Besluit milieueffectrapportage moet het bevoegd gezag, voor alle activiteiten die beneden de m.e.r.-beoordelingsdrempel liggen, bepalen of de activiteit daadwerkelijk geen aanzienlijke milieugevolgen heeft. Dit dient te gebeuren op grond van de criteria genoemd in bijlage III bij de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling.

De criteria van bijlage III van de richtlijn omvatten:

- de kenmerken van de activiteit (onder andere omvang en cumulatie);
- de plaats waar de activiteit wordt verricht (de kenmerken van het plangebied in relatie met kwetsbaarheid omgeving);
- de kenmerken van de gevolgen van de activiteit (mogelijke effecten van de activiteit, onder andere bereik, waarschijnlijkheid en omkeerbaarheid).

Deze bijzondere omstandigheden worden hierna ten aanzien van de aangevraagde activiteit nader beschouwd. Aan de motivering van ons besluit leggen wij mede ten grondslag het gestelde in het m.e.r.-beoordelingsbesluit van 30 januari 2018.

2.2.1. De kenmerken van de activiteit

De omvang van het project

De voorgenomen activiteiten betreffen de bouw, aanleg en in werking hebben van het windpark inclusief de daarbij behorende infrastructuur (hoofdzakelijk de bouwwegen,

opstelplaatsen en kabels die windturbines onderling en met het openbare net ondergronds verbinden) en aansluitend de verdere exploitatie hiervan. De vier windturbines van het bestaande windpark worden vervangen door vier grotere windturbines door het oprichten van een nieuwe inrichting. Voorzien is dat een windturbintype gerealiseerd wordt met elk een vermogen van minimaal 3 MW, met een ashoogte van minimaal 122 en maximaal 166 meter, een rotordiameter van minimaal 117 meter en maximaal 136 meter en een tiphoogte van minimaal 180 en maximaal 215 meter.

De cumulatie met andere projecten

Inmiddels heeft de gemeente Goeree – Overflakkee op 27 september 2018 een omgevingsvergunning voor Windpark Piet de Wit verleend om de 12 bestaande windturbines te vervangen door 7 nieuwe windturbines. De 7 turbines, zoals opgenomen in de Voorkeursalternatief boven (meest worst-case) zijn nu opgenomen in de cumulatiestudie (rapport "Geluid en slagschaduw" van 30 januari 2019 en het addendum van 18 februari 2019). Naast voornoemd windpark zijn er geen plannen en/of projecten in de directe omgeving in ontwikkeling waarmee de gevolgen van dit project zouden kunnen cumuleren. Door de geringe milieueffecten van de opwaardering zijn geen cumulatieve effecten te verwachten met de bestaande windparken die zich in de directe omgeving bevinden.

Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen

Het windpark maakt alleen gebruik van wind als natuurlijke hulpbron. Aan het einde van de levensduur wordt het vrijkomende schroot hergebruikt.

De productie van afvalstoffen

Tijdens het inwerking zijn van het windpark zal bij onderhoud van de windturbines in beperkte mate afgewerkte olie uit de draaiende systemen ontstaan dat wordt afgevoerd.

Verontreiniging en hinder

De opschaling leidt niet tot verontreiniging. In het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn eisen gesteld met betrekking tot veiligheid en ter voorkoming van hinder door geluid en slagschaduw. Hier wordt onder de kop "De kenmerken van de gevolgen van de activiteit" nader op ingegaan.

Gezondheid

De nieuw op te richten windturbines veroorzaken geluid, slagschaduw en kunnen van invloed zijn op de externe veiligheid. Deze aspecten kunnen gezamenlijk van invloed zijn op de gezondheid van omwonenden. Zoals hierna te lezen is onder 2.2.3 'De kenmerken van de gevolgen van de activiteit' wordt voor de aspecten geluid en slagschaduw voldaan aan de grenswaarden zoals deze zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit. Aangenomen mag worden dat deze aspecten derhalve niet leiden tot gezondheidseffecten bij omwonenden. Ook het aspect externe veiligheid is beoordeeld en gebleken is dat in de invloedssfeer van de turbines zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten bevinden. De overige objecten in de omgeving, de Schenkeldijk, het Volkerak, het bedrijf Chugoku Paints BV en het bedrijf Axel Christiernsson, leiden niet tot toename van de externe veiligheidsrisico's. Hieruit kan worden afgeleid dat ook het aspect externe veiligheid niet leidt tot gevolgen voor de gezondheid van omwonenden.

2.2.2. De plaats waar de activiteit wordt verricht

Het bestaande grondgebruik in het gebied wijzigt niet: het is al in gebruik door een windpark en agrarische activiteiten. Doordat er relatief weinig woningen in

de directe nabijheid van het geplande windpark liggen is de hinder als gevolg van de windturbines in verhouding gering. In de nabijheid van het plangebied bevinden zich Natura 2000-gebieden en het Natuur Netwerk Brabant (NNB). Hier wordt onder de kop "De kenmerken van de gevolgen van de activiteit" nader op ingegaan.

2.2.3. De kenmerken van de gevolgen van de activiteit

De belangrijkste effecten van de opschaling van het windpark op het milieu hebben betrekking op de aspecten geluid, slagschaduw, externe veiligheid, radarverstoring, natuur en landschap. Hierna wordt, voor zover relevant, ingegaan op de gevolgen per milieuaspect.

Geluid

Het windpark valt onder het Activiteitenbesluit milieubeheer. Conform dit besluit geldt een jaargemiddelde grenswaarde van 47 dB Lden en 41 dB Lnight ter plaatse van woningen van derden (artikel 3.14a lid 1). In het akoestisch onderzoek (kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, d.d. 30 januari 2019) dat ten grondslag ligt aan dit besluit is de geluidbelasting bepaald van de opgeschaalde windturbines. Hierbij is uitgegaan van een worst case turbine met het hoogste bronvermogen.

Uit de bij de vergunningaanvraag gevoegde berekeningen van het akoestisch onderzoek blijkt dat kan worden voldaan aan de grenswaarden van 47 dB Lden en 41 dB Lnight uit het Activiteitenbesluit milieubeheer of dat middels het treffen van mitigerende maatregelen voldaan kan worden aan de grenswaarden.

Slagschaduw

Slagschaduw betreft de lichtflikkeringen die optreden vanwege de passerende schaduw veroorzaakt door de draaiende rotorbladen van een windturbine. Deze lichtflikkeringen treden op als vanaf de ontvanger gezien de rotorbladen van een windturbine de zonnestralen onderbreken. Op basis van het Activiteitenbesluit milieubeheer is het een vereiste om de slagschaduw op woningen te onderzoeken.

In het bij de vergunningaanvraag gevoegde rapport met slagschaduwberekeningen (kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, d.d. 30 januari 2019) is uitgegaan van de windturbine met de grootste rotordiameter en de hoogste ashoogte. Om te onderzoeken of voldaan wordt aan de slagschaduwnorm is in de berekening allereerst de verwachte 6 uur slagschaduwcontour (~17x20 minuten) van de opstellingsvarianten bepaald. Ook is de 6 uur slagschaduwcontour van de bestaande situatie bepaald. Ter plaatse van de gevoelige objecten binnen of op deze contour kan mogelijk meer dan zeventien dagen met meer dan 20 minuten slagschaduw optreden. Uit de berekeningen blijkt dat het aantal woningen binnen de slagschaduwcontour van de onderzochte opstellingsvarianten niet verschilt. Wel is sprake van een vergroting van de slagschaduwcontour ten opzichte van het huidige windpark.

Ter plaatse van de gevoelige objecten binnen of op de 6 uur slagschaduw kan aan de norm uit de Activiteitenregeling voldaan worden door het hebben van een automatische stilstandvoorziening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een slagschaduwcomputer in combinatie met een lichtsensor, die garandeert dat slagschaduw de nooit boven de norm optreedt. De computer kent de gevoelige objecten en controleert voortdurend of sprake is van slagschaduw.

In afwijking van de aanvraag gaan wij uit van hetgeen is afgesproken in de Overeenkomst Sociale randvoorwaarden. Overeengekomen is dat de slagschaduwnorm bovenwettelijk beperkt wordt tot maximaal 0,5 uur per jaar

voor alle woningen binnen de 6 uurs-contour uit het slagschaduwonderzoek. Deze norm wordt vastgelegd in een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.12 lid 2 van de Activiteitenregeling.

Externe Veiligheid

In paragraaf 4.4 van de "Ruimtelijke onderbouwing" (verder Ruimtelijke onderbouwing) d.d. 10 april 2018 en hoofdstuk 9 uit het "Addendum op de ruimtelijke onderbouwing" (verder Addendum) d.d. 18 februari 2019 aandacht besteed aan externe veiligheid. In de nabijheid van de vier turbines bevinden zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten. Wel bevinden zich een aantal objecten binnen het invloedsgebied van de windturbines, welke in de risicoanalyse zijn getoetst.

Het gaat om de volgende objecten:

- de Schenkeldijk;
- het Volkerak;
- het bedrijf Chugoku Paints B.V.;
- het bedrijf Axel Christiernsson.

Conclusie van de risicoanalyse is dat voor externe veiligheid geen nadelige effecten zijn te voorzien. Zodra de locaties en windturbintetype bekend zijn, dient de veiligheidsberekening zo nodig te worden geactualiseerd.

Radar

In paragraaf 4.11 van het rapport de Ruimtelijke onderbouwing is een korte beschrijving gegeven met betrekking tot effecten op radarverstoring. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende regeling (Rarro) bevatten het toetsingskader voor radarverstoring van de defensieradar.

Op grond van artikel 2.6.9 Barro, waarin is voorgeschreven dat onder meer een omgevingsvergunning voor bouwwerken (zoals windturbines) met een grotere bouwhoogte dan is opgenomen in de Rarro, moet worden getoetst aan de rekenregels voor radarverstoring. Wel is aan de hand van voorbeeldturbines al een indicatieve radarbeoordeling uitgevoerd waaruit geen potentiële overschrijdingen zijn gebleken. De uitgevoerde radarbeoordeling is als bijlage V gevoegd bij het rapport "Ruimtelijke onderbouwing".

Landschap

De nieuw te plaatsen windturbines hebben effect op het landschap omdat ze zichtbaar zijn vanaf grotere afstand dan de bestaande windturbines. De turbines staan in een relatief vlak en open gebied. Vooral vanaf de randen van Dinteloord (bijvoorbeeld vanaf de Stooftijk, Schenkeldijk en Havenweg) zal duidelijk ervaren worden dat er grotere windturbines staan. Ook vanaf verschillende standpunten rond Dinteloord, bijvoorbeeld vanaf de Rijksweg A4.

Naarmate een opstelling beter aansluit bij bestaande landschappelijke structuren wordt dit positiever beoordeeld. Hoewel het volgen van een landschappelijke structuur zeker een overweging kan zijn voor de opstelling, is dat voor nieuwe windprojecten steeds minder relevant. Door de grotere hoogte van de turbines vormen deze een eigen 'laag' in het landschap, dat minder is gebonden aan structuren aan de grond. De totale opstelling als samenhangend geheel is goed herkenbaar en markeert het meest noordelijk gelegen deel van de gemeente Steenbergen.

Door de clusteropstelling worden de windturbines meer geconcentreerd geplaatst en dat vanaf de kern van Dinteloord visueel gezien een minder brede verstoring van het zicht.

Natuur

In het kader van de opschaling is door Bureau Waardenburg een onderzoek uitgevoerd om de consequenties voor natuur te bepalen en deze te beoordelen in het kader van de natuurwetgeving. Dit betreft onderzoek (met datum 22 augustus 2018) en een aanvullende notitie (eveneens opgesteld door Bureau Waardenburg, met datum 18 januari 2019).

Natura 2000-gebieden

Uit de onderzoeken is gebleken dat er geen significante verstorende gevolgen zijn voor de vogelsoorten. Wat betreft de overige aspecten voor de Natura 2000-gebieden is op basis van de onderzoeken niet te verwachten dat significante negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen.

Inmiddels heeft de initiatiefnemer op 12 juni 2019 een aanvraag om vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming ingediend. Deze is in behandeling.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De windturbines (voet, mast en rotor) liggen buiten het NNN. In de natuurtoets zijn de externe effecten beoordeeld.

De Verordening ruimte en de vastgestelde Interim omgevingsverordening stelt dat wanneer een ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt buiten gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Brabant (NNB) maar waarvan de ontwikkeling leidt tot aantasting van de ecologische waarden en kenmerken in dit NNB (overdraai of geluidseffecten), deze negatieve effecten dienen te worden gecompenseerd (art. 5.6 Verordening ruimte/art 3.22 Interim omgevingsverordening). Omdat er geen overdraai is over NNB-gebied en de geluidscontour niet verder reikt dan die van de huidige turbines, zal er ten opzichte van de huidige situatie geen extra geluidsverstoring optreden, op grond van de Verordening ruimte en de 25 oktober 2019 vastgestelde Interim omgevingsverordening geldt er daarom geen compensatieverplichting. Hiermee past de ontwikkeling van de windturbines binnen het provinciaal beleid. Daarmee zijn negatieve effecten op het NNN van Noord-Brabant uitgesloten.

Soortenbescherming

Initiatiefnemer heeft voorafgaand aan indiening van de aanvraag om een omgevingsvergunning een aanvraag ingediend voor een ontheffing op grond van de Wet Natuurbescherming. De ontheffing is inmiddels verleend op 1 maart 2019 en daarmee is sprake van een uitvoerbaar plan wat betreft de regelgeving van de Wet natuurbescherming. In de voorschriften van de ontheffing zijn mitigerende maatregelen vastgelegd, waardoor significante negatieve effecten op de soorten uit te sluiten zijn.

Luchtkwaliteit

De windturbines stoten geen luchtmissies uit. Ook leiden de windturbines niet tot een substantiële toename van verkeer. Hierdoor zijn belangrijk nadelige effecten voor de luchtkwaliteit uitgesloten. Er worden geen relevante luchtkwaliteiteffecten verwacht.

Water

De plaatsing van de windturbines leidt tot een toename van verhard oppervlak. Deze beperkte toename van verhard oppervlakte zorgt voor het versneld afstromen van regenwater. Bij een toename van verhard oppervlakte van meer dan 2.000 m² in landelijk gebied moet, volgens de Keur van het waterschap, een watervergunning worden aangevraagd en is compensatie vereist in de vorm van nieuw oppervlaktewater, zodat geen negatieve effecten op de waterhuishouding optreden.

Conform dit beleid wordt de toename van het verhard oppervlak gecompenseerd zodat geen negatieve effecten op de waterhuishouding optreden.

Bodem

De vervanging van de windturbines heeft geen invloed op de bodemkwaliteit; de kwaliteit van de grond verslechtert niet. Bij het realiseren van de turbines wordt een bodemonderzoek uitgevoerd. Indien de grond verontreinigd is worden maatregelen genomen. Ook tijdens de gebruiksfase zorgen de turbines niet voor verslechtering van de bodemkwaliteit. De opschaling van het windpark heeft geen invloed op de bodemkwaliteit.

2.3. Conclusie m.e.r.-beoordeling

Op basis van vorenstaande beoordeling aan de criteria van bijlage III van de richtlijn milieueffectbeoordeling komen wij tot de conclusie dat er geen sprake is van belangrijke nadelige gevolgen zodat geen milieueffectrapport behoeft te worden opgesteld. De gevraagde vergunning kan dan ook voor dit aspect worden verleend. Gelet op art. 7.20a lid 1 Wm worden de geplande maatregelen om waarschijnlijke belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te vermijden of te voorkomen en het tijdstip waarop die maatregelen gerealiseerd dienen te zijn als voorschrift aan het besluit verbonden. De in de aanvraag beschreven mitigerende maatregelen voor geluid en slagschaduw zijn maatregelen die rechtstreeks volgen uit het Activiteitenbesluit en de bijbehorende Activiteitenregeling. Deze maatregelen dienen bij het in gebruik nemen van de windturbines gerealiseerd te zijn. Wat betreft de mitigerende maatregelen voor het onderdeel natuur verwijzen wij naar de op 1 maart 2019 verleende ontheffing.

2.4. Conclusie OBM

Vanuit het toetsingskader dat betrekking heeft op een OBM, zijn er ten aanzien van de aangevraagde activiteit geen redenen om de omgevingsvergunning te weigeren.

3. ACTIVITEIT 'HANDELEN IN STRIJD MET REGELS RUIMTELIJKE ORDERING'

3.1. Algemeen

Een omgevingsvergunning moet worden geweigerd als het bouwen van bouwwerken, het gebruiken van gronden of bouwwerken of het verrichten van andere handelingen in strijd is met het bestemmingsplan, de beheersverordening, een exploitatieplan, de regels in een provinciale verordening of een Algemene Maatregel van Bestuur of met een voorbereidingsbesluit

Geldend bestemmingsplan

Ter plaatse van de gronden waarop de aangevraagde activiteit betrekking heeft, geldt het bestemmingsplan 'Buitengebied Dinteloord en Prinsenland' vastgesteld op 24 september 2015). De gronden hebben de bestemming 'Agrarisch met waarden - Natuur en landschapswaarden' met de aanduiding 'milieuzone - groenblauwe mantel'. De activiteit waarop de aanvraag betrekking heeft, is in strijd met de regels van dit bestemmingsplan.

Buitenplans afwijken van het geldende bestemmingsplan

Wij zijn op grond van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) bevoegd om middels omgevingsvergunning af te wijken van het geldende bestemmingsplan indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een goede ruimtelijke onderbouwing bevat. Bij de aanvraag is een ruimtelijke onderbouwing "Windpark

Karolinapolder nabij Dinteloord gemeente Steenbergen' d.d. 10 april 2018 met addendum d.d. 18 februari 2019) gevoegd waarin wordt ingegaan op alle relevante omgevingsaspecten en waaruit blijkt dat het plan niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening. Enkele relevante aspecten uit de ruimtelijke onderbouwing van de aangevraagde activiteit komen hierna aan bod.

Verklaring van geen bedenkingen Provinciale staten

Indien wordt afgeweken van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.12 lid 1, onder a, onder 3° Wabo, dient de Provinciale Staten te verklaren geen bedenkingen hiertegen te hebben. Dit volgt uit artikel 2.27 van de Wabo en 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (hierna: "Bor").

Op 25 oktober 2019 heeft Provinciale staten verklaard geen bedenkingen te hebben tegen de voorgenomen afwijking van het bestemmingsplan. De verklaring van geen bedenkingen maakt onderdeel uit van deze beschikking.

Verordening ruimte/Interim omgevingsverordening

Onderhavige aanvraag past binnen de voorwaarden die in de Verordening ruimte zijn opgenomen. Hoewel deze zich richt tot gemeenten achten wij ons gebonden aan de door Provinciale Staten (PS) vastgestelde regels.

Voorts overwegen wij dat PS op 25 oktober jl. de Interim omgevingsverordening hebben vastgesteld. Deze treedt naar verwachting op 5 november in werking. Wij hebben gezien of deze vaststelling van de Interim omgevingsverordening reden is om anders te beslissen op de voorliggende aanvraag. Gelet op het beleidsneutrale karakter bestaat hiervoor geen aanleiding. De aanvraag past ook binnen de recent vastgestelde Interim omgevingsverordening.

Het provinciale beleid is opgenomen in de provinciale Structuurvisie; uitvoeringsregels voor het beleid zijn opgenomen in de provinciale Verordening ruimte. Voor de ontwikkeling van windenergie is in de structuurvisie en verordening een 'zoekgebied voor windturbines' opgenomen. Binnen het zoekgebied windturbines zijn de, binnen de provincie aanwezige, zee- en rivierkleigebieden langs de grote wateren Volkerak, Hollands Diep en Bergsche Maas gelegen. Binnen het 'zoekgebied voor windturbines' wordt onder voorwaarden ruimte gegeven windturbines te situeren in een cluster of een lijnopstelling van ten minste 5, en aan meerdere afzonderlijke clusters of lijnopstellingen van minimaal 3 windturbines, mits er in het laatste geval sprake is van een ligging langs een grootschalige infrastructuurlijn. In de regionale afspraken over windenergie in West-Brabant uit 2011 is opgenomen: '*De gemeente is, indien noodzakelijk voor het behalen van de provinciale doelstelling, onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraad, bereid om medewerking te verlenen aan de opschaling van de vier bestaande turbines aan de Karolinadijk te Dinteloord van 0,6 MW naar maximaal 6 MW per windturbine. Deze turbines maken onderdeel uit van het bestaande park langs de Volkeraksluizen.*' Windpark Karolinapolder maakt deel uit van het grotere cluster langs de Volkeraksluizen. Windpark Karolinapolder kan tevens gezien worden als een afzonderlijk cluster, onderdeel uitmakend van de verzameling van clusters en lijnopstellingen langs het Volkerak, welke als grootschalige infrastructuurlijn beschouwd kan worden. Uit de regionale afspraken blijkt dat het Volkerak, waaronder de Volkeraksluizen, ter plaatse als ontwikkelas beschouwd mogen worden. De ontwikkeling past binnen de ruimtelijke voorwaarden, zoals opgenomen in de Verordening ruimte.

Op grond van de Interim omgevingsverordening zijn clusters en lijnopstellingen mogelijk in een clustering van minimaal 3 windturbines waarbij de turbines qua omvang inpasbaar moeten zijn in de omgeving. Op grond van de provinciale Structuurvisie behoren hiertoe in elk geval de open grootschalige polders van de zee- en rivierkleigebieden in West-, Midden- en Noordoost-Brabant. Daarnaast wordt

gesteld dat de ontwikkeling op regionaal niveau is afgestemd met omliggende gemeenten. Dit heeft plaatsgevonden via het windbod van de regio West-Brabant, d.d. 13 oktober 2011. Ook heeft afstemming met de netwerkbeheerder plaatsgevonden.

Zowel de Verordening ruimte als de Interim omgevingsverordening stellen daarnaast voorwaarden op het gebied van maatschappelijke meerwaarde. Dit houdt in dat een plan voor een windpark invulling moet geven aan de mogelijkheid voor de omgeving om direct te participeren in het project en/of de bijdrage aan het oplossen van een maatschappelijk of ruimtelijk probleem en/of de bijdrage aan het realiseren van een maatschappelijk of ruimtelijk doel. Om invulling te geven aan de voorwaarden van maatschappelijke meerwaarde hebben de provincie en de ontwikkelaar afspraken gemaakt over sociale randvoorwaarden. De bijdrage van €0,50/Mwh/jaar conform de NWEA-gedragscode zal beschikbaar komen voor de direct omwonenden via een 'burenregeling'. Daarnaast doet de ontwikkelaar een extra bijdrage van ruim tweemaal de NWEA-bijdrage per Mwh/jaar ten behoeve van een energietransitiefonds. Vanuit dit fonds kunnen inwoners van Dinteloord een bijdrage krijgen voor het nemen van energiemaatregelen in en aan de eigen woning.

3.2. Beoordeling

3.2.1. Windturbines

De nieuwe windturbines zullen in een clusteropstelling geplaatst worden. Ze krijgen allen hetzelfde uiterlijk: 3 rotorbladen, gelijke as- en tiphoogte, gelijke rotordiameter, gelijke gondelvorm en gelijke draairichting (vanaf de voorzijde met de wijzers van de klok mee). In de ruimtelijke onderbouwingen worden meerdere varianten beschreven en onderzocht. Deze omgevingsvergunning maakt verschillende varianten mogelijk door een bandbreedte in maatvoering toe te staan. Aangevraagd zijn de volgende maatvoeringen: ashoogte (minimaal 122, maximaal 166 meter), rotordiameter (minimaal 117, maximaal 136 meter). Rekening houdend met de vastgelegde Overeenkomst Sociale randvoorwaarden, en in afwijking van de door initiatiefnemer oorspronkelijk beoogde maximale tiphoogte van 234 m, hebben wij besloten een voorschrift op te nemen om de minimale en maximale tiphoogte te beperken tot respectievelijk 180 meter en 215 meter.

3.2.2. Externe veiligheid

Uit paragraaf 4.4 ruimtelijke onderbouwing d.d. 10 april 2018 en hoofdstuk 9 uit het addendum op de ruimtelijke onderbouwing d.d. 18 februari 2019 blijkt dat het aspect externe veiligheid geen belemmering vormt voor de goede ruimtelijke ordening.

3.2.3. Geluid

In de bij de aanvraag gevoegde ruimtelijke onderbouwing is in paragraaf 4.5 en in hoofdstuk 8 van het addendum op de ruimtelijke onderbouwing een belangenafweging opgenomen met betrekking tot het aspect geluid. Voor het aspect geluid is aangetoond dat geen sprake is van onaanvaardbare cumulatie met reeds aanwezige functies. Dit is nader toegelicht in paragraaf 4.5 van de ruimtelijke onderbouwing en het onderliggende onderzoek naar geluid, waarin met toepassing van de methode Miedema de veranderingen in de akoestische kwaliteit van de omgeving is bepaald voor en ná opschaling van het windpark. Als gevolg van de opschaling van de windturbines verslechtert de akoestische kwaliteit bij elf woningen. Dit is aanvaardbaar te achten, omdat deze verslechtering samenhangt met de wens dit park op te schalen vanwege de doelstellingen voor windenergie en de normering van de geluids- en slagschaduwbelasting zal worden nageleefd. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat er ook na de opschaling sprake zal zijn van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de omliggende woningen.

3.2.4. Water

Paragraaf 4.7 van de bij de aanvraag gevoegde ruimtelijke onderbouwing bevat de watertoets. Bij een toename van het verharde oppervlakte in landelijk gebied met meer dan 2.000 m² moet op grond van de Keur een watervergunning worden aangevraagd bij het waterschap en is compensatie vereist in de vorm van nieuw oppervlaktewater, zodat geen negatieve effecten op de waterhuishouding optreden. Conform dit beleid wordt de toename van het verhard oppervlak gecompenseerd zodat geen negatieve effecten op de waterhuishouding optreden.

3.2.5. Flora en fauna

De resultaten van de door Bureau Waardenburg uitgevoerde natuuronderzoeken zijn opgenomen in de rapportage 'Natuurtoets' met datum 22 augustus 2018. In een aanvullende notitie, eveneens opgesteld door Bureau Waardenburg, met datum 18 januari 2019 zijn vragen beantwoord. Initiatiefnemer heeft voorafgaand aan indiening van de aanvraag voor dit besluit een aanvraag ingediend voor een ontheffing op grond van de Wet Natuurbescherming. De ontheffing is inmiddels verleend op 1 maart 2019.

3.2.6. Slagschaduw

Uit paragraaf 4.10 van de bij de aanvraag gevoegde ruimtelijke onderbouwing en het addendum op de ruimtelijke onderbouwing blijkt dat het aspect slagschaduw geen belemmering vormt voor de verlening van deze vergunning, mits de windturbines uitgerust worden met een stilstandvoorziening zodat voldaan kan worden aan het Activiteitenbesluit en Activiteitenregeling. Desondanks hebben we, om de ruimtelijke impact bij omliggende woningen verder te beperken, besloten de norm voor slagschaduw te verlagen naar maximaal een half uur (30 minuten) per jaar voor alle woningen gelegen binnen de 6 uur slagschaduwcontour. Deze norm is vastgelegd in het document Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden en middels maatwerkvoorschrift aan deze vergunning verbonden.

3.2.7. Kwaliteitsverbetering, planschade, anterieure overeenkomst

Een ruimtelijke ontwikkeling dient op grond van de Verordening ruimte en de vastgestelde Interim omgevingsverordening en de Structuurvisie gemeente Steenbergen (31 mei 2012 vastgesteld door de gemeenteraad) gepaard te gaan met een kwaliteitsverbetering van het Steenbergse landschap. Deze kwaliteitsverbetering kan betrekking hebben op de kwaliteit van bodem, water, natuur, landschap, cultuurhistorie en/of extensieve recreatie en wordt in/nabij het plangebied of elders binnen de gemeente gerealiseerd. De kwaliteitsverbetering bedraagt € 15.000, -- per megawatt vermogen. Nadere afspraken hierover zijn vastgelegd in een anterieure overeenkomst tussen ons en de aanvrager.

Artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt de grondslag voor de vergoeding van zogenoemde planschade. Deze vergoeding wordt in beginsel door het besluitnemende bestuursorgaan toegekend aan degene die vermogensschade (waardevermindering van onroerende zaken) of inkomensschade heeft opgelopen als gevolg van dit ruimtelijke besluit en op grond van artikel 6.1 Wro in aanmerking komt voor die vergoeding. Artikel 6.4 sub a Wro juncto artikel 6.6 lid 1 Wro bepaalt dat wij de mogelijkheid hebben om met de aanvrager een overeenkomst te sluiten waarin wordt bepaald dat eventuele planschade voor rekening van de aanvrager is. Deze bepaling is in casu ook opgenomen in een anterieure overeenkomst met de aanvrager.

3.2.8 Sociale randvoorwaarden

De Verordening ruimte en de vastgestelde Interim omgevingsverordening stellen enkele voorwaarden uit maatschappelijk oogpunt. De vertaling van deze sociale en maatschappelijke randvoorwaarden is vastgelegd in een

gesloten samenwerkingsovereenkomst, Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden.

Tussen ontwikkelaar en provincie zijn nadere afspraken gemaakt over sociale randvoorwaarden bij het project. Bovenop de zogenoemde bijdrage conform de NWEA-gedragscode zal de ontwikkelaar een extra bijdrage doen van ruim tweemaal de NWEA-bijdrage per, in het voorgaande jaar geproduceerde MWh. De NWEA-bijdrage en de extra bijdrage komen ten goede aan de directe omgeving resp. de inwoners van Dinteloord voor het nemen van energiemaatregelen voor woningen.

In aanvulling op de gangbare planschadeprocedure is de ontwikkelaar bereid om, bij de realisatie van de windturbines, vooraf, zonder het doorlopen van de planschadeprocedure bij de provincie, een tegemoetkoming in planschade conform de planschade- risicoanalyse van in totaal maximaal € 260.000 te vergoeden. De ontwikkelaar zal hiervoor binnen 1 jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning een aanbod doen aan de betreffende omwonenden.

Vanuit de regeling kwaliteitsverbetering van het landschap van de Verordening ruimte, komt er per MW geïnstalleerd vermogen €15.000,= beschikbaar voor fysieke maatregelen op het gebied van natuur, landschap en extensieve recreatie in het gebied in het projectgebied en/of in de nabijheid van Dinteloord. Dit zal nog nader worden uitgewerkt en vormgegeven en zal in overleg met de omgeving plaatsvinden.

Daarnaast zijn er bovenwettelijke afspraken gemaakt met de ontwikkelaar die gelden ten aanzien van geluidshinder en slagschaduw. Zo stelt de ontwikkelaar een geluidsapp beschikbaar aan de omgeving, zodat op basis van een jaaranalyse een geluidsmitigatieplan kan worden opgesteld. Uitgangspunt hierbij is het zoveel mogelijk minimaliseren van geluidshinder op de gebleken hindermomenten. Ten aanzien van slagschaduw is afgesproken dat deze zal worden beperkt tot maximaal een half uur per jaar voor alle woningen binnen de 6-uurscontour uit het slagschaduwonderzoek.

Ten aanzien van obstakelverlichting is opgenomen dat de ontwikkelaar in principe bereid is om mee te gaan met technische ontwikkelingen die de eventuele hinder verder beperken binnen de mogelijkheden beschikbaar zijn wanneer tot bouw van de turbines wordt overgegaan. In de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden zijn al deze afspraken tussen ontwikkelaar en provincie vastgelegd.

3.2.9 Tijdelijkheid en financiële zekerheid

Op grond van artikel 6.18 lid 4 van de Verordening ruimte en artikel 3.37 lid 2 van de vastgestelde Interim omgevingsverordening is er een verplichting om een aantal voorwaarden te verbinden aan een omgevingsvergunning "handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening". Het betreft de volgende verplichtingen:

- de omgevingsvergunning geldt voor een termijn van ten hoogste 25 jaar;
- na het verstrijken van de termijn wordt de vóór de verlening van de omgevingsvergunning bestaande toestand hersteld en worden de windturbines verwijderd;
- ten behoeve van de voorgaande voorwaarde dient financiële zekerheid gesteld te worden.

Deze voorwaarden zijn aan deze omgevingsvergunning verbonden.

3.3. Conclusie

Gelet op het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de aangevraagde opschaling niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening en de motivering van het besluit een

goede ruimtelijke onderbouwing bevat. Provinciale staten hebben verklaard geen bedenkingen te hebben tegen de voorgenomen ontwikkeling. Er is daarom geen reden de aanvraag tot omgevingsvergunning voor handelen in strijd met de regels van ruimtelijke ordening te weigeren.

In deze beschikking zijn de voor deze activiteit relevante voorschriften opgenomen.

4. ACTIVITEIT 'BOUWEN'

In de Wabo zijn voor de activiteit 'Bouwen' een aantal weigeringsgronden opgenomen waar wij een aanvraag aan moeten toetsen. Doen de weigeringsgronden zich niet voor, dan moeten wij een aanvraag voor de activiteit 'Bouwen' verlenen.

4.1. Bestemmingsplan

Op het bestemmingsplan is uitvoerig ingegaan bij de activiteit 'Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening'. Daarbij zijn wij tot de conclusie gekomen dat wij, ondanks een strijdigheid, alsnog 'planologisch' medewerking verlenen aan het bouwplan.

4.2. Welstand

Het bouwplan is op basis van het welstandbeleidsplan van de gemeente Steenbergse gesitueerd in niveau 4 maar moet worden getoetst aan niveau 2. Deze is daarom ter advies voorgelegd aan en behandeld in de commissie ruimtelijke kwaliteit op 7 februari 2018. De commissie is van mening dat het bouwplan voldoet en niet strijdig is met de criteria uit de welstandsnota. Wij hebben het advies van de commissie overgenomen.

4.3. Bouwbesluit

Het bouwplan voldoet aan de eisen die het Bouwbesluit 2012 stelt.

4.4. Bouwverordening

Het bouwplan voldoet aan de eisen en bepalingen van de bouwverordening van de gemeente Steenbergse. Op grond van artikel 8 Woningwet in samenhang met artikel 2.1.5 van de Gewijzigde Bouwverordening 2012 is het niet vereist een bodemonderzoek uit te voeren.

4.5. Conclusie

Er zijn geen redenen om uw aanvraag om een omgevingsvergunning activiteit 'Bouwen' te weigeren.

In deze beschikking zijn de voor deze activiteit relevante voorschriften opgenomen.

5. ACTIVITEIT 'WERK OF WERKZAAMHEDEN UITVOEREN'

5.1. Algemeen

Op basis van het bestemmingsplan "Buitengebied Dinteloord en Prinsenland" rust op de gronden waarop de bouw wordt voorzien de bestemming "Agrarisch met waarden – Natuur- en landschapswaarden".

Artikel 5.6.1 van de regels horende bij het bestemmingsplan bepaalt onder meer dat het verlagen, vergraven, ophogen of egaliseren van de bodem, dan wel het diepploegen, diepwoelen of het uitvoeren van andere ingrepen, allen dieper dan meer dan 0,50 meter onder het maaiveld, vergunningplichtig is.

5.2. Beoordeling

De werkzaamheden zijn getoetst en voldoen aan de regels behorende bij het geldende bestemmingsplan.

5.3. Conclusie

Er zijn geen redenen om uw aanvraag om een omgevingsvergunning activiteit 'Werk of werkzaamheden uitvoeren' te weigeren.

6. MAATWERKVOORSCHRIFTEN SLAGSCHADUW EN OBSTAKELVERLICHTING

6.1. Algemeen

slagschaduw

In artikel 3.12, eerste lid van de Activiteitenregeling milieubeheer worden eisen gesteld ten aanzien van het voorkomen van slagschaduw en lichtschittering als gevolg van windturbines. Indien de slagschaduw optreedt ter plaatse van een gevoelig object, voor zover afstand tussen de windturbine en het object minder dan 12 maal de rotordiameter bedraagt en meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag voorkomt (5 uur en 40 minuten), moet de windturbine worden voorzien van een automatische stilstandvoorziening. In artikel 3.13 van de Activiteitenregeling wordt aangegeven dat de betreffende onderdelen ter voorkoming en beperking van slagschaduw en lichtschittering toegepast moeten worden met niet reflecterende materialen of coatinglagen.

In artikel 3.12, tweede lid van de Activiteitenregeling milieubeheer wordt aangegeven dat het bevoegd gezag met betrekking tot het in werking hebben van een windturbine aanvullend maatwerkvoorschriften kan stellen ten behoeve van het voorkomen of beperken van hinder door slagschaduw indien het eerste lid in een specifiek geval niet toereikend is.

obstakelverlichting

De verplichting voor het voeren van obstakelverlichting komt voort uit de richtlijn "aanduiding van windturbines en windparken op Nederlandse vasteland in relatie tot luchtvaartveiligheid" (versie 1.0 d.d. 30 sept. 2016) van ILT. Obstakels, zoals de turbines, die hoger zijn dan 150 meter ten opzichte van (plaatselijk) maaiveld moeten, (voor de schemer- en nachtluchtperiode) op het hoogste vaste punt verplicht worden uitgevoerd met een permanente brandende rode verlichting. Deze verlichting kan vooral tijdens de nachtlichten erg dominant overkomen en daarmee een rustig landschapsbeeld verstoren. De mate waarin en de manier waarop obstakelverlichting dient te worden toegepast is sterk afhankelijk van de geldende wet- en regelgeving.

Er hebben recent testen plaatsgevonden met het verminderen van de hoeveelheid en intensiteit van de obstakelverlichting en de beleving van deze aanpassing door omwonenden. Uit de resultaten van de tests blijkt dat er mogelijkheden zijn om de obstakelverlichting zodanig toe te passen dat de negatieve effecten op de omgeving kleiner worden zonder dat de zichtbaarheid en herkenbaarheid van windparken voor de luchtvaart in het geding komt.

6.1.1. Beoordeling

slagschaduw

Uit het onderzoek blijkt dat in de worst-case situatie de schaduwnorm van 17 dagen met meer dan 20 minuten slagschaduw (5 uur en 40 minuten) bij 5 woningen wordt overschreden.

In de Overeenkomst Sociale randvoorwaarden is opgenomen dat de slagschaduw bovenwettelijk beperkt zal worden tot maximaal 0,5 uur per jaar, voor alle woningen binnen de 6 uurs-contour uit het slagschaduwonderzoek. Deze contour is opgenomen in Bijlage I Opstellingsvariant B140 het slagschaduwonderzoek "Rapport geluid en slagschaduw, kenmerk R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, d.d. 30 januari 2019". Deze afspraak hebben wij ook middels een maatwerkvoorschrift vastgelegd.

obstakelverlichting

Hoewel de provincie geen bevoegd gezag is omtrent de obstakelverlichting, hecht de provincie wel grote waarde aan het toepassen van obstakelverlichting waarbij voorkomen wordt dat niet redelijkerwijs mogelijk de lichthinder wordt beperkt tot een aanvaardbaar niveau. Om voorgaande te waarborgen is een maatwerkvoorschrift opgenomen. Voorafgaand aan de realisatie van de windturbines dient de vergunninghouder een verlichtingsplan te overleggen met daarin aangegeven de wijze waarop ze uitvoering geven aan de verplichte obstakelverlichting. De provincie zal dit beoordelen en een besluit nemen op het voorgelegde plan. Hierbij zullen de ILT-richtlijnen worden betrokken. Na akkoord van de provincie en ILT kan het betreffende verlichtingsplan worden toegepast. Ook in de Overeenkomst Sociale randvoorwaarden zijn afspraken gemaakt over de obstakelverlichting.

7. RADARVERSTORING

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende regeling (Rarro) bevatten het toetsingskader voor radarverstoring van defensieradar. Op grond van artikel 2.6.9 Barro, waarin is voorgeschreven dat onder meer een omgevingsvergunning voor bouwwerken (zoals windturbines) met een grotere bouwhoogte dan is opgenomen in de Rarro, moet worden getoetst aan de rekenregels voor radarverstoring.

Een uitgevoerde radarbeoordeling dient ter goedkeuring aan het Ministerie van Defensie te worden verstrekt. Deze goedkeuring afgegeven door het Ministerie van Defensie, was niet bij de aanvraag of aanvullende gegevens gevoegd. De precieze hoogte van de windturbines is nog niet vastgesteld. Deze radarbeoordeling moet worden uitgevoerd zodra bekend is welk type windturbines worden geplaatst. Wel is aan de hand van voorbeeldturbines al een indicatieve radarbeoordeling uitgevoerd waaruit geen potentiële overschrijdingen zijn gebleken. Omdat deze verplichting volgt uit artikel 2.6.9. Barro hebben wij hiervoor geen voorschrift aan de vergunning verbonden.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter, de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Innogy Windpower Netherlands B.V.

Pagina 27 van 33

BIJLAGE 1

Begrippenlijst

tiphoogte van een windturbine

vanaf het peil tot aan de tip (uiteinde) van het bovenste verticaal staande rotorblad.

ashoogte

vanaf het peil tot aan het hart van de as van de windturbine.

rotordiameter

de diameter van de cirkel die door de tip (het uiteinde) van een rotorblad (wiek) wordt beschreven.

peil

- voor gebouwen en bouwwerken, geen gebouwen zijnde die onmiddellijk aan de weg grenzen: de hoogte van die weg;
- in andere gevallen: de gemiddelde hoogte van het aansluitende afgewerkte maaiveld, op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan.

sanering

Verwijderen van windturbines, inclusief de bijbehorende fundering.

BIJLAGE 2

Nota van advies en zienswijzen

BIJLAGE 3

Verklaring van geen bedenkingen (vvgb)

BIJLAGE 4

Welstandsadvies

Nota van Advies en Zienswijzen

Windpark Karolinapolder te Steenberghe

Vastgesteld door

Gedeputeerde Staten van Noord-
Brabant

Datum

29 oktober 2019

Kenmerk

4596232

Inhoud

Inleiding.....	3
1.1 Context	3
1.2 Ontwerp-omgevingsvergunning	3
1.3 Verloop zienswijzeprocedure	4
1.4 Opzet nota van Advies en Zienswijzen	4
1.5 Vervolgprocedure	5
Hoofdpijnen	6
2.1 Ruimtelijk beleid	6
2.1.1 Verordening	6
2.1.2 Structuurvisie Steenbergen	8
2.2 Planschade	8
2.3 Sociale randvoorwaarden	9
Milieuaspecten en effecten	11
3.1 Algemeen	11
3.2 Akoestiek en trillingen	12
3.3 Slagschaduw	15
3.4 Gezondheid in relatie tot geluid en slagschaduw	15
3.5 Obstakelverlichting	16
3.6 Landschap	17
3.7 Natuur	18
Overige aspecten	19
4.1 Transport en routes	19
4.2 Woongenot	19
4.3 Belangen omgeving	19
4.4 Toeristisch-recreatieve mogelijkheden	19
Advies gemeente Steenbergen ex artikel 6.1 Bor	21
5.1 Procedurele aspecten	21
5.2 Inhoudelijke aspecten	25
5.3 Omwonenden	28
Specifieke zienswijzen	32

6.1 Overzicht zienswijzen	32
6.2 Ontvankelijkheid	33
6.3 Zienswijzen (en aanvullingen).....	35
6.4 Wijzigingen besluit ten aanzien van het ontwerpbesluit, door de zienswijzen:	73
6.5 Wijzigingen besluit ten aanzien van het ontwerpbesluit, ambtshalve genomen:	73

Inleiding

1.1 Context

Nederland heeft in Europees verband een doelstelling van 14% duurzame energie in 2020. Voor het kabinet is windenergie een van de belangrijkste bronnen van duurzame energie, aangezien Nederland rijk is aan wind. Naast windenergie op land spelen ook andere duurzame energie opties, zoals windenergie op zee, zonne-energie, bio-energie en aardwarmte een belangrijke rol in de totale energietransitie. Vanwege de klimatologische en geomorfologische kenmerken kunnen in Nederland andere bronnen van duurzame energie, zoals zonne-energie en waterkracht, echter relatief minder worden benut dan in andere Europese landen. Windenergie op land is vergeleken met andere duurzame energieopties op dit moment relatief kosteneffectief. De structuurvisie Windenergie op Land (SvWOL) heeft als doel gesteld dat er tenminste 6.000 MW aan windturbines operationeel is in 2020 in Nederland. Voor de provincie Noord-Brabant geldt een doelstelling van 470,5 MW opgesteld vermogen voor het opwekken van windenergie in 2020. De regio West-Brabant, waar de gemeente Steenbergen deel van uitmaakt, heeft met de provincie Noord-Brabant afgesproken om binnen de regio 200 MW aan opgesteld vermogen windenergie te realiseren, waarvan minimaal 9,6 en maximaal 21,6 MW extra moet worden aangevuld door middel van opschaling van het bestaande windpark Karolinadijk.

Windpark Karolinadijk bestaat vanaf 1997 en staat aan de dijk langs het Volkerak in Dinteloord in de gemeente Steenbergen. De bestaande 4 turbines hebben samen een vermogen van 2,4 MW, een ashoogte van 55 meter, een rotordiameter van 44 meter en daarmee een tiphoogte van 77 meter. innogy Windpower Netherlands B.V. (hierna: innogy), exploitant van het huidige windpark, is voornemens om het huidige windpark op te schalen. De vier turbines van het bestaande windpark worden hiertoe verwijderd. Het aantal turbines blijft gelijk maar het vermogen van het windpark neemt toe van 2,4 MW naar minimaal 12 MW en maximaal 24 MW.

1.2 Ontwerp-omgevingsvergunning

Om dit project mogelijk te maken zijn er verschillende vergunningen noodzakelijk. De aanvraag omgevingsvergunning voor de realisatie van het Windpark Karolinapolder is op 5 februari 2018 ingediend bij de gemeente Steenbergen. Op 17 april 2018 is de ontwerp-omgevingsvergunning opgesteld door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Steenbergen voor de volgende activiteiten:

1. 'Omgevingsvergunning beperkte milieutoets' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder i van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.
2. 'Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder c en artikel 2.12, lid 1, onder a, onder 3 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.
3. 'Bouwen' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder a en 2.10 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.
4. 'Werk of werkzaamheden uitvoeren' op basis van artikel 2.1 lid 1, onder b en, 2.11 van de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht.

Voor de beoordeling van de aanvaardbaarheid van het windpark Karolinapolder geldt een m.e.r.-beoordelingsplicht door het bevoegd gezag ingevolge hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage 1994. Het college van burgemeester en wethouders (B&W) van de gemeente Steenbergen heeft op 30 januari 2018 besloten dat door de ontwikkelaar geen milieueffectrapportage hoeft te worden opgesteld.

Door de gemeenteraad is daarnaast op 31 mei 2018 een ontwerpverklaring van geen bedenkingen, als bedoeld in artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht juncto artikel 6.5 Besluit omgevingsrecht afgegeven. Deze ontwerp-verklaring van geen bedenkingen is onderdeel van de ontwerpbeschikking van 17 april 2018.

Het college van Gedeputeerde Staten (GS) van Noord-Brabant heeft op 10 september 2019 besloten om het eerdere besluit om niet van haar bevoegdheid gebruik te maken in te trekken, en om de bevoegdheid voor besluitvorming over de vergunningaanvraag Windpark Karolinapolder van de gemeente Steenbergen teruggenomen. Hierdoor is de lopende procedure voor de omgevingsvergunning van de gemeente overgenomen. Op 25 oktober 2019 hebben Provinciale Staten een Verklaring van geen bedenkingen afgegeven. Het college van GS heeft vervolgens op 29 oktober 2019 de beschikking voor de omgevingsvergunning afgegeven voor het Windpark Karolinapolder.

Het college van GS heeft op 10 oktober 2019 de gemeente Steenbergen advies gevraagd in kader van artikel 6.1 Bor inzake het voornemen een omgevingsvergunning te verlenen in afwijking van het vigerende bestemmingsplan. De gemeente heeft op 9 oktober 2019 advies uitgebracht. Dit advies is betrokken bij besluitvorming door GS.

1.3 Verloop zienswijzeprocedure

Op 6 juni 2018 heeft het college van B en W van de gemeente Steenbergen een kennisgeving met betrekking tot het ontwerpbesluit gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in enkele huis-aan-huisbladen en regionale dagbladen. De ontwerp-omgevingsvergunning en de daarbij behorende stukken, het m.e.r.-beoordelingsbesluit en de ontwerpverklaring van geen bedenkingen hebben van 7 juni tot en met 19 juli 2018 ter inzage gelegen op het gemeentehuis van Steenbergen en op de website www.ruimtelijkeplannen.nl. Eenieder is in deze periode in de gelegenheid gesteld zijn of haar zienswijze naar voren te brengen. Er is voorafgaand aan de terinzagelegging een informatieavond georganiseerd op 5 juni 2018. Over de ontwerpbesluiten zijn 43 zienswijzen naar voren gebracht.

1.4 Opzet nota van Advies en Zienswijzen

In deze nota geeft het college van GS aan wat haar reactie is op de ingebrachte zienswijzen op de ontwerp-omgevingsvergunning en het m.e.r.-beoordelingsbesluit voor windpark Karolinapolder. De zienswijzen zijn in de periode van 7 juni tot en met 19 juli 2018 bij de gemeente Steenbergen ingediend. Daarnaast bevat de nota van Advies en Zienswijzen de reactie van het college van GS naar aanleiding van het uitgebrachte advies van de gemeente Steenbergen van 9 oktober 2019.

Hoofdstuk 2 t/m 4 van de Nota van Advies en Zienswijzen gaan in op algemene onderwerpen, met betrekking tot het project, die in de zienswijzen naar voren zijn gebracht. Hoofdstuk 2 heeft

betrekking op het ruimtelijk beleid, de planschade en de afspraken met betrekking tot de sociale randvoorwaarden. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de omgevingsvergunning en het m.e.r.-beoordelingsbesluit dat de gemeente heeft genomen. Hoofdstuk 4 gaat in op onderwerpen, uit de zienswijzen, die niet in eerdere hoofdstukken aan bod zijn gekomen.

In hoofdstuk 5 is de reactie van het college van GS opgenomen naar aanleiding van het advies dat de gemeente Steenberghe op 9 oktober 2019 heeft uitgebracht.

Tot slot bevat hoofdstuk 6 de binnengekomen zienswijzen. Iedere zienswijze is voorzien van een uniek kenmerk. Met behulp van dat kenmerk kunnen indieners hun zienswijze en reactie terugvinden. Per zienswijze wordt ofwel een specifieke reactie gegeven op de zienswijze, of wordt doorverwezen naar de beantwoording in het algemene deel (hoofdstuk 2, 3 en 4 van deze nota). Waar van toepassing, is aangegeven tot welke wijzigingen de zienswijze dit leidt in de omgevingsvergunning.

1.5 Vervolprocedure

Deze nota van Advies en Zienswijzen maakt onderdeel uit van en is betrokken bij de definitieve besluitvorming door het college van GS en wordt, samen met de definitieve besluiten, ter inzage gelegd. Belanghebbenden kunnen hiertegen beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag.

De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van het besluit, waartegen zijn beroep is gericht, naar voren heeft gebracht. Op het besluit is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat de belanghebbende in het beroepschrift moet aangeven welke beroepsgronden hij aanvoert tegen het desbetreffende besluit. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden aangevoerd.

Hoofdpijnen

2.1 Ruimtelijk beleid

2.1.1 Verordening

Onderhavige aanvraag past binnen de voorwaarden die in de Verordening ruimte zijn opgenomen. Hoewel deze zich richt tot gemeenten achten wij ons gebonden aan de door Provinciale Staten (PS) vastgestelde regels.

Voorts overwegen wij dat PS op 25 oktober jl. de Interim omgevingsverordening hebben vastgesteld. Deze treedt naar verwachting op 5 november in werking. Wij hebben gezien of deze vaststelling van de Interim omgevingsverordening reden is om anders te beslissen op de voorliggende aanvraag. Gelet op het beleidsneutrale karakter bestaat hiervoor geen aanleiding. De aanvraag past ook binnen de recent vastgestelde Interim omgevingsverordening.

Windturbines

Het provinciale beleid is opgenomen in de provinciale Structuurvisie. Uitvoeringsregels voor het beleid, welke zich richten tot de gemeenten, zijn opgenomen in de provinciale Verordening ruimte. Voor de ontwikkeling van windenergie is in de Verordening ruimte een 'zoekgebied voor windturbines' opgenomen. Binnen het zoekgebied zijn de binnen de provincie aanwezige zee- en rivierkleigebieden langs de grote wateren Volkerak, Hollands Diep en Bergsche Maas gelegen. Binnen het 'zoekgebied voor windturbines' wordt onder voorwaarden ruimte gegeven aan de bouw van windturbines mits deze zijn gesitueerd in een cluster of een lijnopstelling van ten minste 5 windturbines, of in meerdere afzonderlijke clusters of lijnopstellingen van minimaal 3 windturbines, waarbij er in het laatste geval sprake is van een ligging langs een grootschalige infrastructuurlijn. In de regionale afspraken over windenergie in West-Brabant uit 2011 is opgenomen: *'De gemeente is, indien noodzakelijk voor het behalen van de provinciale doelstelling, onder voorbehoud van instemming door de gemeenteraad, bereid om medewerking te verlenen aan de opschaling van de vier bestaande turbines aan de Karolinadijk te Dinteloord van 0,6 MW naar maximaal 6 MW per windturbine. Deze turbines maken onderdeel uit van het bestaande park langs de Volkeraksluizen.'* Windpark Karolinapolder maakt deel uit van het grotere cluster langs de Volkeraksluizen. Windpark Karolinapolder kan tevens gezien worden als een afzonderlijk cluster, onderdeel uitmakend van de verzameling van clusters en lijnopstellingen langs het Volkerak, welke als grootschalige infrastructuurlijn beschouwd kan worden. Uit de regionale afspraken blijkt dat het Volkerak, waaronder de Volkeraksluizen, ter plaatse als ontwikkelas beschouwd kan worden. De ontwikkeling past binnen de ruimtelijke voorwaarden, zoals opgenomen in de Verordening ruimte.

Op grond van de Interim omgevingsverordening zijn clusters en lijnopstellingen mogelijk in een clustering van minimaal 3 windturbines waarbij de turbines qua omvang inpasbaar moeten zijn in de omgeving. Op grond van de provinciale Structuurvisie behoren hiertoe in elk geval de open grootschalige polders van de zee- en rivierkleigebieden in West-, Midden- en Noordoost-Brabant. Daarnaast wordt gesteld dat de ontwikkeling op regionaal niveau is afgestemd met omliggende

gemeenten. Dit heeft plaatsgevonden via het windbod van de regio West-Brabant, d.d. 13 oktober 2011. Ook heeft afstemming met de netwerkbeheerder plaatsgevonden.

Bij de ontwikkeling van windturbines worden voorwaarden op het gebied van maatschappelijke meerwaarde gesteld. Dit houdt in dat een plan voor een windpark invulling moet geven aan de mogelijkheid voor de omgeving om direct te participeren in het project en/of de bijdrage aan het oplossen van een maatschappelijk of ruimtelijk probleem en/of de bijdrage aan het realiseren van een maatschappelijk of ruimtelijk doel. Om invulling te geven aan de voorwaarden van maatschappelijke meerwaarde hebben de provincie en de ontwikkelaar afspraken gemaakt over sociale randvoorwaarden. In paragraaf 2.3 van deze nota zijn deze nader uitgewerkt. De bijdrage van €0,50/Mwh/jaar conform de NWEA-gedragscode zal beschikbaar komen voor de direct omwonenden via een 'burenregeling'. Daarnaast doet de ontwikkelaar een extra bijdrage van ruim tweemaal de NWEA-bijdrage per Mwh/jaar ten behoeve van een energietransitiefonds. Vanuit dit fonds kunnen inwoners van Dinteloord een bijdrage krijgen voor het nemen van energiemaatregelen in en aan de eigen woning.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Bij een ruimtelijke ontwikkeling geldt de voorwaarde van het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit, middels een investering in kwaliteitsverbetering van het landschap. Een ruimtelijke ontwikkeling, in dit geval de opschaling van een windpark, moet gepaard gaan met een investering in kwaliteitsverbetering van het landschap. Gemeenten in Brabant hebben afgesproken dat het in het geval van windturbines gaat om een financiële bijdrage welke door de gemeente besteed kan worden aan de beoogde kwaliteitsverbetering (natuurontwikkeling, landschapselementen, extensieve recreatieve ontwikkelingen, enz.) Om invulling te geven aan deze vereiste hebben ontwikkelaar en de provincie afspraken gemaakt over een bijdrage van €15.000,- per MW opgesteld vermogen, welke is vastgelegd in de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden als onderdeel van de Anterieure Overeenkomst. Het is de bedoeling dat deze bijdrage voor kwaliteitsverbetering van het landschap fysiek zal landen in (de nabijheid van) het projectgebied en rond de kern Dinteloord. Hoe dit concreet vorm gaat krijgen zal met de omgeving nader vormgegeven worden in een nog nader uit te werken proces.

Natuurnetwerk Brabant

Wanneer een ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt buiten gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Brabant (NNB), maar waarvan de ontwikkeling leidt tot aantasting van de ecologische waarden en kenmerken in dit NNB (overdraai of geluidseffecten), dienen deze negatieve effecten te worden gecompenseerd. Omdat er geen overdraai is over NNB-gebied en de geluidscontour niet verder reikt dan die van de huidige turbines, zal er ten opzichte van de huidige situatie geen extra geluidsverstoring optreden. Op grond van de verordening geldt er daarom geen compensatieverplichting. Hiermee past de ontwikkeling van de windturbines binnen het provinciaal beleid.

Verstedelijking afweegbaar

Stedelijke ontwikkelingen dienen plaats te vinden binnen het bestaand stedelijk gebied. Alleen als daarvoor geen mogelijkheden bestaan, kan een stedelijke ontwikkeling buiten het bestaande

stedelijke gebied plaatsvinden binnen de daarvoor in de Verordening aangeduide gebieden. Hier liggen, gelet op de ruimtelijke kwaliteiten, verantwoorde uitbreidingsmogelijkheden. Deze gebieden zijn door de provincie begrensd in samenspraak met de gemeente Steenbergen en zijn gelegen aan zuidoostelijke en oostelijke zijde van de kern. De bouw van windturbines is geen belemmering voor de eventuele toekomstige stedelijke ontwikkeling van de kern Dinteloord.

2.1.2 Structuurvisie Steenbergen

De Structuurvisie van de gemeente Steenbergen uit 2012 schetst op hoofdlijnen het ruimtelijk beleid van de gemeente Steenbergen voor een periode van 10 tot 15 jaar na vaststelling.

Op basis van de Structuurvisie van Steenbergen wordt er alleen ruimte aan nieuwe windturbines geboden binnen het gebied AFC Prinsenland en voor de opschaling van de huidige turbines aan de Karolinadijk, onder de voorwaarde dat het aantal turbines niet zal toenemen.

De huidige turbines zijn 70 m hoog. Om de doelstelling van de gemeente te halen, en voor een gezonde businesscase, zijn grotere turbines nodig. Het is fysiek niet mogelijk om hogere turbines te plaatsen op de exacte locaties waar nu al turbines staan. De structuurvisie van de gemeente stelt dit ook niet als voorwaarde. Opschaling van windparken betekent niet dat bestaande posities gebruikt moeten worden, en dat is ook niet realistisch.

Opschaling van windturbines betekent dat de bestaande turbines worden vervangen door nieuwe hogere turbines met een grotere as-hoogte en grotere rotordiameter. Dit betekent dat de onderlinge afstand tussen de turbines en daarmee de positie van de turbines moet worden aangepast. Het benutten van bestaande mastposities bij opschaling en tegelijkertijd het vergroten van het vermogen per turbine om te voldoen aan de gemaakte afspraken, kan niet aan de orde zijn. Het opschalen van windturbines houdt in dat er nieuwe turbines worden geplaatst en gaat gepaard met sanering van turbines elders, zoals bij de turbines in de Karolinapolder in hetzelfde gebied, of zoals bijvoorbeeld in de provincie Flevoland op locaties elders in de provincie. Dat er in het regionale bod van West-Brabant en in de Structuurvisie van de gemeente Steenbergen alleen sprake zou zijn van opschaling van bestaande windturbines door op exact dezelfde plekken nieuwe windturbines te plaatsen, is een onjuiste constatering van de gemeente.

Rond Dinteloord was en is sprake van meerdere (grootschalige) ontwikkelingen, zoals de aanleg van Rijksweg A4, het Agro & Food Cluster Nieuw Prinsenland en het windpark Karolinapolder. Met haar Structuurvisie heeft de gemeente de afweging gemaakt dat al deze ontwikkelingen in samenhang aanvaardbaar zijn.

2.2 Planschade

Planschade

Van planschade kan sprake zijn indien het nieuwe planologisch regime nadeliger wordt ten opzichte van het eerdere regime en deze verslechtering ertoe leidt dat een omwonende daardoor schade, in de vorm van waardevermindering van het onroerend goed, lijdt. Waardevermindering kan zich voordoen wanneer sprake is van een vermindering van het woon- en leefgenot of

wanneer nieuwe planologische beperkingen worden gesteld aan het gebruik of de bouw mogelijkheden van het onroerend goed.

Voor het bepalen van de vraag of voor individuele gevallen sprake is van planschade, en (zo ja) hoe groot de omvang van deze schade is, kent de Wet ruimtelijke ordening (Wro) een aparte procedure. Belanghebbenden die menen in aanmerking te komen voor planschade kunnen na het verlenen van de omgevingsvergunning, hiertoe een verzoek doen bij de provincie. De omgevingsvergunning treedt in werking nadat de beroepstermijn tegen de besluiten is afgelopen, tenzij beroep is ingesteld en bij voorlopige voorziening om een schorsing van het in werking treden van de omgevingsvergunning is gevraagd. In dat geval treedt de omgevingsvergunning in werking als het verzoek om voorlopige voorziening door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) wordt afgewezen, dan wel - indien de voorlopige voorziening wordt toegekend- op het moment dat de ABRvS einduitspraak doet op de ingestelde beroepen. Tussen de ontwikkelaar en de provincie zijn in de anterieure overeenkomst afspraken gemaakt over het vergoeden van toekomstige planschadeclaims.

Bovenwettelijke afspraken

In aanvulling op het voorgaande is de ontwikkelaar, bij de realisatie van de windturbines, na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning, bereid om vooraf, en zonder het doorlopen van de planschadeprocedure bij de provincie, een tegemoetkoming in planschade conform de planschade- risicoanalyse van in totaal € 260.000 te vergoeden. De ontwikkelaar zal hiervoor binnen 1 jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning een aanbod doen aan de betreffende omwonenden. Dit voorkomt lange procedures met bijkomende kosten. Deze afspraak is vastgelegd in de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden als onderdeel van de anterieure overeenkomst tussen provincie en ontwikkelaar.

De mogelijkheid om alsnog een planschadeverzoek in te dienen volgens de procedure die hiervoor geldt, blijft voor eenieder toegankelijk.

Uitkoop

Een regeling voor volledige uitkoop valt buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht.

2.3 Sociale randvoorwaarden

Als invulling van de voorwaarde van maatschappelijke meerwaarde uit de Interim omgevingsverordening hebben provincie en ontwikkelaar nadere afspraken gemaakt over sociale randvoorwaarden bij het project zoals is toegelicht onder 2.1.1 onder het kopje Windturbines.

Daarnaast zijn er, naar aanleiding van zienswijzen die ingaan op mogelijke hinder door geluid, slagschaduw en obstakelverlichting, extra of bovenwettelijke afspraken met de ontwikkelaar gemaakt die betrekking hebben op deze onderwerpen. Zo stelt de ontwikkelaar een geluidsapp beschikbaar aan de omgeving, zodat op basis van een jaaranalyse een geluidsmitigatieplan kan worden opgesteld. Uitgangspunt hierbij is het zoveel mogelijk minimaliseren van geluidshinder op

momenten dat omwonenden het meeste last ondervinden. Dit kan bijvoorbeeld zijn op dagen in een weekend met mooi weer, waarin men buiten is. Ten aanzien van slagschaduw is afgesproken dat deze verder zal worden beperkt tot maximaal een half uur per jaar voor alle woningen binnen de 6-uurscontour uit het slagschaduwonderzoek. Wettelijk gezien mag er per jaar maximaal sprake zijn van 17 dagen slagschaduw gedurende 20 minuten per keer.

Ten aanzien van obstakelverlichting is opgenomen dat de ontwikkelaar in principe bereid is om gebruik te maken van technische ontwikkelingen die beschikbaar komen om eventuele hinder door obstakelverlichting verder beperken. Gedacht moet worden aan systemen waarbij obstakelverlichting alleen aan gaat als er een vliegtuig in de buurt is. Deze systemen moeten dan wel wettelijk toegestaan zijn.

Deze afspraken zijn onder de specifieke paragrafen Akoestiek en trillingen, Slagschaduw en Obstakelverlichting opgenomen. In de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden zijn al deze afspraken tussen ontwikkelaar en provincie vastgelegd.

Milieuaspecten en effecten

3.1 Algemeen

M.e.r.-beoordeling

De omgevingsvergunning maakt de inpassing, de bouw en het oprichten van 4 windturbines mogelijk die 4 oudere windturbines vervangen. Of voor het realiseren van een windpark een directe m.e.r.-plicht geldt, danwel een m.e.r.-beoordelingsplicht is geregeld via de Wet milieubeheer (Hst 7) en het Besluit milieueffectrapportage. Een windpark in de omvang als het onderhavige Windpark Karolinapolder, en waarbij de realisatie plaats zal vinden via een omgevingsvergunning, valt onder categorie D 22.2 van de bijlage bij het Besluit m.e.r. en is daarom m.e.r.-beoordelingsplichtig.

In het m.e.r.-beoordelingsbesluit (en de onderliggende aanmeldingsnotitie), dat als bijlage onderdeel uitmaakt van de omgevingsvergunning, zijn de relevante milieueffecten van de beoogde ontwikkeling overwogen. Aan de hand van de criteria uit bijlage III van de m.e.r.-richtlijn is beoordeeld of er belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu optreden. Daarbij is geconcludeerd dat er geen sprake is van belangrijke nadelige gevolgen waardoor een milieueffectrapportage noodzakelijk is.

Ruimtelijke onderbouwing

In de ruimtelijke onderbouwing, aanvullende onderzoeken en addenda zijn alle relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en, waar nodig, onderzocht. Voor deze aspecten, die ook in dit hoofdstuk specifiek zijn aangegeven, is geconcludeerd dat er bij de opschaling van Windpark Karolinapolder voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving en dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat resteert. Om die reden is de beoogde ontwikkeling planologisch inpasbaar.

Alternatieven/Varianten

Op grond van de m.e.r.-beoordeling is geconstateerd dat voor het project Windpark Karolinapolder geen m.e.r.-procedure doorlopen hoeft te worden. In het kader van deze besluitvorming is er daarmee geen alternatievenonderzoek noodzakelijk.

Ondanks het feit dat op de zuivere grondslag van de aanvraag moet worden beslist, is innogy bereid geweest om met de gemeente te spreken over de haalbaarheid van alternatieven, waarbij ook ontwikkelaars, actief nabij de projectlocatie, zijn betrokken voor mogelijke combinaties. Deze gesprekken hebben uitgewezen dat er geen alternatief is dat tijdig en economisch haalbaar kan worden ontwikkeld.

Bandbreedte

De omgevingsvergunning wordt niet toegespitst op één windturbintype, maar op algemene kenmerken. Er is daarom een bandbreedte voor de ashoogte, de rotordiameter en de tiphoogte opgenomen. De daadwerkelijk toegepaste turbines dienen binnen de bandbreedte van deze

vergunning te vallen. Dit geldt voor de afmetingen van de turbines en voor de geluid- en slagschaduwcontouren.

De bandbreedte in de afmetingen van de turbines is:

Ashoogte: minimaal 122 meter, maximaal 166 meter.

Rotordiameter: minimaal 117 meter, maximaal 136 meter.

Tiphoogte: minimaal 180 meter, maximaal 215 meter

3.2 Akoestiek en trillingen

Activiteitenbesluit

In artikel 3.14e van de Activiteitenregeling milieubeheer wordt gesteld dat de drijver van de inrichting de emissieterm LE registreert (gebaseerd op de effectieve werking gedurende het afgelopen kalenderjaar). Een ten opzichte van de geaccepteerde melding verhoogde emissieterm LE kan leiden tot overschrijding van de geluidbelasting Lden en Lnight bij de dichtstbijgelegen woningen van derden. Het is derhalve van belang dat de jaarlijks nalevingsverslagen (met emissieterm LE en geluidbelasting Lden en Lnight) door de exploitant worden opgesteld en door of namens bevoegd gezag worden beoordeeld.

In het Activiteitenbesluit milieubeheer (Activiteitenbesluit) zijn de eisen opgenomen waaraan windturbines in Nederland dienen te voldoen. De geluidnormen zijn opgenomen in lid 1 van artikel 3.14a. Hierin is vastgelegd dat een of meer windturbines van dezelfde inrichting op de gevel van geluidsgevoelige gebouwen (bijvoorbeeld woningen) dienen te voldoen aan de norm van ten hoogste 47 dB Lden en aan de norm van ten hoogste 41 dB Lnight. In de praktijk geldt overigens vrijwel altijd dat, als aan de Lden 47 dB-norm is voldaan, ook aan de Lnight 41 dB norm wordt voldaan. Voor de omliggende woningen zijn de Lden en Lnight-waarden berekend. In de Nederlandse wetgeving wordt uitgegaan van gemiddelden. Lden is een Jaargemiddelde norm ("den" staat hierbij voor Day-Evening-Night), waarbij de avond- (19 – 23 uur) en nachtperiode (23 – 07 uur) zwaarder meetellen door een straffactor van respectievelijk 5 en 10 dB op de langtijdgemiddelde niveaus in de beide etmaalperiode. De geluidnormen bieden een bepaalde mate van bescherming, maar kunnen overigens niet garanderen dat omwonenden geen enkele hinder ondervinden. De systematiek van het Activiteitenbesluit milieubeheer brengt met zich mee dat op grond van artikel 3.14a, derde lid, van dit besluit het bevoegd gezag in bijzonder lokale omstandigheden verdergaande of minder vergaande bescherming kan bieden via maatwerkvoorschriften. Tevens is op grond van artikel 3.14a, tweede lid, van dit besluit maatwerk mogelijk vanwege aanwezigheid van meerdere windturbineparken.

Ten behoeve van de planvorming en de ontwikkeling is een akoestisch rapport opgesteld (Windpark Karolinapolder Nabij Dinteloord in Steenberg, R068475aa.17HF1XP.dv, versie 03_001, 30 januari 2019 opgesteld door LBP-Sight). In dit rapport zijn diverse mogelijk te plaatsen typen windturbines genoemd. De geluiduitstraling van de akoestisch maatgevende turbine (van de potentiële turbines zoals genoemd in tabel 3.1 in het akoestisch onderzoek) is berekend zodat er sprake is van een worst-case benadering. Van de akoestisch maatgevende turbine is de geluidemissie bij de woningen getoetst aan de geluidnormen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Bij alle woningen van derden dient, bij afwezigheid van maatwerkvoorschriften, te worden voldaan aan de wettelijke norm zoals die volgt uit het Activiteitenbesluit milieubeheer. Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat voor geluid mitigerende maatregelen getroffen moeten worden om aan genoemde normen te kunnen voldoen.

Rekenmodel

De gevelbelastingen van omliggende woningen zijn berekend met een rekenmodel dat voldoet aan het Reken- en meetvoorschrift windturbines zoals opgenomen als bijlage 4 in de Activiteitenregeling milieubeheer. Hiertoe is gebruik gemaakt van de windsnelheidsafhankelijke geluidemissie (volgens opgave fabrikant) en de meest actuele KNMI-dataset (november 2018). Zoals ook eerder aangegeven blijkt uit de berekeningen dat een aantal maatregelen getroffen moet worden om te voorkomen dat een overschrijding van de normen optreedt. Omdat de verplichting tot het nemen van deze zogenaamde mitigerende maatregelen rechtstreeks voortvloeit uit het Activiteitenbesluit milieubeheer zijn deze niet als maatwerk aan de beschikking verbonden.

Laagfrequent geluid

Voor laagfrequent geluid (LFG) als gevolg van windturbines bestaat geen wettelijk toetsingskader. Daarbij dient opgemerkt te worden dat in de norm uit het Activiteitenbesluit milieubeheer reeds rekening wordt gehouden met laagfrequent geluid (frequenties beneden 100 Hz), dat een onderdeel van het geluidsspectrum van windturbinegeluid is (frequentiebereik 31,5 Hz – 8 kHz). Laagfrequent geluid wordt niet apart beschouwd omdat het reeds een integraal onderdeel uitmaakt van de beoordeling van de geluidbelasting L_{den} .

In 2014 heeft de Staatssecretaris van I&M in een brief aan de Tweede Kamer, onderbouwd met twee onderzoeken van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en een literatuurstudie naar laagfrequent geluid door Bureau LBP/Sight dat laagfrequent geluid is verdisconteerd in de geluidsnormen van het Activiteitenbesluit. Hierin wordt aangegeven dat de huidige norm voor windturbines en bijbehorende Rekenen en meetvoorschrift voldoende bescherming bieden tegen laagfrequent geluid. In de rechtspraak is bevestigd dat de wetenschappelijke studies betrokken mogen worden bij de besluitvorming. Er bestaat dan ook geen grond voor het oordeel dat de geluidsnormen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer onvoldoende bescherming bieden tegen laagfrequent geluid.

Cumulatie geluidsbronnen

Het plangebied voor windenergie ligt ten noorden van het Dorp Dinteloord. Aan de overzijde van het Volkerak ligt Windpark Piet de Wit. In de omgeving liggen nog meer windparken: Dintel Survey Com. Nieuw Prinsenland, Oud Dintel, Sabina Polder). Het is de verwachting dat de woningen nabij de nieuwe windturbines ook belast worden door deze bestaande parken. Om cumulatie van geluidsbronnen inzichtelijk te maken is de rekenmethode uit Bijlage 4 van Activiteitenregeling milieubeheer: Reken- en meetvoorschrift windturbines, hoofdstuk 4 gebruikt. Sinds het indienen van de aanvraag is de vergunning voor de realisatie van Windpark Piet de Wit afgegeven. In het akoestisch onderzoek is de gecumuleerde geluidbelasting vanwege windparken, industrielawaai en wegverkeerslawaai berekend. Deze cumulatie rekent alle

geluidsbelastingen om naar een (gewogen) geluidsbelasting vanwege wegverkeer die dezelfde hinderbeleving kent. In het Activiteitenbesluit milieubeheer wordt cumulatie met andere windturbines en andere geluidsbronnen zoals b.v. wegverkeerslawaai niet beschouwd bij toetsing aan de norm.

Methode Miedema

In de procedure is gekeken naar de (toename van) het gecumuleerde geluidniveau als gevolg van de bestaande en nieuwe windparken, het wegverkeerslawaai en industrielawaai. Hiervoor is de geluidbelasting beoordeeld aan de hand van de Miedema-methode. De clusteropstelling van de windturbines heeft voor een aantal woningen een negatief effect op het heersende woon- en leefklimaat. Het is op dit moment echter nog niet geheel duidelijk welke type turbine er daadwerkelijk wordt geplaatst. In de berekeningen is, van de potentiële windturbines die zijn genoemd in tabel 3.1 van het akoestisch onderzoek, rekening gehouden met de luidruchtigste turbine. In het akoestisch onderzoek is de gecumuleerde berekende geluidsbelasting in termen van Lden gekwalificeerd.

Uit deze resultaten blijkt dat:

- 14 woningen binnen dezelfde classificatie als in de bestaande situatie blijven;
- 6 woningen veranderen van de classificatie goed naar redelijk;
- 1 woning verandert van classificatie matig naar tamelijk slecht;
- 3 woningen veranderen van classificatie goed naar matig;
- 1 woning verandert van classificatie goed naar tamelijk slecht, dit betreft een bedrijfswoning bij het windpark.

Effecten op vee en paarden

Er is geen onderzoek bekend waaruit een verband blijkt geluid van windturbines effect heeft op dierenwelzijn en de gezondheid van dieren door de realisatie van een windpark. Hierbij is nog van belang dat in de uitspraak ABRvS 4 mei 2016 (nr. 201504506/1) de ABRvS – onder verwijzing naar het deskundigenbericht dat in deze procedure was uitgebracht – verder heeft geoordeeld dat niet aannemelijk is dat geluid van windturbines leidt tot effecten (stress) op paarden.

Toezicht en handhaving

Om de daadwerkelijke geluidsbelasting in kaart te brengen, zal door de provincie een handavingsstrategie worden opgesteld zoals ook bij de A16 nu wordt ontwikkeld. In essentie komt dit neer op het aanduiden van een x aantal meetpunten, waar via een nulmeting het huidige geluidsniveau wordt bepaald. Op deze meetpunten zullen dan op gezette tijden geluidsmetingen worden verricht om te bepalen of het windpark voldoet aan de wettelijke geluidsnormen.

Bovenwettelijke afspraken

De ontwikkelaar stelt een app ter beschikking waarmee de omgeving een geluidsvoorspelling krijgt en vervolgens interactief op een schaal van 1 – 7 kan reageren om de geluidsbeleving aan te geven. De ontwikkelaar maakt op basis van de ervaringen van het eerste jaar een geluidsmitigatieplan. Uitgangspunt daarbij is het zoveel mogelijk minimaliseren van eventuele hinder op uit de jaaranalyse gebleken hindermomenten zodat maatwerk voor bijvoorbeeld

zonnige dagen in het weekend (bij 'terrasweer') mogelijk wordt. In de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden zijn deze afspraken vastgelegd.

3.3 Slagschaduw

In artikel 3.12 van de Activiteitenregeling milieubeheer is ten behoeve van het voorkomen of beperken van slagschaduw bepaald dat een windturbine voorzien moet zijn van een automatische stilstandvoorziening die de windturbine afschakelt indien meer slagschaduw optreedt dan de wettelijke norm toestaat. De norm stelt dat ter plaatse van gevoelige objecten gemiddeld niet meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag ($17 \times 20 \text{ minuten} = 5 \text{ uur en } 40 \text{ minuten per jaar}$) slagschaduw kan optreden voorzover zich in de door de slagschaduw getroffen uitwendige scheidingsconstructie van gevoelige gebouwen of woonwagens ramen bevinden. Een windturbine is daarom als dit nodig is voorzien van een automatische stilstandvoorziening die de windmolen tijdig afschakelt om te voorkomen dat de norm voor slagschaduw wordt overschreden. Uit de bij de aanvraag behorende stukken blijkt dat met het treffen van een stilstandvoorziening voldaan kan worden aan de norm die in het Activiteitenbesluit is gesteld voor slagschaduw.

Cumulatie windturbines

Volgens het Activiteitenbesluit wordt cumulatieve slagschaduw met andere windturbines, waaronder bestaande turbines, niet beschouwd bij toetsing aan de norm. Met cumulatie wordt in zoverre rekening gehouden dat getoetst wordt aan de gezamenlijke slagschaduwcontour van alle turbines die met dit besluit mogelijk worden gemaakt.

Effecten op gewas, vee en paarden

Er is geen onderzoek bekend waaruit een verband blijkt dat (slag)schaduw van windturbines de groei van agrarische gewassen negatief beïnvloedt. Daarbij speelt mee dat de omvang van de slagschaduw van het rotorvlak, ten opzichte van de omvang van de landbouwpercelen, beperkt is.

Er is geen onderzoek bekend waaruit een verband blijkt dat slagschaduw van windturbines effect heeft op dierenwelzijn en de gezondheid van dieren door de realisatie van een windpark. Hierbij is nog van belang dat in de uitspraak ABRvS 4 mei 2016 (nr. 201504506/1) de ABRvS – onder verwijzing naar het deskundigenbericht dat in deze procedure was uitgebracht – verder heeft geoordeeld dat niet aannemelijk is dat slagschaduw van windturbines leidt tot effecten (stress) op paarden.

Bovenwettelijke afspraken

Om de mogelijke slagschaduw bij omwonenden zoveel mogelijk te beperken, is besloten de tijd waarbinnen slagschaduw bij omliggende woningen, gelegen binnen de 6-uurscontour, mag optreden te beperken tot 30 minuten per jaar. Deze 30 minuten hebben we noodzakelijk geacht om de molen gecontroleerd stil te kunnen zetten indien slagschaduw optreedt op woningen gelegen binnen de 6-uurscontour.

3.4 Gezondheid in relatie tot geluid en slagschaduw

De nieuw op te richten windturbines veroorzaken geluid, slagschaduw en kunnen van invloed zijn op de externe veiligheid. Deze aspecten kunnen gezamenlijk van invloed zijn op de gezondheid

van omwonenden. Zoals hierna te lezen is onder 2.2.3 'De kenmerken van de gevolgen van de activiteit' wordt voor de aspecten geluid en slagschaduw voldaan aan de grenswaarden zoals deze zijn opgenomen in het Activiteitenbesluit. Aangenomen mag worden dat deze aspecten derhalve niet leiden tot gezondheidseffecten bij omwonenden. Ook het aspect externe veiligheid is beoordeeld en gebleken is dat in de invloedssfeer van de turbines zich geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten bevinden. De overige objecten in de omgeving, de Schenkeldijk, het Volkerak, het bedrijf Chugoku Paints BV en het bedrijf Axel Christiernsson, leiden niet tot toename van de externe veiligheidsrisico's. Hieruit kan worden afgeleid dat ook het aspect externe veiligheid niet leidt tot gevolgen voor de gezondheid van omwonenden.

3.5 Obstakelverlichting

De verplichting voor het voeren van obstakelverlichting komt voort uit de richtlijn "aanduiding van windturbines en windparken op Nederlandse vasteland in relatie tot luchtvaartveiligheid" (versie 1.0 d.d. 30 sept. 2016) van ILT. Obstakels, zoals de turbines, die hoger zijn dan 150 meter ten opzichte van (plaatselijk) maaiveld moeten, (voor de schemer- en nachtluchtperiode) op het hoogste vaste punt verplicht worden uitgevoerd met een permanente brandende rode verlichting.

Deze verlichting kan vooral tijdens de nachtluchten erg dominant overkomen en daarmee een rustig landschapsbeeld verstoren. De mate waarin en de manier waarop obstakelverlichting dient te worden toegepast is sterk afhankelijk van de geldende wet- en regelgeving.

In de aanvraag is aangegeven dat de turbines voorzien worden van een vast brandende rode topverlichting. Deze topverlichting mag 's nachts bij goed zicht gedimd worden. De verlichting zal lampen zullen daartoe uitgerust worden met sensoren. Deze inperking van de intensiteit is mogelijk op basis van de eerdergenoemde richtlijn van ILT en na instemming van ILT. Overdag is witte knipperverlichting verplicht. Tot slot krijgen de turbines wellicht mastverlichting in de vorm van vast brandende rode lampen met een lage intensiteit.

We zijn ook op de hoogte van recente testen die hebben plaatsgevonden met het verminderen van de hoeveelheid en intensiteit van obstakelverlichting en de beleving van deze aanpassing door omwonenden. Uit de resultaten van de testen blijken er mogelijkheden te zijn om de obstakelverlichting zodanig toe te passen dat de negatieve effecten op de omgeving kleiner worden zonder dat de zichtbaarheid en herkenbaarheid van windparken voor de luchtvaart in het geding komt. Hoewel de provincie geen bevoegd gezag is omtrent de obstakelverlichting, hecht de provincie wel grote waarde aan het toepassen van obstakelverlichting met de minst mogelijke overlast voor omwonenden. Om te waarborgen dat de obstakelverlichting met de minste overlast wordt toegepast is een maatwerkvoorschrift opgenomen. Voorafgaand aan de realisatie van de windturbines dient de vergunninghouder een verlichtingsplan te overleggen met daarin aangegeven de wijze waarop ze uitvoering geven aan de verplichte obstakelverlichting. De provincie zal dit beoordelen en een besluit nemen op het voorgelegde plan. Hierbij zullen de ILT-richtlijnen worden betrokken. Na akkoord van de provincie en ILT kan het betreffende verlichtingsplan worden toegepast.

Aanvullende afspraken met betrekking tot obstakelverlichting

Met de ontwikkelaar is overeengekomen dat deze, onder voorwaarden, bereid is om mee te gaan met technische ontwikkelingen, die de eventuele hinder verder beperken. Dit binnen de

mogelijkheden die technisch beschikbaar zijn en wettelijk worden toegestaan. De afspraken zijn opgenomen in de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden.

3.6 Landschap

Impact op het landschap

Impact op het landschap

Windturbines hebben een impact op het landschap. De nieuwe windturbines hebben meer impact op het landschap dan de bestaande, omdat ze groter zijn en zichtbaar van grotere afstand. De zichtbaarheid van windturbines wordt veelal als negatief ervaren. Vaak spreekt men van het verlies van uitzicht of visuele overlast.

In 2011 heeft de gemeente Steenbergen in regionaal verband afspraken gemaakt over de realisatie van extra vermogen aan windturbines. Onder andere door opschaling van de bestaande turbines aan de Karolinadijk. Ook in een landschap waar al bestaande turbines staan, is er een impact omdat nieuwe turbines altijd hoger zijn dan de bestaande.

De wijze waarop windturbines worden geplaatst, bijvoorbeeld ten opzichte van een landschapsstructuur of ten opzichte van elkaar, kan bijdragen aan de leesbaarheid van een opstelling. Het gaat in dat kader niet zo zeer om landschappelijke inpassing, maar om het landschappelijke beeld dat ontstaat. De huidige turbines staan in een relatief vlak, grootschalig en open gebied en zijn vanuit de kern Dinteloord nog grotendeels verscholen achter bebouwing, bomen en dijken. Dit zal deels ook gelden voor hogere windturbines. Vooral vanaf de randen van Dinteloord (bijvoorbeeld vanaf de Stoofdijk, Schenkeldijk en Havenweg) zal duidelijk ervaren worden dat er grotere windturbines staan ten opzichte van de huidige opstelling, evenals vanaf verschillende standpunten rond Dinteloord, bijvoorbeeld vanaf de Rijksweg A4.

Naarmate een opstelling beter aansluit bij bestaande landschappelijke structuren wordt dit positiever beoordeeld. Hoewel het volgen van een landschappelijke structuur zeker een overweging kan zijn voor de opstelling, is dat voor nieuwe windprojecten steeds minder relevant. Door de grotere hoogte van de turbines vormen deze een eigen 'laag' in het landschap, dat minder is gebonden aan structuren aan de grond. De totale opstelling als samenhangend geheel is goed herkenbaar en markeert het meest noordelijk gelegen deel van de gemeente Steenbergen. Daarnaast sluiten de turbines aan de Karolinadijk aan bij de reeds bestaande turbines bij Dintelmond, Sabinadijk/Sabinapolder en de Volkeraksluizen.

Door de clusteropstelling worden de windturbines meer geconcentreerd geplaatst, en vanaf de kern van Dinteloord geeft dat visueel gezien een minder brede verstoring van het zicht.

In het Addendum op de ruimtelijke onderbouwing zijn visualisaties opgenomen. Hierin is gevisualiseerd wat het landschappelijke effect van de opschaling van het windpark Karolinapolder zal zijn, mede gelet op de reeds in de omgeving aanwezige windturbines.

Openheid

De gemeente Steenbergen heeft in de Structuurvisie opgenomen dat de gemeente de kenmerkende waardevolle openheid van het landschap wil beschermen en behouden. Om deze waardevolle openheid te waarborgen heeft de gemeente er voor gekozen om slechts ruimte te bieden aan windenergie op locaties waar al sprake is van functies die effect hebben op de openheid, te weten het toch al hoogdynamische gebied van het AFC Prinsenland en ter plaatse van het bestaande windpark Karolinadijk.

Hoogte turbines

Hoewel er overheidsdoelstellingen zijn geformuleerd voor opgesteld vermogen windenergie, is het tevens nationaal beleid om de kosten voor windenergie sterk te reduceren en de subsidiebehoefte daarmee te verminderen. Dit beleid resulteert in het gebruik van hogere en grotere turbines waarbij het gaat om een optimale elektriciteitsproductie en niet tot het maximaliseren van het opgesteld vermogen. Door deze opzet van de SDE+ subsidie zijn projecten met lagere turbines niet meer rendabel. Een en ander is bevestigd in de rapporten van Pondera van 7 en 14 november 2018 welke op verzoek van de gemeente Steenbergen zijn opgesteld. Zie hiervoor ook de website van de gemeente Steenbergen (<https://raad.gemeente-steenbergen.nl/vergaderingen/Oordeelvormende-vergadering/2018/03-december/19:30>)

In de beschikking omgevingvergunning is een tiphoogte van minimaal 180 en maximaal 215 meter opgenomen. De milieueffecten en de landschappelijke aanvaardbaarheid zijn mede op basis van de aanvraag en de daarbij horende onderzoeken voor een tiphoogte van 234 meter beoordeeld.

Een tiphoogte van maximaal 215 meter is een hoogte die op dit moment gebruikelijk is voor windturbines op land en kan niet als experimenteel worden aangemerkt.

3.7 Natuur

Soortenbescherming

Gedeputeerde Staten hebben op 1 maart 2019 een ontheffing ingevolge artikel 3.3, eerste lid en artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming verleend. In deze ontheffing is de staat van instandhouding beoordeeld. Deze is inmiddels in werking getreden en onherroepelijk geworden.

Natura 2000

Op 12 juni 2019 is bij GS een vergunningaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming ingediend inclusief passende beoordeling. Deze aanvraag is in behandeling genomen. De gevolgen/effekten van het project op de Natura 2000 gebieden zal in die procedure onderzocht en beoordeeld worden.

Overige aspecten

4.1 Transport en routes

De transportroutes voor bouwverkeer voor de sanering van het bestaande windpark Karolinadijk en de aanleg van het windpark Karolinapolder zijn op dit moment nog niet bekend. Drie maanden voor aanvang van de werkzaamheden moet de ontwikkelaar een uitgewerkt verkeer- en vervoerplan voorleggen aan het bevoegd gezag. In dit plan zal worden ingegaan op de veiligheid en eventuele schade langs de transportroutes voor bouwverkeer.

4.2 Woongenot

Met het plaatsen van windturbines vindt altijd verandering plaats in de omstandigheden die invloed (kunnen) hebben op het woongenot. Dit heeft onder andere betrekking op aspecten als geluid, slagschaduw en landschap. In hoofdstuk 3 wordt bij de specifieke paragrafen dieper op deze aspecten ingegaan. Op grond van de uitkomsten van de onderzoeken en beoordelingen kan worden geconstateerd dat er sprake is van een acceptabel woon- en leefklimaat dat voldoet aan de wettelijke eisen. Om een eventuele beïnvloeding van het woongenot verder terug te brengen, zijn in de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden bovenwettelijke afspraken gemaakt met betrekking tot geluid, slagschaduw en obstakelverlichting.

4.3 Belangen omgeving

In de planvorming zijn de relevante milieuaspecten onderzocht en getoetst aan de richtlijnen en normen die daarvoor gelden, aan de criteria waarbij sprake is van een goede ruimtelijke ordening en het bereiken/behouden van een goed woon- en leefklimaat. Hieruit blijkt dat er op sommige aspecten sprake is van een (lichte) verslechtering ten opzichte van het heersende woon- en leefklimaat. Echter wij zijn van mening dat deze verslechtering acceptabel en vergunbaar is omdat ook na de ontwikkeling van de turbines sprake zal zijn van een acceptabel woon- en leefklimaat.

Ter plaatse van de betrokken woningen zullen de effecten voor geluid gemitigeerd worden om te voldoen aan de wettelijke norm in het Activiteitenbesluit. De effecten van de slagschaduw bij omliggende woningen worden ook gemitigeerd om te kunnen voldoen aan de norm zoals deze is overeengekomen in de Overeenkomst Sociale Randvoorwaarden. Aangezien er aan de wettelijke en overeengekomen normen wordt voldaan, is er sprake van een goede ruimtelijke ordening. (Zie: AbRvS 21 februari 2018, ECLI:NL:RVS:2018:616, r.o. 116.2 en r.o. 140.2)

Voor de beoogde ontwikkeling zijn de sociale randvoorwaarden van toepassing (zie paragraaf 2.4), welke zijn overeengekomen tussen de ontwikkelaar en de provincie in zijn vastgelegd in de Overeenkomst Sociale randvoorwaarden. Deze bovenwettelijke randvoorwaarden zijn (onder andere) expliciet gericht op omwonenden en de lokale gemeenschap van Dinteloord.

4.4 Toeristisch-recreatieve mogelijkheden

Op de huidige locatie is reeds sprake van een bestaand windpark. De gemeente Steenberghe heeft in de Structuurvisie opgenomen dat in het gebied Dintelpark, ten noorden van Dinteloord, mogelijkheden zijn voor een grootschalig (watergebonden) recreatiegebied. Dit met inachtneming

van windenergie, omdat in de Structuurvisie ook ruimte aan de opschaling van het bestaande windpark Karolinadijk wordt geboden. De gemeente heeft hiermee in de Structuurvisie de afweging gemaakt dat de nabijheid van windturbines, ten opzichte van een recreatieve ontwikkeling, aanvaardbaar is.

Advies gemeente Steenbergen ex artikel 6.1 Bor

De gemeente Steenbergen is op 10 september 2019, gelet op artikel 6.1, eerste lid Bor, in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen op het voornemen van het college van GS om een omgevingsvergunning af te geven voor het Windpark Karolinapolder Dinteloord, gemeente Steenbergen. Dit advies is op 9 oktober 2019 ontvangen. Dit advies betreft op hoofdlijnen drie onderdelen: procedurele aspecten, inhoudelijke aspecten en aspecten met betrekking tot omwonenden. Hieronder geeft het college een reactie op deze aspecten. Het overkoepelende advies van de gemeente Steenbergen is om, gelet op de naar voren gebrachte argumenten, de aangevraagde omgevingsvergunning voor innogy voor het Windpark Karolinapolder te weigeren. Het uitgebrachte advies geeft het college van GS, op grond van onderstaande motivering, geen aanleiding om de gevraagde omgevingsvergunning te weigeren.

5.1 Procedurele aspecten

De gemeente Steenbergen stelt in haar advies van 9 oktober dat er, in het kader van het besluit van 10 september 2019, door ons college niet zou zijn gehandeld volgens de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Zo stelt de gemeente in haar advies dat zij van mening is dat onder andere het vertrouwens-, zorgvuldigheids- en evenredigheidsbeginsel zouden zijn geschonden. Wij herkennen ons niet in deze zware woorden. Ons college hecht veel waarde aan het nakomen van afspraken zoals die tussen de provincie Noord-Brabant en de gemeente Steenbergen en tussen de provincie Noord-Brabant en het Rijk zijn gemaakt. Het nakomen van gemaakte afspraken vormt de basis van goede bestuurlijke samenwerking en een betrouwbare overheid is het fundament waarop ons land rust. In ons Bestuursakkoord hebben wij in het kader van de gemaakte afspraken inzake wind op land dan ook opgenomen: "De bestaande afspraken 'Wind op land' uit het Energieakkoord en de elektriciteitswet voeren we uit." Voor ons staat hierbij te allen tijde slechts een belang voorop: het belang van Brabant en al haar inwoners. In al ons handelen is dit uitgangspunt leidend.

Vertrouwensbeginsel

De gemeente schrijft in haar advies dat wij het gerechtvaardigd vertrouwen hebben gewekt dat wij niet zouden overgaan tot het intrekken van de beslissingsbevoegdheid van de gemeente alvorens de gemeente een besluit op de aanvraag van de omgevingsvergunning van innogy zou hebben genomen. Wij zijn het met de gemeente eens dat wij deze concrete variant, vanwege de fase van overleg waarin wij ons bevonden, niet expliciet hebben genoemd. Daarentegen hebben wij de gemeente Steenbergen zowel in onze (schriftelijke) correspondentie als in onze contacten tal van keren aangegeven waartoe wij als provincie op grond van de Elektriciteitswet 1998 gehouden zijn, wanneer de gemeente de aangevraagde omgevingsvergunning weigert en de provincie een verzoek krijgt om van haar bevoegdheid gebruik te maken.

Wij hebben bovenstaande bijvoorbeeld nog vrij recent heel expliciet beschreven in een schrijven aan het college en de gemeenteraad van Steenbergen op 30 augustus 2019, als vervolg op een bestuurlijk overleg van 14 augustus 2019. In dat schrijven is onderstaande passage opgenomen:

“De provincie is bevoegd gezag voor besluitvorming en coördinatie van windprojecten van 5 tot 100 MW. Een provincie moet, volgens de wet, in elk geval van haar bevoegdheid gebruik maken als:

- Een gemeente weigert medewerking te verlenen aan een initiatief voor een windpark;*
- Een provincie nog niet voldaan heeft aan haar afspraak met het rijk om uiterlijk in 2020 het afgesproken vermogen aan windenergie gerealiseerd te hebben.*

Bij het niet afgeven van een omgevingsvergunning door de gemeente Steenbergen voor het Windpark Karolinapolder, is er sprake van de in de wet genoemde weigering. Daarnaast zal de provincie in 2020 nog niet het afgesproken vermogen windenergie voor 2020, zoals afgesproken met het rijk, gerealiseerd hebben. Bij een aanvraag van innogy aan de provincie om van haar bevoegdheid gebruik te maken, is de consequentie vanuit de Elektriciteitswet dat de provincie medewerking moet verlenen aan de realisatie van het plan Windpark Karolinapolder.”

Kortom: wij hebben de gemeente Steenbergen meermaals en heel duidelijk laten weten waartoe wij als provincie volgens de wet gehouden zijn. Aangezien het Windpark Karolinapolder past binnen het provinciaal beleid en er door de gemeente gevoerde procedure is gebleken dat het plan is uit te voeren binnen de wettelijke kaders die voor windturbines gelden, zal de provincie medewerking moeten verlenen aan een verzoek van innogy om het Windpark Karolinapolder mogelijk te maken. De gemeente was hiervan doordrongen. De ontwikkelingen vanaf 15 augustus 2019 (zie de passage ‘Ontwikkelingen sinds 15 augustus 2019’ in [bijlage 3 bij het Statenvoorstel 53/19A](#)) gaven ons concreet aanleiding om de regie over de besluitvorming terug te nemen. Bij een aanvraag van innogy bij de provincie, na een weigering van de gemeente Steenbergen van de omgevingsvergunning, hadden wij, op grond van de Elektriciteitswet zoals hierboven aangegeven, medewerking moeten verlenen aan de realisatie van het plan Windpark Karolinapolder. Daarom hebben wij, gezien de gevraagde voortgang in het kader van de afspraken met het Rijk, besloten om die aanvraag niet af te wachten, maar de lopende procedure over te nemen om zo voorspoediger tot hetzelfde resultaat te komen.

Zorgvuldigheidsbeginsel

De gemeente Steenbergen stelt in haar advies dat wij snelheid boven zorgvuldigheid kiezen en daarmee handelen in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel. Zo stelt de gemeente dat wij “in een razend tempo” besluitvorming wensen te bewerkstelligen. Wij herkennen ons niet in deze kwalificatie. Reeds op 5 februari 2018 heeft innogy bij de gemeente een verzoek ingediend voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het Windpark Karolinapolder. De ontwerpbeschikking voor de omgevingsvergunning is op 17 april 2018 door de gemeente verleend. Op 31 mei 2018 heeft de gemeenteraad een ontwerpverklaring van geen bedenking afgegeven voor het Windpark Karolinapolder. Van 7 juni tot 19 juli 2018 hebben de ontwerp-omgevingsvergunning en de bijbehorende stukken ter inzage gelegen. Voor de afhandeling van de procedure tot besluitvorming geldt een termijn van orde van 26 weken na tervisielegging. Deze wettelijke termijn van 26 weken is ruimschoots overschreden, daar we ten tijde van ons besluit van 10 september reeds 14 maanden verder waren. Na de inzagetermijn heeft de gemeente op verschillende momenten afspraken met ons gemaakt over de besluitvorming van de omgevingsvergunning van het windpark (zie de opsomming op pagina 3 van [bijlage 3 bij het Statenvoorstel 53/19A](#)). Daarbij zijn we meerdere malen akkoord gegaan met uitstel van

besluitvorming. Onze inspanningen zijn er dan ook keer op keer op gericht geweest om met grote zorgvuldigheid tot besluitvorming te komen.

Daarnaast willen wij nogmaals benadrukken dat wij de belangen van de ontwikkelaar niet boven de belangen van omwonenden laten gaan, zoals de gemeente in haar advies suggereert. Wij vinden het belangrijk dat omwonenden niet alleen de lasten van een windpark ondervinden maar ook mee kunnen delen in de lusten. Zodoende is het van belang dat de besluitvorming over het project op korte termijn wordt afgerond. Daardoor kan de ontwikkelaar nog gebruik maken van de SDE+ najaarsronde 2019 (de SDE++-vergoedingen in 2020 zijn circa 20% lager). Er komt voor de omwonenden een goede stilstandvoorziening in verband met de beperking van slagschaduw. Daarnaast komt er voor omwonenden en inwoners van het gebied meer geld beschikbaar (op basis van afspraken rondom sociale participatie), gerelateerd aan de SDE+ 2019. Onder andere om in te zetten voor de duurzame energieopgave in de eigen omgeving (zonnepanelen op daken, isolatie van woningen, enz.). Deze afspraken met betrekking tot sociale randvoorwaarden zijn opgenomen in de [Overeenkomst sociale randvoorwaarden](#) die wij met innogy hebben gesloten (zie ook het kopje 'sociale randvoorwaarden' in hoofdstuk 4 van deze notitie).

Evenredigheidsbeginsel

De gemeente geeft in haar advies aan dat ze het besluit van de provincie onevenredig zwaar vindt en dat er naar hun mening geen enkele reden is om nu in te grijpen. Wij zijn het met de gemeente eens dat het door ons genomen besluit een relatief zwaar besluit is. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat het besluit niet onevenredig zwaar is en dat het momentum om in te grijpen wel degelijk daar was. In de brief die wij op 10 september aan het college van de gemeente Steenbergen hebben verstuurd (zie [bijlage 3](#) en [bijlage 3a](#) bij het Statenvoorstel 53/19A), geven wij daarvoor onze argumentatie.

Wij hechten eraan om onze in IPO-verband gemaakte afspraak met het Rijk na te komen en daarvoor, binnen onze mogelijkheden, ook alles in het werk te stellen om daaraan te voldoen. Vanaf het moment dat wij met de gemeente de afspraak hebben gemaakt dat de gemeente een voortvarende besluitvorming op zich zou nemen over het windpark Karolinapolder, heeft de gemeente verzuimd om haar afspraken na te komen. Ontwikkelingen die zich in de periode voorafgaand aan ons besluit van 10 september 2019 hebben voorgedaan (zie de passage 'Ontwikkelingen sinds 15 augustus 2019' in [bijlage 3 bij het Statenvoorstel 53/19A](#)), geven ons geen vertrouwen dat dit binnen afzienbare termijn alsnog gebeurt. Dit brengt ons tot de conclusie dat de gemeente niet voldoet aan de absolute voorwaarde die de Elektriciteitswet verbindt aan het buiten toepassing verklaren van onze bevoegdheid. Deze voorwaarde houdt in dat Gedeputeerde Staten alleen dan kunnen afzien van de bevoegdheid om besluiten te nemen voor de aanleg van windpark Karolinadijk, als toepassing van deze bevoegdheid niet leidt tot een snellere besluitvorming. Deze voorwaarde ligt, gelet op de tekst van de wet, nadrukkelijk ten grondslag aan ons besluit van 9 januari 2018 om de bevoegdheid om te besluiten over windpark Karolinapolder aan de gemeente Steenbergen over te dragen. Wij zijn daarom genooddaakt om dit besluit in te trekken.

Wij constateren bovendien dat wij de gemeente meer dan voldoende gelegenheid hebben geboden om aan de gemaakte afspraken te voldoen. Gelet op de afspraken die wij met het Rijk hebben gemaakt en waarvan wij het van groot belang achten om daaraan te voldoen, zijn wij voornemens om op korte termijn te besluiten over de aanvraag omgevingsvergunning Windpark Karolinapolder. Bovendien betekent elk alternatief voorstel voor het Windpark Karolinapolder dat een herziening van de gemeentelijke Structuurvisie nodig is. Planvorming in 2020 is derhalve niet realistisch. Dat betekent een overschrijding van meer dan twee jaar ten opzichte van de oorspronkelijke toezegging van de gemeente van eind 2017 om in het najaar van 2018 een besluit te nemen om het Windpark Karolinapolder mogelijk te maken. Het alternatief waarbij wij nog langer afwachten totdat de gemeente een besluit heeft genomen, levert dermate veel vertraging op voor het project dat wij dat afwijzen. Een andere mogelijkheid is dat initiatiefnemer innogy een nieuwe aanvraag bij ons college indient. In dat geval moet een nieuwe procedure worden opgestart met een tijdsduur van 1 tot 1,5 jaar. Dit betekent opnieuw 1 tot 1,5 jaar onrust en onduidelijkheid bij de bewoners en omwonenden van Dinteloord. Beide opties passen naar onze mening niet in de uitdrukkelijke wens van de wetgever om een voortvarende besluitvorming over windenergieprojecten te bewerkstelligen.

Door nu de procedure over te nemen, ontstaat er voor iedereen duidelijkheid. De Raad van State kan bij een eventueel beroep een uitspraak doen en de gemaakte afspraken met betrekking tot de sociale randvoorwaarden kunnen gestand worden gedaan doordat de SDE+ najaarsronde 2019 gehaald kan worden. Kortom, wij vinden het gezien bovenstaande proportioneel om de procedure voor de aanvraag voor omgevingsvergunning, inhoudende afwijking van het bestemmingsplan zoals die bij de gemeente is ingediend, over te nemen.

Bevoegdheidsoverdracht en Provinciaal belang

De gemeente Steenbergen bestrijdt dat er sprake is van een provinciaal belang: “eerst wilt u namelijk uw gezag niet uitoefenen en nu opeens als dat beter uitkomt voor u is er wel sprake van een provinciaal belang.” In het [Statenvoorstel](#) beargumenteren wij waarom er wel degelijk sprake is van een provinciaal belang. Daarnaast gaan wij onderstaand beknopt in op het overdragen van een bevoegdheid en het tegelijkertijd van provinciaal belang kunnen zijn van een windproject.

Zowel in het [Statenvoorstel](#) als in de brieven (zie o.a. de bijlagen bij het Statenvoorstel) aan de gemeente, is aangegeven dat de Elektriciteitswet de bevoegdheid voor coördinatie en besluitvorming bij windparken van 5 tot 100 MW, bij de provincie legt in plaats van bij de gemeente laat. Wij zijn van mening dat besluitvorming over dit soort projecten in eerste instantie bij een gemeente hoort te liggen. Op het moment dat een gemeente verzoekt om de bevoegdheid over te dragen (of juridisch, wij af zien van het gebruik van de provinciale bevoegdheid) en de gemeente aangeeft medewerking te willen verlenen aan een specifiek project, doen wij dit. Dit hebben wij tot nu toe bij vrijwel alle windparkontwikkelingen gedaan. Dit is een boodschap die wij elke ontwikkelaar meegeven. Innogy vormt hier geen uitzondering op. Er is dus geen sprake van dat wij geen gebruik willen maken van onze bevoegdheid maar dat wij, indien een gemeente mee wil werken aan een project, de bevoegdheid altijd overdragen.

In het specifieke geval van Windpark Karolinapolder in Steenberg, maakt dit park onderdeel uit van het bod windenergie van de Regio West-Brabant uit 2011. Op basis van dit bod hebben wij afspraken gemaakt met het rijk over het aandeel van de provincie Noord-Brabant in de realisatie van 6000 MW Wind op Land in 2020. De provinciale bijdrage aan deze doelstelling is in opeenvolgende provinciale bestuursakkoorden vastgelegd. Dit maakt het Windpark Karolinapolder van provinciaal belang. Voor het overige verwijzen wij naar het [Statenvoorstel](#).

5.2 Inhoudelijke aspecten

In het advies brengt de gemeente Steenberg naar voren waarom zij vindt dat de provincie de aangevraagde omgevingsvergunning van innogy voor het Windpark Karolinapolder zou moeten weigeren. Onderstaand gaan wij op de meest voorkomende en zwaarwegende punten in. In de inleiding hebben wij als noot vooraf reeds een overkoepelende notie gemaakt aangaande het (negatieve)advies over de aangevraagde omgevingsvergunning. Voor alle gedetailleerde vragen en opmerkingen van de gemeente Steenberg ten aanzien van de omgevingsvergunning, verwijzen wij naar de [omgevingsvergunning](#) zelf. In het kader van de zorgvuldigheid schetsen wij eerst kort de bestaande en de gewenste nieuwe situatie van het windpark.

Van Windpark Karolinadijk naar Windpark Karolinapolder

Windpark Karolinadijk is het huidige windpark te Dinteloord. Dit windpark bestaat uit een viertal windturbines van 0,6 MW met een tiphoogte van ongeveer 80 meter, die in een lijnopstelling opgesteld staan. De bestaande windturbines zijn geplaatst op of dicht tegen de waterkering langs het Volkerak aan de Karolinadijk. De afstand van de windturbines tot de kern Dinteloord bedraagt ongeveer minimaal 1200 meter.

Wanneer we spreken over *Windpark Karolinapolder* hebben we het over de aanvraag van innogy om de vier bestaande windturbines te saneren en op te schalen en in een clusteropstelling niet aan de Karolinadijk, maar in de Karolinapolder te realiseren. De nieuwe windturbines hebben per windturbine een vermogen van minimaal 3MW en gezamenlijk een maximaal vermogen van tussen de 12MW en 21,6 MW. De tiphoogte bedraagt tussen de 180 en 215 meter. De dichtstbijzijnde nieuwe windturbine heeft een afstand van ongeveer 800 meter tot de kern van Dinteloord. Door de clusteropstelling worden de windturbines meer geconcentreerd geplaatst. Vanaf de kern van Dinteloord geeft dat visueel gezien een minder brede verstoring van het zicht. Bij het bepalen van de locaties van de nieuwe windturbines zijn alle relevante aspecten afgewogen, met als doel de omgevingseffecten van de vier turbines gezamenlijk te minimaliseren. De ingediende aanvraag is getoetst aan de in Nederland gehanteerde wet- en regelgeving. Hieruit is geconcludeerd dat er sprake is van een vergunbare aanvraag.

Regiobod en te realiseren vermogen

Volgens de gemeente Steenberg is het voorgenomen plan voor het windpark niet in lijn, maar juist in strijd met het door de provincie geaccepteerde regiobod voor de realisatie van windenergie en daarmee ook met de afspraken met het Rijk. Tevens stelt de gemeente dat wij in onze besluiten meerdere malen een verschillende omvang van de nog openstaande Steenbergse bijdrage aan het regiobod hanteren.

In 2011 is er een regionaal bod voor windenergie in West-Brabant opgesteld, dat onderdeel uitmaakt van de prestatieafspraken Wind op Land 2020 tussen de provincie Noord-Brabant en het Rijk. In het regionaal bod zijn afspraken neergelegd over het aantal te realiseren MW per gemeente binnen de regio West-Brabant. Voor de gemeente Steenbergen is afgesproken dat er minimaal 25,4 MW en maximaal 28,8 MW aan opgesteld vermogen extra wordt gerealiseerd ten opzichte van het bestaand opgesteld vermogen binnen de gemeente, waarvan maximaal 21,6 MW extra door de opschaling van het bestaande windpark Karolinadijk. De gemeente heeft zich in het regionaal bod gecommitteerd aan deze opgave. In de afspraken tussen provincie en Rijk is door de provincie rekening gehouden met een, gezien de stand van de techniek en het verloop van de SDE-bijdragen, meer realistisch vermogen van 9,6 MW extra als aanvulling op het reeds bestaand vermogen van 2,4 MW. Dit betekent dat uiteindelijk ten minste 9,6 MW extra (totaal 12 MW) en maximaal 21,6 MW extra (24MW) zal worden gerealiseerd. Vandaar dat de aanvraag omgevingsvergunning voor windpark Karolinapolder uitgaat van een maximum vermogen tussen 12 MW en 21,6 MW. Wij bestrijden de door de gemeente in haar advies gewekte suggestie dat wij in onze besluiten een verschillende omvang hanteren van de nog openstaande Steenbergse bijdrage aan het regionaal bod. Daarbij gaat het volgens de gemeente om de vraag of er sprake is van een resterende extra opgave van meer of minder dan 12 MW. Dit vraagstuk is voor het intrekken van de overdracht van de bevoegdheid niet relevant. Of de overdracht voor het windpark nu leidt tot een vermogen tot, tot en met of vanaf 12 MW maakt voor deze overdracht in feite niet uit, zolang het opgestelde vermogen van windpark Karolinapolder maar meer dan 5 MW en minder dan 100MW bedraagt. De discussie over tot, of maximaal, of minimaal 12 MW is er een die vanuit de regionale afspraken gevoerd moet worden en niet vanuit de overdracht van de bevoegdheid.

Daarnaast stelt de gemeente in haar advies dat een opgave van 12 MW opgesteld vermogen met gemak kan worden gehaald met drie of vier lagere (waaronder windturbines met een tiphoogte lager dan 150 meter), in lijn langs het Volkerak te plaatsen en daarmee wel goed landschappelijk in te passen windturbines. Deze constatering is echter niet juist. In de bijlagen bij het advies van de gemeente Steenbergen is meermaals geduïd dat voor een dergelijk windpark door ontwikkelaars geen sluitende business case te realiseren is. Bij maximaal vier extra windturbines van maximaal 150 meter tiphoogte (dit naast de vier windturbines van innogy die er al staan) zijn de netwerkkosten per windturbine te hoog om de business case sluitend te krijgen. Dit is reeds in het bestuurlijk overleg van 14 augustus tussen betrokken partijen geconstateerd. Kortom, de door de gemeente geschetste optie is in werkelijkheid geen optie en de gemeente is hiervan op de hoogte. De gemeente heeft bovendien zelf onderzoek laten uitvoeren naar de haalbaarheid van windturbines met een tiphoogte van maximaal 150 meter. Deze onderzoeken van bureau Pondera zijn besproken tijdens de oordeelsvormende raadsvergadering van 3 december 2018. Uit dit onderzoek komt naar voren dat gezien de gevoeligheid in de businesscase bij windturbines op deze locatie, de meeste ontwikkelaars af zullen zien van ontwikkeling van windturbines lager dan 150 m tiphoogte.

Opschaling/ vernieuwing

De gemeente baseert haar inhoudelijke betoog op het standpunt dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dat wordt op meerdere gronden gebaseerd, maar vindt zijn

oorsprong in de veronderstelling dat er bij het Windpark Karolinapolder geen sprake zou zijn van opschaling van de bestaande turbines, maar van de bouw van een nieuw park (vernieuwing). In het raadsvoorstel van de gemeente Steenbergen van 9 juli 2019 worden hiervoor meerdere argumenten aangedragen.

Wij kunnen ons niet scharen achter de door de gemeente aangedragen argumenten. Opschaling van windturbines betekent dat de bestaande turbines worden vervangen door nieuwe hogere turbines met een grotere as-hoogte en grotere rotordiameter. Dit betekent dat de onderlinge afstand tussen de turbines en daarmee de positie van de turbines moet worden aangepast. Het benutten van bestaande mastposities bij opschaling en tegelijkertijd het vergroten van het vermogen per turbine om te voldoen aan de gemaakte afspraken, is praktisch onmogelijk. Het opschalen van windturbines houdt in dat er nieuwe turbines worden geplaatst op nieuwe posities en gaat gepaard met sanering elders, zoals bij de turbines in de Karolinapolder in hetzelfde gebied, of zoals bijvoorbeeld in de provincie Flevoland op locaties elders in de provincie. Dat er in het regiobod van West-Brabant en in de Structuurvisie van de gemeente Steenbergen alleen sprake zou zijn van opschaling van bestaande windturbines, door op exact dezelfde plekken nieuwe windturbines te plaatsen, is een onjuiste constatering van de gemeente.

Gemeentelijke ruimtelijke structuurvisie

De gemeente Steenbergen geeft in haar advies aan dat de beoogde opschaling van het windpark Karolinadijk niet past binnen de uitgangspunten van haar Ruimtelijke Structuurvisie.

Wij hebben met de regio West-Brabant en daarmee met de gemeente Steenbergen, in 2011 afspraken gemaakt over het aantal te realiseren MW binnen de gemeente. De opschaling van de windmolens van het windpark Karolinapolder is hierbij door de gemeente aangedragen. Ons belang bij de afspraken lag bij het realiseren van het afgesproken vermogen (het aantal MW) en niet bij de specifieke locatie. Vanaf 13 oktober 2011, het moment dat deze afspraken zijn aangeboden aan de provincie, heeft de gemeente Steenbergen de mogelijkheid gehad om, buiten de windmolens op de locatie AFC-Prinsenland, 12 MW (waarvan 9,6 MW extra) aan windenergie binnen haar gemeentegrenzen te realiseren. Ook heeft de gemeente vanaf dat moment de mogelijkheid gehad om andere locaties te zoeken om het afgesproken vermogen te kunnen realiseren. Echter, de gemeente Steenbergen heeft vanaf het moment dat de regionale afspraken zijn gemaakt tot 13 maart 2019 nooit aangegeven, noch aan de ontwikkelaar innogy noch aan onze provincie, dat het opschalingsproject Windpark Karolinadijk, later Karolinapolder, geen aanvaardbaar plan was en niet passend zou zijn op grond van de gemeentelijke Structuurvisie uit 2012. Als de gemeente dat standpunt zou hebben, had zij dit eind 2017 aan het begin van het project aan innogy moeten aangeven en bovendien haar structuurvisie moeten aanpassen om (elders) ruimte te bieden aan de beloofde MW-windenergie uit haar windbod. In plaats daarvan heeft de gemeente haar medewerking verleend aan dit project, heeft de gemeente aan de provincie gevraagd af te zien van haar bevoegdheid op grond van de Elektriciteitswet, heeft de gemeente op 30 januari 2018 een m.e.r.-beoordelingsbesluit genomen, heeft de gemeente op 7 juni 2018 een ontwerp-omgevingsvergunning ter inzage gelegd voor de opschaling van Windpark Karolinadijk en heeft de gemeente samen met innogy tot 13 maart 2019 gewerkt aan definitieve besluitvorming over het plan Windpark Karolinapolder.

Alle besluiten die tot 13 maart 2019 door de gemeente zijn genomen over Windpark Karolinapolder wijzen erop dat de gemeente medewerking zou verlenen aan het project en tot het verlenen van de vergunning over zou gaan. Wij moeten constateren dat de gemeente pas vanaf 13 maart 2019 inhoudelijke gronden aandraagt waarom de huidige aanvraag voor het Windpark Karolinapolder niet passend zou zijn binnen de uitgangspunten van de gemeentelijke structuurvisie, terwijl deze inhoudelijke gronden de voorgaande jaren geen belemmering voor de gemeente zijn geweest om volledige medewerking aan het plan te verlenen.

Wet Natuurbescherming

De gemeente Steenbergen stelt in haar advies twijfels te hebben over de vergunbaarheid van Windpark Karolinapolder op grond van de Wet natuurbescherming. Voor uitbreiding van bestaande en/of voor nieuwe activiteiten in en rond Natura 2000-gebieden kan een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet nodig zijn. Op 1 maart 2019 hebben wij ontheffing verleend voor het onderdeel soortenbescherming. Daartegen is geen bezwaar ingediend. Daarnaast is beoordeeld dat er een vergunning op grond van de bescherming Natura 2000-gebieden nodig is. Op 12 juni 2019 is hiervoor een aanvraag ingediend welke nu in behandeling is.

De gemeente stelt tevens dat het, tijdens het traject, ontbreken van een ontheffing en/of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming, haar proces nadelig heeft beïnvloed. De gemeente kijkt hierbij naar de provincie als bevoegd gezag voor de vereiste toestemmingen op grond van de Wet natuurbescherming.

Wij herkennen ons niet in deze voorstelling van zaken. Op 25 oktober 2017 hebben gemeente, innogy en provincie werk- en procesafspraken gemaakt over hoe de ruimtelijke procedure en de ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming zo goed mogelijk op elkaar konden worden afgestemd, gericht op verlening van de omgevingsvergunning in het najaar van 2018. De wijze waarop dit proces is afgestemd en ingericht, heeft dus weloverwogen en met instemming van alle betrokken partijen, waaronder de gemeente Steenbergen, plaatsgevonden.

5.3 Omwonenden

In het advies gaat de gemeente Steenbergen op een aantal plaatsen in op de betekenis van het intrekken van de overdracht van de bevoegdheid voor omwonenden. Wij vinden de positie van omwonenden van het windpark van groot belang. Daarom gaan wij hier onderstaand op in.

Zienswijzen en rechtsbescherming

De gemeente stelt dat naar haar mening het besluit van de provincie om de overdracht van de bevoegdheid in te trekken, de belangen van indieners van zienswijzen en andere belanghebbenden schaadt. Tevens vraagt zij of wij kunnen garanderen dat wij de inwoners van Dinteloord dezelfde rechtsbescherming kunnen bieden als de gemeente Steenbergen. Tot slot stelt de gemeente dat wij, in de aan Provinciale Staten aangeboden stukken, niet naar de goede versie van de nota van beantwoording van zienswijzen verwijzen.

Voor wat betreft de Nota van zienswijzen het volgende: in de oorspronkelijk aan Provinciale Staten aangeboden stukken ten behoeve van het raadsvoorstel, bevinden zich documenten die van de gemeente Steenbergen zijn overgenomen. In het tijdspad tussen het toesturen van dit [Statenvoorstel](#) en heden, zijn deze documenten op een aantal punten aangevuld. Daarom [stellen Gedeputeerde Staten voor](#) een aantal bijlagen bij Statenvoorstel te vervangen door aangepaste bijlagen. Een van de bijlagen die in de tussentijd is aangepast betreft de Nota van zienswijzen. Bij de stukken bevindt zich inmiddels een gewijzigde [Nota van zienswijzen](#). Zoals in het Statenvoorstel aangegeven, geven de ingediende zienswijzen geen aanleiding de aangevraagde vergunning te weigeren. Het besluit zoals verwoord in Statenbesluit 53/19B verandert hiermee dus niet.

Door het besluit de bevoegdheid over te nemen van de gemeente Steenbergen, worden indieners van zienswijzen geconfronteerd met een ander bevoegd gezag die de beantwoording overneemt. Hiermee verandert er echter niets aan de wettelijk geregelde rechtsbescherming van betrokkenen. De beantwoording van de zienswijzen is aangepast en opgesteld vanuit de geldende provinciale en wettelijke regels en kaders. Indieners van zienswijzen zijn door ons op de hoogte gesteld dat wij de beantwoording van de zienswijzen hebben overgenomen. Wij hebben hen aangeboden om desgewenst telefonisch of mondeling een toelichting te geven op het door ons genomen besluit.

Sociale randvoorwaarden

De gemeente acht de aangeboden sociale randvoorwaarden in strijd met een goede ruimtelijke ordening en geeft aan dat sociale randvoorwaarden binnen Dinteloord 'judaspenningen' worden genoemd. Deze kwalificatie werpen wij als provincie verre van ons.

Eén van de voorwaarden uit de Verordening ruimte is dat er bij wind- en zonprojecten sprake is van maatschappelijke meerwaarde. Of, zoals in uw Staten al vaker is aangegeven, dat de omgeving van een wind- of zonnepark niet alleen de lasten van een dergelijke ingreep in de omgeving ondervindt, maar ook kan profiteren van de lusten. Dit is in Nederland een algemeen omarmd principe, welke bijvoorbeeld ook zijn weg heeft gevonden naar het Klimaatakkoord. De sociale randvoorwaarden zijn bedoeld om de positie van omwonenden en de gemeenschap te versterken en niet het belang van een exploitant leidend te laten zijn. Het is aan de omwonenden om met een ontwikkelende partij afspraken te maken hoe aan deze maatschappelijke meerwaarde invulling wordt gegeven.

Op verzoek van de gemeente Steenbergen en als invulling van een door de gemeenteraad aangenomen motie met betrekking tot sociale randvoorwaarden heeft een groep van bewoners (regiegroep) uit en rondom Dinteloord, conform de tussen gemeente en innogy afgesloten '*Intentieovereenkomst uitwerking sociale randvoorwaarden opschaling windturbines Karolinadijk*', met innogy gesprekken gevoerd over de invulling van sociale randvoorwaarden. De regiegroep heeft zich in het verleden uitgesproken voor turbines met een tiphoogte van 210 meter, met onder andere goede afspraken over stilstandsvoorzieningen met betrekking tot slagschaduw.

Met de voorliggende [Overeenkomst sociale randvoorwaarden](#) is voortgebouwd op het pakket aan sociale randvoorwaarden dat door deze groep bewoners reeds met innogy als ontwikkelende partij is overeengekomen. Dit pakket aan sociale randvoorwaarden was reeds een van de eerder toegestuurde bijlagen bij het [Statenvoorstel](#). De afspraken zijn op een aantal punten verder aangescherpt, verduidelijkt en op een aantal punten zijn bovenwettelijke maatregelen afgesproken die gunstiger uitpakken voor direct omwonenden. Zo zijn er afspraken gemaakt over bovenwettelijke regelingen op het gebied van geluid, slagschaduw en obstakelverlichting. Wij hebben hierbij deels gebruik gemaakt van onze ervaringen rondom de A16. Tevens geeft de overeenkomst invulling aan de bijdrage die moet worden geleverd aan kwaliteitsverbetering van het landschap. De vier voorziene windturbines van Windpark Karolinapolder leveren goede sociale randvoorwaarden op (zie ook het kopje 'zorgvuldigheidsbeginsel' in hoofdstuk 2 van deze notitie).

Het is overigens niet zo dat goede sociale randvoorwaarden de hoogte van de windturbines beïnvloeden, zoals de gemeente in haar advies stelt, maar het is juist andersom: hogere windturbines met meer vermogen leiden tot betere sociale randvoorwaarden. Zie ook het kopje 'zorgvuldigheidsbeginsel' in hoofdstuk 2 van deze notitie. In samenhang met de Overeenkomst sociale randvoorwaarden hebben wij met innogy eveneens een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken zijn gemaakt over de planschade, schade aan openbare voorzieningen en de op grond van onze Verordening vereiste investering Kwaliteitsverbetering van het landschap.

Woningwaardecompensatie Karolinapolder

In de raadsvergadering van 26 september 2019 is door de voltallige gemeenteraad van de gemeente Steenbergen het amendement 'Onderzoek woningwaardecompensatie Karolinapolder' aangenomen. Het college van de gemeente verzoekt ons vervolgens in haar advies om als bevoegd gezag een regeling toe te passen die de gehele vermogensschade aan een woning als gevolg van het Windpark Karolinapolder dekt.

In de [Overeenkomst sociale randvoorwaarden](#) beschrijven wij het proces en de afspraken ten aanzien van planschade. Tussen de ontwikkelaar en de provincie zijn in een anterieure overeenkomst afspraken gemaakt over het vergoeden van toekomstige planschadeclaims. Voor planschade geldt een wettelijke procedure. De praktijk leert dat de uitgekeerde tegemoetkoming in planschade vaak (veel) lager is dan de verwachte planschade door de belanghebbenden. Voorzienbaarheid (had men kunnen weten dat.) is een belangrijk criterium. Dit, samen met het normale maatschappelijke risico, leidt vaak tot teleurstellingen bij aanvragers van planschade.

innogy heeft door SAOZ een planschade-risicoanalyse laten maken op basis van het worst case scenario (maximale tiphoogte van 234 meter). De conclusie van de risicoanalyse wordt aan de overeenkomst sociale randvoorwaarden gehecht en wordt openbaar gemaakt. Het maximale planschaderisico bedraagt volgens de analyse € 260.000. Dit is een totaalbedrag voor alle woningen in de nabijheid van het geplande windpark waarvan, op basis van de planschaderisicoanalyse, wordt ingeschat dat deze in aanmerking zouden kunnen komen voor vergoeding van planschade. SAOZ is een gecertificeerd

planschade bureau. Het planschadebureau wil de kans op onderschatting van de planschade zoveel mogelijk uitsluiten.

Op basis van bovenstaande zijn tussen innogy en de provincie bovenwettelijke afspraken gemaakt. Bij de realisatie van windturbines is innogy, na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning, bereid om vooraf, zonder het doorlopen van de planschadeprocedure bij het bevoegd gezag, een totale tegemoetkoming in planschade conform de planschade risicoanalyse van maximaal € 260.000 te vergoeden. innogy zal hiervoor binnen 1 jaar na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning een aanbod doen aan de betreffende omwonenden. Dit voorkomt lange procedures, bijkomende kosten en mogelijke teleurstellingen. Het staat eenieder vrij om van zijn recht gebruik te maken om een planschadeprocedure te starten. Wanneer de planschade wordt toegekend zal in het geval die hoger is dan het reeds uitgekeerde bedrag het verschil worden betaald.

Specifieke zienswijzen

6.1 Overzicht zienswijzen

Nr.	Kenmerk (gemeente)	Indiener	Bijzonderheden
1	1802562	Particulier	
2	1802703	Particulier	
3	1802705	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
4	1802724	Particulier	
5	1802735	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
6	1802764	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 1
7	1802768	Particulier	
8	1802791	Particulier	
9	1802795	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
10	1802813	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
11	1802816	Particulier	
12	1802820	Particulier	Aanvulling op zienswijze 2. Zie tevens beantwoording bij zienswijze 2
13	1802827 & 1802828	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
14	BEM1805231	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
15	1802835	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
16	1802848	Particulier	Aanvulling op zienswijze 11
17	1802877	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
18	1802885	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
19	e1802488, BEM 1805301, BEM1805302, BEM1805303 & BEM1805304	Particulier	
20	BEM1805464	Provincie Noord-Brabant	
21	BEM1805466	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
22	1802959	Achmea rechtsbijstand namens particulier	
23	1802898	Particulier	
24	1802900	Particulier (inclusief handgeschreven aanvulling)	Aanvulling op zienswijze 23. Zie tevens beantwoording bij zienswijze 23

25	1802901	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 23
26	1802905	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 23
27	1802966	Stichting Sirene	
28	1802827 & 1802828	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
29	BEM1805231	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
30	1803020	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 2
31	1802938	Particulier	Aanvulling op zienswijze 2. Zie tevens beantwoording bij zienswijze 2
32	1802926	Stibbe namens innogy	
33	1802927	Particulier	
34	1802928	Particulier	
35	1803017	Particulier	
36	1802931	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 23
37	1802932	Particulier	
38	1802933	Particulier	
39	1802953	Particulier	Aangepaste versie van zienswijze 23. Zie tevens beantwoording bij zienswijze 23
40	1802954	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijzen 23 en 39
41	1802964	Particulier	Aanvulling op zienswijze 23. Zie tevens beantwoording bij zienswijze 23
42	1803159	Natuurmonumenten	
43	1803020	Particulier	Zie beantwoording bij zienswijze 39

6.2 Ontvankelijkheid

Op 7 juni 2018 is de ontwerp-omgevingsvergunning ter inzage gelegd. Op grond van artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en 3.12 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) kan eenieder schriftelijk of mondeling zienswijze indienen bij de ontwerp-omgevingsvergunning. Op grond van artikel 3:16 Awb bedraagt de termijn voor het naar voren brengen van een zienswijze 6 weken en vangt die termijn aan met de dag waarop het ontwerp ter inzage is gelegd. Verder blijkt uit artikel 2:15 Awb dat een bericht uitsluitend elektronisch naar een bestuursorgaan kan worden verzonden indien dat bestuursorgaan kenbaar heeft gemaakt dat deze weg is geopend. Het college van burgemeesters en wethouders van gemeente Steenberghe heeft dit niet kenbaar gemaakt. Zienswijzen konden daarom schriftelijk of mondeling tot en met 19 juli 2018 worden ingediend.

Het college van B&W heeft geconstateerd dat de zienswijze met nummer 1803159 op 17 juli 2018 via de elektronische weg is ingediend door 'Natuurmonumenten'. Gezien dat deze weg niet open stond, heeft het college conform artikel 6:6 onder b Awb Natuurmonumenten in een brief van 18 juli 2018 in de gelegenheid gesteld om dit gebrek te herstellen voor 27 juli 2018. Natuurmonumenten heeft in een brief van 3 augustus 2018 per brief de zienswijze alsnog toegestuurd, zijnde buiten door het college van B&W gestelde termijn om het gebrek te herstellen.

Gelet op het voorgaande constateerde het college van B&W dat Natuurmonumenten dient te worden aangemerkt als niet-ontvankelijk in deze bestuursrechtelijke (voor)procedure. Niettemin worden de inhoudelijke punten die Natuurmonumenten in haar zienswijze naar voren heeft gebracht hieronder gemotiveerd weerlegd, ter nadere onderbouwing en motivering van de omgevingsvergunning. Het college van GS neemt in deze het standpunt van het college van B&W over.

6.3 Zienswijzen (en aanvullingen)

Leeswijzer

Een groot deel van de zienswijzen hebben betrekking op dezelfde of nagenoeg dezelfde onderwerpen. Daar waar mogelijk wordt in onderstaande specifieke behandeling verwezen naar de algemene meer uitgebreide weerlegging van de zienswijze, in voorgaande hoofdstukken. Er wordt dan verwezen naar de specifieke paragraaf. Een aantal zienswijzen is zeer specifiek van aard. Deze worden in onderstaande tabel beantwoord en weerlegd.

Zienswijzen nummer 1 en 6

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
1a	De indiener is van mening dat er erg veel ruimte voor de besteding van de gelden wordt gegeven. Er dient meer te worden aangegeven wat er voor de directe omgeving moet worden gedaan. De vergoedingen vanuit het windturbinepark moeten daarvoor geoormerkt worden. Dit zou in het besluit opgenomen moeten worden. De indiener is van mening dat hiermee onduidelijkheid over vergoeding van schade ontstaat.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.3 Sociale randvoorwaarden	Nee
1b	Windturbines passen niet in de omgeving en zijn horizonvervuiling. Om die reden is volgens de indiener een milieueffectrapportage noodzakelijk.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.1 M.e.r.-beoordeling en Paragraaf 3.6 Landschap	Nee
1c	De hoogte en grootte van de windturbines is dusdanig dat de gevolgen voor de omgeving nog niet of nauwelijks zijn onderzocht. Wat gebeurt er als na de bouw blijkt dat zaken zoals bodemtrillingen en geluidoverlast erger zijn dan theoretisch berekend? Hierover staat niets beschreven.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving"	Nee
1d	Gevraagd wordt wie bepaalt wanneer de windturbines worden stopgezet bij slagschaduw of te veel lawaai. Alleen als de som van de mogelijke jaarbelasting is bereikt of onmiddellijk? Door wie, hoe, waar en wanneer wordt gehandeld bij overschrijding van normen? De indiener vraagt dit op te nemen in het besluit.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving" en Paragraaf 3.3 Slagschaduw	Nee

1e	De extrapolatie vanuit lagere windturbines is volgens de indiener een rekenkundige truc. Nergens is vermeld dat de theorie achteraf wordt gecheckt, waarbij eventuele afwijkingen te niet worden gedaan.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving"	Nee
1f	De indiener vraagt hoe de belangen van omwonenden tegen waardedaling van hun eigendommen (woningen) wordt geborgd.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.2 Planschade	Nee
1g	De indiener vraagt de gemeente en de initiatiefnemer om aandacht te hebben voor de directe omgeving (omwonenden)	Verwezen wordt naar Paragraaf 4.3 Belangen omgeving	Nee

Zienswijzen nummer 2, 3, 5, 9, 10, 12 t/m 15, 17 t/m 19, 21, 28, 29, 30, 31. Het betreft hier in totaal 17 (nagenoeg) identieke zienswijzen

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
2a	De bouw is in strijd met het vigerende bestemmingsplan. De windturbines zijn planologisch niet inpasbaar. In een andere opstelling worden aanzienlijk hogere windturbines gebouwd, waardoor een aantal turbines dichtbij de bebouwde kom komen te staan.	Voor de plaatsing van de turbines is een omgevingsvergunning "Handelen in strijd met regels RO" aangevraagd. Hieruit blijkt dat de turbines inderdaad niet in de huidige bestemming passen. De omgevingsvergunning geeft toepassing aan artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2° of 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan.	Nee
2b	De indiener is van mening dat sprake is van cumulatieve omstandigheden, Dinteloord wordt reeds ruimtelijk gestoord door ongeveer 70 aan de horizon goed zichtbare windturbines, vele kassen en het geluid van de A4.	Verwezen wordt naar: • Paragraaf 2.1.2 Structuurvisie Steenbergen • Paragraaf 3.1 M.e.r.-beoordeling • Paragraaf 3.2 Akoestiek, onder "Cumulatie geluidsbronnen" en "Methode Miedema"	Nee
2c	Volgens de indiener zal er aanzienlijk meer hinder voor de omwonenden of de omgeving zijn, onder andere door de voorgeschreven obstakelverlichting.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.5 Obstakelverlichting en Paragraaf 2.3 Sociale randvoorwaarden	Ja: toevoeging voorschrift

2d	Volgens de indiener is de beoordeling van de verschillende aspecten in de ruimtelijke onderbouwing subjectief.	Door de indiener is niet nader toegelicht welke aspecten subjectief beoordeeld zijn. Zie verder Hoofdstuk 3	Nee
2e	De indiener verwijst naar de volgende visie van de gemeente: "De gemeente Steenbergen wil de kenmerkende waardevolle openheid van het landschap beschermen en behouden. De plaatsing van windturbines (ook in parken en lijnopstellingen) tast de waardevolle openheid van het Steenbergse landschap op een onaanvaardbare wijze aan en ondermijnt daarmee ook de toeristisch recreatieve ambities van de gemeente".	Verwezen wordt naar: • Paragraaf 2.1.2 Structuurvisie Steenbergen • Paragraaf 3.6 Landschap, onder "Openheid" • Paragraaf 4.4 Toeristisch-recreatieve mogelijkheden	Nee
2f	De indiener geeft aan dat meerdere keren melding wordt gemaakt van de noodzakelijke spoed tot het nemen van het besluit. Na begin oktober wordt de subsidietoekenning voor de windturbines volgens de indiener op zijn minst onzeker. Tegelijkertijd wordt volgens de indiener vermeld dat bij het niet halen van deze datum de te bouwen turbines zonder enige twijfel in de hoogst mogelijke vorm zullen worden uitgevoerd. De indiener is van mening dat dit feitelijk een verkapt dreigement is.	De toekenning van subsidie is geen onderdeel van het provinciale besluitvormingsproces. Door de provincie wordt besloten op de ingediende aanvraag.	Ja. Koppeling datum vergunningverlening en tiphoogte verwijderd
2g	Volgens de indiener lijkt het erop dat voor de energietransitie alles moet wijken, waardoor wetgeving opzij kan worden geschoven en de belangen van omwonenden niet meer tellen. Er is geen/onvoldoende rekening gehouden met de belangen van burgers.	Verwezen wordt naar Paragraaf 4.3 Belangen omgeving	Nee
2h	Door andere landschappelijke factoren kan Dinteloord in de toekomst uitsluitend uitbreiden achter de Stoofdijk en de Molendijk. Daar zijn plannen voor gemaakt. Het is onwenselijk om juist daar vier windturbines te plaatsen.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.1.1 Interim omgevingsverordening, kopje Verstedelijking afweegbaar	Nee

2i	De hoogte van de windturbines wordt volgens de indiener op geen enkele wijze gelimiteerd.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.6 Landschap, onder "Hoogte turbines"	Ja, de maximale tiphoogte is aangepast, ook komt oud voorschrift t.a.v. 210 meter te vervallen. Ook toevoeging Addendum ruimtelijke onderbouwing
2j	Volgens de indiener is geen rekening gehouden met de bezwaren die voor en tijdens de raadsvergadering naar voren zijn gebracht.	Door de indiener is niet nader toegelicht welke bezwaren het betreft. Om die reden is een inhoudelijke reactie/beantwoording niet mogelijk.	Nee

Zienswijze nummer 4

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
4a	Volgens de indiener is reeds beleid vastgesteld over de locatie en het aantal nieuw te plaatsen windturbines in Dinteloord. Indiener verwijst naar 'Voortgang energie Brabant' en structuurvisies. Dit besluit is daarmee volgens de indiener niet in overeenstemming.	Het door de indiener bij de zienswijze gevoegde overzicht van windenergieprojecten in Noord-Brabant betreft een document bij een nieuwsbericht van de provincie Noord-Brabant. Dit document heeft geen formele (beleids)status. Het geldende ruimtelijke provinciale en gemeentelijke beleidskader wordt uiteengezet in paragraaf 2.1 Ruimtelijk beleid.	Nee
4b	De windturbines passen vanwege hun hoogte totaal niet in het landschap en zijn in strijd met het gemeentelijk beleid om de openheid van het landschap te beschermen. Volgens de indiener zijn de turbines dermate hoog en experimenteel dat de effecten op mens en dier ongewis zijn.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.1.2 Structuurvisie Steenberg en Paragraaf 3.6 Landschap, onder "Hoogte turbines"	Ja, maximale tiphoogte is aangepast

4c	1. De indiener vraagt zich af of de norm van 47 dB wel representatief is voor de werkelijk ervaren geluidsoverlast. 2. Volgens de indiener is sprake van experimentele windturbines. 3. De vraag is of in het kader van geluid wel rekening is gehouden met de windrichting, cumulatie met andere windturbines (onder andere Windpark Piet de Wit) en de ondergrond (klei is in de zomer geen zachte ondergrond).	De jaargemiddelde geluidbelasting ter plaatse van omliggende woningen moet voldoen aan de norm van 47 dB. De berekende geluidbelasting is bij de meeste woningen (veel) lager dan deze norm. Er is geen sprake is van experimentele turbines, maar van reguliere, commercieel beschikbare windturbines. Er wordt ook verwezen naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Cumulatie geluidsbronnen"	Ja, toevoegen Addendum ruimtelijke onderbouwing
4d	De jaargemiddelde norm van 47 dB voor geluid is volgens de indiener niet te handhaven. Voorgesteld wordt om continu de geluidproductie te meten en om de windturbines bij een overschrijding direct stil te zetten.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving".	Nee
4e	De (flikkerende) obstakelverlichting op de windturbines levert 's nachts gevaar/overlast op voor mens en dier. Toekomstige ontwikkelingen op dit gebied mogen geen onderdeel uitmaken van de overweging.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.5 Obstakelverlichting	Ja: toevoeging voorschrift
4f	De indiener verwacht de volgende, nadelige (economische) gevolgen voor Dinteloord: Minder recreanten; Bewonerskrimp; Beperking uitbreidingsmogelijkheden dorp; Koopwoningen staan langer te koop; Waardedaling van koopwoningen; Leegstand koopwoningen en winkels; Minder inkomsten uit de WOZ voor de gemeente; Aantasting leefbaarheid ("Moerdijk effect").	Verwezen wordt naar: • Paragraaf 2.1.1 Interim omgevingsverordening, onder "Verstedelijking afweegbaar" • Paragraaf 2.2 Planschade • Paragraaf 4.2 Woongenot • Paragraaf 4.4 Toeristisch-recreatieve mogelijkheden	Nee

4g	De indiener verwacht dat er een precedent ontstaat voor meer windturbines van vergelijkbare hoogte rondom Dinteloord.	Het huidige besluit is niet van toepassing op een mogelijk toekomstige bouw van turbines in de gemeente Steenberg en of specifiek in de buurt van Dinteloord, anders dan die waarop de vergunning ziet. Afspraken over hoe in de toekomst (tot 2030) invulling wordt gegeven aan de duurzame energieopgave, worden in het kader van de Regionale Energiestrategie West-Brabant gemaakt. Gemeenten in West-Brabant maken onderling afspraken waar, wanneer en hoe ruimte wordt geboden aan de bouw van wind- en zonneparken. Deze strategie moet in maart 2021 door gemeenteraden zijn vastgesteld.	Nee
----	---	--	-----

Zienswijze nummer 7

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
7a	De hoogte van de windturbines staat in geen verhouding tot de omgeving (een klein landelijk/dorpsgebied), daardoor verandert het landschap in een gebied met industriële uitstraling.	Verwezen wordt naar: Paragraaf 3.6 Landschap, onder "Impact op het landschap"	Ja, de maximale tiphoogte wordt aangepast.
7b	De hogere windturbines zorgen voor een toename van de geluidsoverlast. De indiener woont op ongeveer 500 meter afstand en verwacht ter plaatse een geluidproductie van (aanzienlijk) meer dan 42 dB.	Ter plaatse van de woningen zijn geluidsberekeningen uitgevoerd. Dit akoestisch onderzoek is bij onderzoek van 30 januari 2019 geactualiseerd en bij het besluit gevoegd. In dit geactualiseerde onderzoek is de betreffende woning ook berekend. Uit deze berekeningen blijkt dat bij deze woningen door de nieuwe windturbines ruimschoots aan de geluidsnormen van 47 Lden en 41 Lnight kan worden voldaan. Immers, ter hoogte van de woning zal de geluidbelasting niet hoger zijn dan 36 Lnight en 43 Lden.	Ja, geactualiseerd onderzoek geluid toegevoegd.

7c	De beoogde obstakelverlichting zal voor onontkoombare overlast zorgen.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.5 Obstakelverlichting	Ja: toevoeging voorschrift
7d	De woning van de indiener daalt door de verhoging van de windturbines in waarde. Daarnaast is de verkoopbaarheid van de, te koop staande, woning enorm gedaald, dit is een extra verliespost voor de indiener.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.2 Planschade	Nee
7e	De slagschaduw strekt zich uit over het landschap waar de indiener over uitkijkt. De indiener verwacht hier last van te ondervinden.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.3 Slagschaduw	Nee
7f	Volgens de indiener ontbreekt duidelijkheid over de beoogde dorpsmolen (bestemming gegenereerde gelden, verdeelsleutel en beheer). Ook wordt niet gesproken over compensatie van schade.	Uit gesprekken tussen gemeente Steenberg, omwonenden en ontwikkelaar is gebleken dat er geen behoefte bestond aan een dorpsmolen, waardoor dit geen deel meer uitmaakt van de afspraken die ten aanzien van sociale randvoorwaarden zijn gemaakt (paragraaf 2.3). Verwezen wordt ook naar Paragraaf 2.2 Planschade	Nee
7g	Bij het transport van de onderdelen van de huidige windturbines moest de indiener zijn/haar woning nabij de hoek van de Schenkeldijk en Stoofdijk verlaten. Dit vanwege het mogelijke gevaar dat de onderdelen bij het nemen van de bocht van de vrachtwagens af zouden schuiven. De indiener is zeer bevreemd dat dit gevaar bij de bouw van de nieuwe turbines toeneemt, vanwege de grotere onderdelen. Ook verwacht de indiener tijdens de aanleg een stroom van nog zwaarder en meer vrachttransport, dat voor schade als scheurvorming in de woning en mogelijk verzakkingen in de dijk gaat zorgen.	Verwezen wordt naar Paragraaf 4.1 Transport en routes	Nee

7h	De indiener stelt, indien noodzakelijk, vervanging door even grote turbines in combinatie met vergroting van de subsidie voor de plaatsing van zonnepanelen op daken voor.	Er moet worden besloten op de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag is geconcludeerd dat overgegaan kan worden tot verlening van een omgevingsvergunning. Hetgeen indiener naar voren brengt over zonnepanelen valt buiten de grondslag van de aanvraag.	Nee
----	--	--	-----

Zienswijze nummer 8

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
8a	De indiener vraagt waarom niet is gekozen om een aantal extra windturbines te plaatsen verder langs de Karolinadijk, richting de Dintelse Gorzen. Als daarbij betere, niet veel grotere turbines worden toegepast, is de gewenste opbrengst mogelijk ook haalbaar. Dit kan volgens de indiener gecombineerd worden met het toegankelijk maken van de onderhoudsweg langs de Karolinadijk (voor wandelaars en fietsers). De indiener is van mening dat met het voorgestelde alternatief veel minder mensen geschaad worden.	De huidige locatie van windpark Karolinapolder en de mogelijkheid die de gemeentelijke Structuurvisie (paragraaf 2.1.2 Structuurvisie Steenbergen) biedt voor opschaling van de huidige opstelling, vormen de basis voor de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag moet een besluit worden genomen.	Nee

Zienswijzen nummer 11 en 16

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
11a	Turbine 3 komt op een afstand van 805 meter van de woning van de indiener, in plaats van op 1200 meter. Ook turbine 4 komt aanmerkelijk dichterbij te staan. Daar komt bij dat de turbines aanmerkelijk groter worden. De indiener verwacht daarom extra geluidhinder en verzoekt om de locaties van turbine 3 en 4 te herzien.	Ter plaatse van de woning van indiener zijn geluidberekeningen uitgevoerd. Dit akoestisch onderzoek is bij onderzoek van 30 januari 2019 geactualiseerd en bij het besluit gevoegd. Uit deze berekeningen blijkt dat bij deze woning door de nieuwe windturbines ruimschoots aan de geluidnormen van 47 Lden en 41 Lnight kan worden voldaan. Immers, de geluidbelasting bij de woning zal niet	Ja, geactualiseerd onderzoek geluid toegevoegd.

		hoger zijn dan 37 Lnight en 43 Lden. In het akoestisch onderzoek is ook het cumulatieve geluidniveau bij de woning van indiener van vóór en na de realisatie van het windpark berekend. Aan de hand hiervan is het akoestisch effect van de windturbines op de leefomgeving beoordeeld. Hierbij is gebruikgemaakt van een classificatiesysteem volgens de methode Miedema (zie de ruimtelijke onderbouwing onder par. 5.3). Door de nieuwe windturbines is er bij de woning van de indiener wel sprake van een toename van de geluidbelasting echter de classificatie (kwaliteit van de akoestische omgeving) wijzigt niet. De toename van de geluidbelasting binnen de normen door de opschaling is ruimtelijk aanvaardbaar. Hierbij wordt betrokken dat de opschaling van windturbines nodig is in het kader van de nationale, provinciale en regionale doelstellingen in het kader van de energietransitie, die overheden hebben gesteld. Het belang van het opwekken van duurzame energie weegt zwaarder dan het belang van het voorkomen van de toename van hinder binnen de wettelijke normen. Bij het bepalen van de locaties van de nieuwe windturbines zijn alle relevante aspecten afgewogen, met als doel de omgevingseffecten van de vier turbines gezamenlijk te minimaliseren.	
11b	De turbines zijn veel te hoog en zijn naar de mening van de indiener daarom ongewenst, belastend voor de bebouwing en onnodig (horen op zee thuis). De indiener stelt voor om nieuwere lagere en moderne turbines te bouwen.	Er wordt verwezen naar Paragraaf 3.6 Landschap, onder "Hoogte turbines" Uit de Notitie economische haalbaarheid van Pondera Consult, vastgesteld op 7 november 2018, blijkt dat de windturbines in ieder geval niet economisch uitvoerbaar zijn (in de zin dat de meeste ontwikkelaars afzien van	Ja, de maximale tiphoogte is aangepast.

		ontwikkeling) indien zij een tiphoogte zouden hebben van kleiner dan 150 meter. Voor zover indiener met de zienswijze heeft bedoeld dat de tiphoogte lager dient te zijn dan dit, treft de opmerking geen doel. Met betrekking tot de opmerkingen van indiener omtrent windenergie op zee, geldt dat dit niet kan leiden tot een afwijzing van de aanvraag omgevingsvergunning. Door het bovenstaande beleid wordt uitvoering gegeven aan bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt tussen de regio West-Brabant en de provincie Noord-Brabant, die uitvoering geeft aan de afspraken over Wind op Land met het Rijk, in het kader van de nationale Structuurvisie Windenergie op Land (SWoL). Uit onder andere die nationale structuurvisie blijkt dat om de (inter)nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie te halen, er zowel windenergie op land als op zee dient te worden opgewekt. Windenergie op zee betreft dus geen alternatief voor de hier aan de orde zijnde windturbines, maar een noodzakelijk cumulatief. (zie onder meer oABRvS 21 februari 2018 ECLI:NL:RVS:2018:616, r.o. 51.2)	
11c	Lichtverontreiniging (bij plaatsing hoge turbines).	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.5 Obstakelverlichting	Ja: toevoeging voorschrift
11d	Slagschaduw.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.3 Slagschaduw	Nee
11e	Waardedaling van de woning van de indiener.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.2 Planschade	Nee

Zienswijze nummer 12: Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 2, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
12a	Bij besluit van 30 januari 2018 is een vrijstelling gegeven van het opmaken van een milieueffectrapportage terwijl dit naar de mening van de indiener wel had gemoeten. De bouw van vier giga windturbines zo dichtbij Dinteloord is van een majeure aard en heeft zo veel (additionele) gevolgen voor de omgeving, dat een m.e.r. standaard zou moeten zijn.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.1, onder "M.e.r.-beoordeling"	Nee

Zienswijze nummer 16: Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 11, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
16a	De turbines zijn ontsierend, luidruchtig en er zal zeker lichthinder kunnen gaan ontstaan bij de plaatsing van de hoge turbines.	Verwezen wordt naar paragrafen 3.2 Akoestiek en trillingen, 3.5 Obstakelverlichting en 3.6 Landschap	

Zienswijze nummer 20 (provincie Noord-Brabant)

Bij brief van 4 april 2018, kenmerk C2222731/4331620, heeft ons Cluster Ruimte gereageerd op het voorontwerp. Deze brief en uw reactie hierop liggen mede aan onze zienswijze ten grondslag.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
20a	Ten aanzien van het bij de ontwikkeling betrokken aspect van natuurcompensatie is de indiener van mening dat het plan nog niet geheel voldoet aan de provinciale verordening. In verband met de ligging nabij het Natuur Netwerk Brabant (NNB) is het volgens de indiener van belang om te weten wat de afstand tot het NNB is, zodat bepaald kan worden in welke mate er sprake is van externe werking op het NNB c.q. in welke mate er sprake is van geluidbelasting op het NNB. Uit de stukken blijkt dat als de 'maximale' opstellingsvariant wordt vergeleken met het bestaande windpark, er geen sprake is van een toename van de geluidcontour. Ook wordt geconcludeerd dat, daar waar al geluidverstoring is boven de drempelwaarde van 52 Lden 52 waar vanuit een nieuwe geluidbron verstoring blijkt, geen compensatie hoeft te worden uitgevoerd. Vervolgens wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van een toename van het areaal waarbij de geluidbelasting boven de drempelwaarde van 52 Lden uitkomt. Naar de mening van de indiener is geen sprake van een situatie zoals hiervoor is beschreven. Voorzien wordt in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling waarbij de bestaande 4 verouderde windturbines worden vervangen en er 4 nieuwe windturbines voor in de plaats komen. In die zin is er volgens de indiener geen sprake van een toename van geluid ten opzichte van de bestaande situatie, maar dient er in het kader van de ontwikkeling een afzonderlijke afweging te worden gemaakt ten aanzien van de externe werking op het NNB en onderbouwd te worden in welke mate financieel of fysiek gecompenseerd dient te worden door verstoring van het NNB (externe werking).	De provincie verzoekt om een nadere onderbouwing van de wijze waarop is omgegaan met de eisen uit artikel 5.1, lid 7 en 5.6 van de provinciale verordening. Naar aanleiding van deze zienswijze is er in overleg met de provincie nader gekeken naar de gegeven invulling van voornoemde eisen. Geconstateerd is dat in 1998 door de gemeente Steenberghe vergunning is verleend voor het huidige/bestaande windturbinepark en dat dit besluit daarna is vertaald in het bestemmingsplan. De bebouwingsregeling voor windturbines is vervolgens overgenomen in het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied Dinteloord en Prinsenland' uit 2015. Op basis hiervan is geconcludeerd dat de vier bestaande windturbines in planologische-juridisch opzicht als een bestaande feitelijk gegeven beschouwd moeten worden. Voor deze situatie hoeft enkel gecompenseerd te worden als er meer NNB-areaal dan nu belast wordt met een geluidbelasting boven de 52 dB Lden. Dit is ook als zodanig geconcludeerd in paragraaf 4.8.2 van de ruimtelijke onderbouwing. Nu na nader overleg en onderzoek is vastgesteld dat er geen vergroting van het areaal als hiervoor bedoeld zal plaatsvinden en dus geen aantasting van het NNB ten opzichte van de bestaande situatie, is daarom geen compensatie aan de orde. Het voorgaande wordt nader onderbouwd door de natuurtoets, die als aanvullende motivering bij de vaststelling van de voorliggende besluiten wordt betrokken.	Nee

	De ruimtelijke onderbouwing dient op dit onderdeel naar de mening van de indiener aangevuld te worden op grond van artikel 5.6 van de provinciale Verordening ruimte.	In deze natuurtoets is ten aanzien van de NNB de volgende algemene conclusie opgenomen: Het enige mogelijke effect op de biotische waarden van het NNN (Natuurnetwerk Nederland) betreft het externe effect van aanvaringsslachtoffers op de aalscholver (als broedvogel) voor beheertype N04.04 (afgesloten zeearm). De aalscholver is echter in het broedseizoen incidenteel waargenomen in en over het plangebied en kent hiermee dus geen binding. Een negatief effect op deze biotische waarde is dus uitgesloten. Daarmee zijn negatieve effecten in ecologische zin op het NNN van Noord-Brabant uitgesloten. Daarbij is specifiek ten aanzien van (mogelijke) geluidbelasting op het NNB in de natuurtoets aangegeven dat wezenlijke verstoring van vogels (door bijvoorbeeld geluid) niet aan de orde is. Met het voorgaande is tegemoetgekomen aan de zienswijze, door een nadere uiteenzetting te geven van de naleving van de provinciale verordening wat betreft de NNB. Er kan worden geconcludeerd dat geen aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van het NNB optreedt, waardoor er geen natuurcompensatieopgave ligt. De voorgaande reactie dient als de gevraagde aanvullende motivering bij paragraaf 4.8.2 van de ruimtelijke onderbouwing te worden beschouwd.	
--	--	--	--

Zienswijze nummer 22

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
22a	Uit de stukken wordt niet duidelijk hoe bepaald is dat de woning van de indiener net buiten de "47 dB contour" ligt. Omdat er in Nederland geen vergelijkbare situatie is (windturbines van meer dan 180 meter hoog op zo'n korte afstand van woonbebouwing), vraagt de zich af hoe met zekerheid bepaald kan worden dat aan de geluidnormen voldaan zal worden.	Ter plaatse van de woning van de indiener zijn geluidberekeningen uitgevoerd. Dit akoestisch onderzoek is bij onderzoek van 30 januari 2019 geactualiseerd en bij het besluit gevoegd. Uit deze berekeningen blijkt dat bij deze woning door de nieuwe windturbines aan de geluidnormen van 47 Lden en 41 Lnight kan worden voldaan. Immers, door het treffen van de voorgenomen maatregelen wordt de geluidbelasting niet hoger dan 40 Lnight en 47 Lden ter hoogte van de woning. De geluidberekeningen zijn uitgevoerd met de wettelijke - en in de praktijk geverifieerde - methodes. Deze zijn ook toepasbaar voor de nieuwe generatie grotere windturbines, die nu worden geplaatst op het land. Als de indiener vermoedt dat na plaatsing van de windturbines de geluidnorm wordt overschreden kan een verzoek om handhaving ingediend worden. Zie voorts ook paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, kopje Toezicht en handhaving.	Ja, geactualiseerd onderzoek geluid toegevoegd.
22b	De indiener vraagt zich af of de geluidnormen, ooit bedacht toen windturbines de 100 meter nog niet haalden, nog wel kunnen en mogen gelden voor turbines van 235 meter en maakt bezwaar tegen het "rekentechnisch" toepassen (en dus oprekken) van normen.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Activiteitenbesluit" en "Toezicht en handhaving."	Nee
22c	In de aanvraag is in het kader van geluid volgens de indiener uitgegaan van KNMI windgegevens op een hoogte van 80 tot 120 meter. Dit is lineair geëxtrapoleerd naar een hoogte van 235 meter. Volgens de indiener gedraagt wind zich niet lineair en is het gedrag van wind op die hoogte onzeker.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Activiteitenbesluit"	Nee

22d	In de aanvraag staat dat de woning van de indiener zonder mitigerende maatregelen binnen de geluidcontour valt. In de tabellen 4.3 en 5.2 van het "Onderzoek geluid en slagschaduw" staat dat in alle gevallen, ook zonder maatregelen, de 47 dB Lden niet wordt overschreden. De tekening op bijlage I van dit onderzoek geeft aan dat dit wel degelijk het geval is. De indiener vraagt wat waar is.	Uit de tekeningen in bijlage I van het onderzoek geluid en slagschaduw blijkt dat bij de variant A120 er, met uitzondering van de woning aan de Schenkeldijk 2, in alle gevallen zonder mitigerende maatregelen wordt voldaan. Dit is ook op te maken uit tabel 4.4. In variant B140 wordt ter plaatse van de woningen gelegen aan de Schenkeldijk 2 en 9 alleen voldaan met mitigerende maatregelen. Dit is op te maken uit tabel 4.4 en de figuur in bijlage I. In tabel 4.4 is een kolom voor deze variant opgenomen, exclusief mitigerende maatregelen, waar deze woning dikgedrukt staat in rood. In de figuur ligt de woning tussen de contour met en contour zonder mitigerende maatregelen. Ter verduidelijking in tabel 5.2 is de geluidsbelasting opgenomen inclusief de mitigerende maatregelen.	Nee
22e	De indiener betwijfelt of de geluidsmitigerende maatregelen daadwerkelijk genomen worden. Bij de bestaande windturbines is dit volgens de indiener niet zo, omdat uitgesloten is dat de 40 dB bij de indiener niet is overschreden.	Zowel de bestaande turbines, als de nieuwe turbines moeten voldoen aan de norm van 47 dB Lden en 41 dB Lnight. Het treffen van mitigerende maatregelen worden als verplichting bij deze beschikking opgenomen. Zie ook in Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving"	Ja, geactualiseerd onderzoek geluid toegevoegd.
22f	Het is volgens de indiener niet uit te sluiten dat in de voor hem oncontroleerbare geluidberekeningen fouten zijn gemaakt, omdat dit in wel controleerbare onderdelen van de aanvraag wel is gebeurd. De indiener noemt de volgende voorbeelden: de eenvoudige te meten afstand tot de Sasdijk. zijn/haar woning zal zonder mitigerende maatregelen meer uren slagschaduw krijgen dan de woning Schenkeldijk 7. het gedeelte over ijsafwerping.	De OMWB heeft het digitale rekenmodel ontvangen dat gebruikt is voor de berekeningen van geluid naar de omgeving. Hier vindt dus wel degelijk een controle plaats. Er zijn geen fouten geconstateerd in de geluidberekeningen. De opmerking over de afstand naar de Sasdijk verwijst vermoedelijk naar paragraaf 4.4 van de ruimtelijke onderbouwing (die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning), over het aspect externe veiligheid. Hier is inderdaad sprake van een tekstuele fout en had in plaats van Sasdijk de Schenkeldijk moeten staan.	Ja, tekstuele aanpassing ruimtelijke onderbouwing door het Addendum op de ruimtelijke onderbouwing

		Dit doet aan de bevindingen ten aanzien van dit aspect en de bruikbaarheid van de inhoud van de ruimtelijke onderbouwing niets af. De conclusies over de beoordeling van de externe veiligheid blijven gelijk. Het totaal aantal uren slagschaduw op een woning is het gevolg van het schaduw effect van alle vier turbines opgeteld. Voor dit aspect is een voorschrift opgenomen. Op basis van afspraken tussen de provincie en de initiatiefnemer wordt norm voor optreden slagschaduw bij omliggende woningen op maximaal een 30 minuten per jaar, zoals bij paragraaf 2.3 Sociale randvoorwaarden beschreven staat. Het is niet duidelijk welke vraag of opmerking geplaatst wordt over ijsafwerping en waarom indiener de tekst in de aanvraag onjuist vindt.	
22g	Bij de aanvraag is volgens de indiener uitgegaan van theoretische geluidberekeningen waarvan de uitgangspunten onzeker en nog niet aan de praktijk getoetst zijn. Uit de praktijk blijkt dat in dergelijke situaties de berekeningen vrijwel altijd lager uitvallen. Niet vast staat dat ook in het geval van de indiener te zuinig is gerekend.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen en Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving"	Nee
22h	De indiener is van mening dat er zo veel aannames en niet uit te sluiten fouten in de aanvraag zitten die elkaar bij gelijktijdig optreden versterken, dat het aannemelijk is dat de woning van de indiener binnen de 47 dB contour ligt. Er dient nader onderzoek plaats te vinden, ongeacht de aanwezige tijdsdruk.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen en Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Toezicht en handhaving"	Nee
22i	Volgens de indiener is er onvoldoende duidelijkheid en zekerheid of aan de geldende geluidnormen voldaan kan worden. Vanwege deze onduidelijkheid dient de indiener het voordeel van de twijfel te krijgen.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen, onder "Activiteitenbesluit"	Nee

22j	De maximale geluidbelasting van 41 dB in de nachtelijke uren kan volgens de indiener op de locatie niet gehaald worden. De indiener heeft vernomen dat in de nachtelijke uren de stand van de wieken wordt aangepast, maar een voorschrift hierover ontbreekt.	De geluidsbelasting op de woning van de indiener geeft geen aanleiding om voor de nachtelijke uren mitigerende maatregelen voor te schrijven.	Nee
22k	Volgens de indiener wordt een windturbinepark van meer dan 15 MW gerealiseerd. Er is dan ook sprake van een MER-plichtige activiteit. Er zijn belangrijke nadelige gevolgen van geluid vanwege de windturbines.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.1 Algemeen, onder "M.e.r.-beoordeling "	Nee
22l	De te verwachten geluidhinder en slagschaduw tasten het woongenot van de indiener ernstig aan, zowel in de woning als buiten. Ook verslechtert het uitzicht door de hogere windturbines.	Verwezen wordt naar: • Paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen • Paragraaf 3.3 Slagschaduw • Paragraaf 3.6 Landschap, onder "Openheid" • Paragraaf 4.2 Woongenot	Nee
22m	Het continue geluid van de windturbines kan een negatieve invloed hebben op de gezondheid van de indiener, zeker ook als het de nachtrust verstoort.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.4 Gezondheid in relatie tot geluid en slagschaduw	Nee
22n	De woning van de indiener zal veel minder waard worden. Een vergoeding op grond van de planschaderegeling is volgens de indiener echter zo beperkt dat dit geen compensatie vormt voor de daadwerkelijke schade. De indiener vraagt de aanvrager om te worden uitgekocht of om een passende schadevergoeding.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.2 Planschade	Nee

Zienswijzen nummer 23 t/m 25, 26, 36, 39, 40 en 41: Het betreft hier in totaal 6 (nagenoeg) identieke zienswijzen.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
23a	De indiener is faliekant tegen de plaatsing van vier windturbines. Iedereen heeft baat bij daling van CO2 uitstoot, maar de rekening wordt bij een select gezelschap gelegd, de omwonenden van de windturbines.	Verwezen wordt naar Paragraaf 4.3 Belangen omgeving	Nee
23b	De indiener is van mening dat sprake is van een waardedaling van de woning en verwijst naar de volgende zaken: Canadees onderzoek naar de waardedaling van woningen door de plaatsing van windturbines. Rechterlijke uitspraken over waardedaling na de plaatsing van windturbines. Ongewenste WOZ-verlaging voor betrokkenen naar aanleiding van de plaatsing van windturbines. Aangekondigd wordt een classaction in verband met de waardedaling tegen de gemeente, de aanvrager en de verhuurder van de grond.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.2 Planschade	Nee
23c	De indiener betwist dat de huidige vier windturbines economisch niet meer rendabel zouden zijn, omdat recent Brits onderzoek heeft uitgewezen dat turbines veel langer meegaan dan de geplande 20 jaar. Verwijdering van de bestaande, goed werkende turbines leidt dus tot kapitaalvernietiging.	Het is aan de vergunninghouder om een bedrijfseconomische afweging te maken met betrekking tot de sloop van de bestaande turbines.	Nee

23d	Volgens de indiener is het sinds dit jaar mogelijk om windturbines zonder subsidie te plaatsen op de Noordzee (waar niemand er last van heeft). Waarom is niet overwogen om de bestaande turbines te handhaven en elders turbines (kleiner dan de geplande, hoge turbines) te plaatsen om toch aan de gewenste capaciteit te komen? En dan niet uitsluitend rond Dinteloord, maar bijvoorbeeld bij Bergen op Zoom of Steenberg.	De huidige locatie van windpark Karolinapolder en de mogelijkheid die de gemeentelijke Structuurvisie (paragraaf 2.1.2 Structuurvisie Steenberg) biedt voor opschaling van de huidige opstelling, vormen de basis voor de ingediende aanvraag. Op basis van deze aanvraag moet een besluit worden genomen. De afspraken die de provincie met de regio West-Brabant heeft gemaakt over de realisatie van windenergie, hebben betrekking op 200 MW aan opgesteld vermogen op meer locaties dan rond Dinteloord. Uit de Notitie economische haalbaarheid van Pondera Consult, vastgesteld op 7 november 2018, blijkt dat windturbines niet economisch uitvoerbaar zijn (in de zin dat de meeste ontwikkelaars afzien van ontwikkeling) indien zij een tiphoogte zouden hebben van kleiner dan 150 meter. Met betrekking tot de opmerkingen van indiener omtrent windenergie op zee, geldt dat dit niet kan leiden tot een afwijzing van de aanvraag omgevingsvergunning. Door het bovenstaande beleid wordt uitvoering gegeven aan bestuurlijke afspraken die zijn gemaakt tussen de regio West-Brabant en de provincie Noord-Brabant, die uitvoering geeft aan de afspraken over Wind op Land met het Rijk, in het kader van de nationale Structuurvisie Windenergie op Land (SWoL). Uit onder andere die nationale structuurvisie blijkt dat om de (inter)nationale doelstellingen op het gebied van duurzame energie te halen, er zowel windenergie op land als op zee dient te worden opgewekt. Windenergie op zee betreft dus geen alternatief voor de hier aan de orde zijnde windturbines, maar een noodzakelijk cumulatief. (zie onder meer oABRvS 21 februari 2018 ECLI:NL:RVS:2018:616, r.o. 51.2)	Nee
-----	--	---	-----

Zienswijze nummer 24: Het betreft een aanvulling van zienswijze 23, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
24a	Plaatsen van vier zo hoge windturbines plus rode knipperlichten, zorgt volgens de indiener zeker voor een forse daling van de waarde van zijn/haar woning.	Verwezen wordt naar Paragraaf 2.2 Planschade en Paragraaf 3.5 Obstakelverlichting	Nee

Zienswijze nummer 27

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
27a	De aanvraag had niet in behandeling mogen worden genomen. De ingevolge artikel 2.8 Wet natuurbescherming (Wnb) verplichte passende beoordeling ontbreekt. Uit de ontwerp- omgevingsvergunning blijkt volgens de indiener dat er een kans is dat het project gevolgen kan hebben voor het nabij gelegen Natura 2000-gebied. Ingevolge artikel 2.7 lid 2 Wnb ontstaat daardoor een vergunningplicht. Een vergunning of vvgb van de provincie ontbreekt.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.7 Natuur	Nee
27b	Een definitieve (volledige) natuurtoets ontbreekt. De indiener is van mening dat de zienswijze vanwege de Crisis- en herstelwet niet mag worden aangevuld, zodat geen zienswijze op het definitieve rapport kan worden gegeven.	Verwezen wordt naar Paragraaf 3.7 Natuur Artikel 1.6a Chw is niet van toepassing op de fase van indienen van zienswijzen. Dit artikel regelt dat het indienen van nieuwe gronden van beroep, na het verstrijken van de termijn van beroep, niet is toegestaan. Hiervan is in dit geval hier geen sprake.	Nee

27c	De indiener haalt de volgende voorwaarde uit de ontwerp-omgevingsvergunning aan: “De aangevraagde activiteit gaat gepaard met een kwaliteitsverbetering van het Steenbergse landschap conform de Structuurvisie gemeente Steenbergse (31 mei 2012 vastgesteld door de gemeenteraad).” De indiener is van mening dat met het beoogde windturbinepark totaal geen sprake is van een kwaliteitsverbetering, maar van een negatief effect op het landschap.	Kwaliteitsverbetering van het landschap is een voorwaarde die direct volgt uit de Verordening en ook op grond van de gemeentelijke structuurvisie wordt gevraagd bij ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied van Steenbergse. Verwezen wordt naar: Paragraaf 2.1.1 Verordening, onder “Kwaliteitsverbetering van het landschap” en 3.6 Landschap, onder “Impact op het landschap”	Nee
27d	De afmetingen van de windturbines liggen niet vast, dit had vanwege het aanhaken van natuur en de volgens de indiener benodigde passende beoordeling wel moeten. Aan de initiatiefnemer wordt een soort van carte blanche gegeven. De afmetingen van de windturbines zijn onaanvaardbaar en in strijd met een goede ruimtelijke ordening.	De mogelijkheden in bouwlocaties van de turbines op het perceel zijn beperkt en worden bepaald door de noodzakelijke ruimte voor uitvoeringstechnische optimalisatie en detaillering. De beperkte ruimte in de omgevingsvergunning valt binnen de juridische kaders. Er is dan ook sprake van een afgewogen besluit waarbij aan de relevante ruimtelijke ordeningsaspecten is getoetst en daarmee van een goede ruimtelijk ordening.	Nee
27e	De indiener haalt de volgende voorwaarde uit de ontwerp-omgevingsvergunning aan: “Met dien verstande dat de maximale tiphoogte 210 meter bedraagt indien deze omgevingsvergunning voor 2 oktober 2018 wordt verleend”. Volgens de indiener is hier sprake van een vorm van chantage en probeert de initiatiefnemer de gemeente onder druk te zetten om het besluit met spoed te nemen.	Deze situatie is niet meer aan de orde omdat deze datum verstreken. De maximale te vergunnen tiphoogte is 215 meter.	Ja. Koppeling datum vergunning-verlening en tiphoogte komt te vervallen.
27f	Volgens de indiener had een milieueffectrapport (m.e.r.) moeten worden gemaakt, vanwege de combinatie van een kaderstellend plan (bestemmingsplan-wijziging) en het nodig zijn van een passende beoordeling.	Het te nemen besluit (handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening) is een omgevingsvergunning, zijnde een besluit waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht en een of meer artikelen van afdeling 13.2 van de wet van toepassing, zoals vermeld in kolom 4 van	Nee

		onderdeel D van de bijlage van het Besluit m.e.r. Er is dus geen sprake van een vast te stellen plan, zoals opgenomen in kolom 3 van onderdeel D van de bijlage van het Besluit m.e.r. De omgevingsvergunning handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening (met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) is bij de begripsbepaling in onderdeel A van de bijlage in het Besluit m.e.r. expliciet uitgesloten als planvorm als bedoeld in art. 3.1 van de Wro. Het feit of er voor de voorgenomen activiteit een passende beoordeling gemaakt moet worden in het kader van de Wet natuurbescherming (of de Europese Habitatrichtlijn) is niet relevant nu geen sprake is van een vast te stellen plan. Alleen bij een vast te stellen plan dat deze activiteit mogelijk maakt leidt dit tot rechtstreeks plan m.e.r.-plicht (art 7.2a eerste lid van de Wm).	
27g	Voor twee windturbines is volgens de indiener sprake van een locatie waar nimmer windturbines hebben gestaan en waar het bestemmingsplan dit ook niet toestaat. Er is geen sprake van een opwaardering, maar van een geheel nieuw windturbinepark dat in de omgeving van het bestaande park wordt gebouwd. Er wordt volgens de indiener niet voldaan aan artikel 33.1.b Verordening ruimte Brabant, een nieuwvestiging moet bestaan uit ten minste 5 windturbines.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.1.1 Verordening	Nee
27h	Zowel op het gebied van de landschappelijke beleving als ten aanzien van natuureffecten, met name barrièrewerking, doen zich cumulatieve effecten voor. De bewering dat zich geen cumulatieve effecten voordoen is volgens de indiener onjuist met betrekking tot de kern Dinteloord en tot het Natura 2000-gebied Krammer-Volkerak.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.7 Natuur. Deze cumulatieve effecten zullen namelijk beoordeeld worden in de lopende aanvraag om vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming.	Nee

27i	De indiener stelt dat voor het windturbinepark naar schatting minimaal 100-200 kg Neodymium en 30-40 kg Dysprosium per MW wordt gebruikt. Deze zeldzame aardmetalen komen uit China (Baotou), waar de winning grote milieuvervuiling veroorzaakt. De indiener verzoekt voor te schrijven dat windturbines zonder de genoemde metalen worden gebruikt (deze zijn volgens de indiener voorhanden).	Bij de toetsing van de aanvraag voor het onderdeel Bouwen aan de Wabo en het Bouwbesluit 2012, worden fysieke eigenschappen zoals de constructie van de turbines getoetst. De wenselijkheid van het gebruik van zeldzame metaalsoorten in de metaallegering en turbine-onderdelen maakt geen onderdeel van deze toetsing.	Nee
27j	De geplande opstelling in een soort van ruit/trapezium is volgens de indiener landschappelijk lelijk, vooral doordat de lijnen niet parallel lopen. In de huidige situatie is sprake van een hoog object aan de horizon, in de nieuwe van een hoog obstakel waar je tegenop kijkt. De indiener verzoekt om visualisaties van het zicht vanaf de dorpsrand of het dorp zelf (voor de huidige en toekomstige situatie), door een onafhankelijk, deskundig bureau. Volgens de indiener komt de kern Dinteloord visueel tussen de windparken te liggen. De landschappelijke effecten zijn van dusdanige aard dat een milieueffectrapportage noodzakelijk is.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.6 Landschap De gevraagde visualisaties zijn als Addendum op de ruimtelijke onderbouwing bij het besluit gevoegd.	Ja: Aanvulling ruimtelijke onderbouwing
27k	Dat er al wind turbines zijn, heeft volgens de indiener geen invloed op mogelijke natuureffecten van de nieuwe turbines. Deze effecten dienen separaat te worden vastgesteld. Het 'achterland' is volgens de indiener van belang als foerageergebied voor meerdere soorten die tot de instandhoudingsdoelen behoren, met name voor de soorten die op grond van de slaapplaatsfunctie van het Krammer- Volkerak zijn aangewezen. De indiener voegt er uit eigen kennis aan toe dat de betrokken landbouwgebieden een essentieel foerageergebied vormen voor enkele soorten ganzen en eenden waarvan de slaapplaatsfunctie een instandhoudingsdoel is voor het Krammer-Volkerak. Speciale aandacht is volgens de indiener benodigd voor de foerageertrek en de slaaptrek van de Zwartkopmeeuw, ook	Verwezen wordt naar de paragraaf 3.7 Natuur	Nee

	een instandhoudingsdoel. Juist over de locatie waar nu de windturbines zijn gepland loopt een trekweg tussen de Hellegatsplaten en de foerageergebieden in het zuiden van Brabant en in België. Ook in het kader van de soortbescherming dient er volgens de indiener aandacht te zijn voor de Zwartkopmeeuw, omdat een geringe sterfte al leidt tot een aantasting van de gunstige staat van instandhouding.		
271	De indiener is van mening dat herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk is en dat in dit geval niet mag worden gekozen voor een afwijking van het bestemmingsplan. Bij een afwijking van het bestemmingsplan moet volgens de indiener uit de aanvraag duidelijk blijken waarop die betrekking heeft. Dat is hier niet het geval; de turbines kunnen hier of daar komen, de turbines kunnen zo of zo hoog worden of wanneer het besluit valt na een datum, nog hoger.	Voor het project is een omgevingsvergunning afwijken bestemmingsplan aangevraagd. Daarbij is er geen verplichting om, in afwijking van de aanvraag, het bestemmingsplan te herzien in plaats van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan te verlenen. Na afweging van de betrokken belangen mag gebruik worden gemaakt van de bevoegdheid tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor afwijken van het bestemmingsplan (zie onder andere de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 9 maart 2016, ECLI:NL:RVS:2015:2850). In de aanvraag is de grens van de inrichting aangegeven. Daarnaast bevat de aanvraag de bandbreedte met de minimale en maximale omvang van de windturbines. Deze bandbreedte wordt in het besluit verder ingeperkt. Dit is een gebruikelijke en door de Afdeling geaccepteerde werkwijze bij windturbines.	Nee

27m	Volgens de indiener is het project niet conform de gedragscode van NWEA (Nederlandse Wind Energie Associatie) tot stand gekomen.	Onduidelijk is op welke specifieke onderwerpen de indiener doelt. De gedragscode van NWEA valt buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht. Deze procedure ziet op de aanvraag om opschaling van vier windturbines, conform de ingediende aanvraag en de daarbij behorende documenten. Om die reden is een inhoudelijke reactie op het door de indiener naar voren gebrachte niet noodzakelijk.	Nee
27n	De indiener geeft aan problemen te hebben met diverse passages in de intentieovereenkomst.	Nu de provincie bevoegd gezag is, is dit niet meer van toepassing. Tussen ontwikkelaar en de provincie zijn afspraken gemaakt. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 2.3 Sociale randvoorwaarden.	Nee
27o	De indiener geeft aan dat nergens in de stukken iets is aangetroffen van een onderzoek of in de tracés voor bekabeling ook beschermde planten en dieren voorkomen. Vooralsnog is volgens de indiener daarom niet uit te sluiten dat ook hiervoor een ontheffing van de Wnb moet worden verleend of dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.7 Natuur	Nee
27p	Volgens de indiener biedt het huidige beleid van de gemeente geen ruimte voor een nieuw windturbinepark en een afwijking van het bestemmingsplan. Er is sprake van vervanging van vier (kleine) windturbines door twee grote turbines en daarnaast nieuwvestiging van twee grote turbines.	Er wordt verwezen naar 027g. Er is in dit geval sprake van opschaling. Het voorliggende project is daarom in overeenstemming met de Structuurvisie gemeente Steenberg.	Nee

27q	De windrijdheid in Steenberghe maakt het volgens de indiener mogelijk verantwoord om te gaan met de grootte van windturbines om zo een redelijk evenwicht te kunnen bereiken tussen de windenergie en de leefbaarheid in het buitengebied. Zowel een zekere vorm van openheid als de beleving van donker moeten worden gewaarborgd. Onderdeel hiervan is de polder niet te belasten met 'kerstboomverlichting'. Een beperking van de hoogte van turbines is hiervoor absoluut noodzakelijk. Voor de leefbaarheid lijkt het vooralsnog beter meer turbines te plaatsen van beperkte hoogte, dan minder hele hoge turbines. De opschaling van de turbines kan ook op andere wijze die beter in het landschap past worden bereikt. Het belang van de initiatiefnemer om dergelijke hoge turbines toe te passen weegt niet op tegen de nagestreefde landschappelijke waarden.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.5 Obstakelverlichting.	Ja: toevoeging voorschrift
27r	Volgens de indiener is een goede ruimtelijke inpassing pas mogelijk wanneer door de initiatiefnemer een aantal alternatieven zijn ontwikkeld en de gemeente deze heeft afgewogen tegen de voor- en nadelen voor de omgeving en de beoogde kwaliteitsverbetering (of verslechtering) van het landschap. Deze laatste afweging mag niet aan de initiatiefnemer worden overgelaten en is 100 % de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Indiener stelt dat er geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening.	Er wordt verwezen naar hoofdstuk 2, 3 en 4 van de algemene beantwoording waaruit blijkt dat sprake is van een goede ruimtelijke ordening.	Nee
27s	De indiener is van mening dat met name de landschappelijke impact van windturbines tot 150 meter veel geringer is, terwijl toch een redelijke winst kan worden gehaald. Volgens de indiener is er ruimte voor vier, vijf of zes van dergelijke turbines. Een ander alternatief is om de huidige vier windturbines te vervangen door drie grotere turbines. Indiener stelt een alternatief plan voor.	De procedure heeft betrekking op de ingediende aanvraag. De aangedragen alternatieven maken hier geen onderdeel van uit.	Nee

Zienswijze nummer 31: Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 2, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
31a	De indiener vraagt de omgeving niet vol te (laten) zetten met nog meer en/of hoge windturbines en zorgvuldig om te (laten) gaan met de invulling van Fort Henricus en omgeving.	Het huidige besluit is alleen van toepassing op aanvraag en ziet niet toe op mogelijk toekomstige bouw van andere turbines in de gemeente Steenbergen. Afspraken over hoe in de toekomst (tot 2030) invulling wordt gegeven aan de duurzame energieopgave, worden in het kader van de Regionale Energie Strategie West-Brabant gemaakt. Gemeenten in West-Brabant maken onderlinge afspraken over waar, wanneer en hoe ruimte wordt geboden aan de bouw van wind- en zonneparken. Deze strategie moet in maart 2021 door gemeenteraden zijn vastgesteld. De vragen van de indiener ten aanzien van Fort Henricus en omgeving zijn in dit verband nu niet aan de orde.	Nee

Zienswijze nummer 32 (aanvrager/initiatiefnemer)

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
32a	De indiener vraagt om aanpassing van het volgende voorschrift uit de ontwerp-omgevingsvergunning: "Met de bouwwerkzaamheden van de aangevraagde windturbines mag pas worden gestart nadat de vier bestaande windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, nummers 417, 730, 737 en 776) zijn gesaneerd". De verplichting om de bestaande windturbines te saneren vloeit voort uit de Structuurvisie gemeente Steenbergen. De indiener verzoekt om meer flexibiliteit dan in het huidige voorschrift is gesteld. Zij stelt voor om het oprichten van de masten van de nieuwe windturbines uit te stellen tot na sanering van alle	Ter zekerstelling hiervan hebben we maatwerkvoorschrift aan deze vergunning verbonden.	Ja: toevoegen voorschrift

	bestaande windturbines. Alle overige (bouw- en/of aanleg-) werkzaamheden kunnen dan al eerder worden verricht. Op deze wijze kan ook worden voldaan aan de Structuurvisie. Voorgesteld wordt om het volgende voorschrift op te nemen: “Met het daadwerkelijk oprichten van de masten van de aangevraagde windturbines mag worden gestart na sanering van de vier bestaande windturbines in de Karolinapolder te Dinteloord (kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, nummers 417, 370, 737 en 776), alle overige werkzaamheden, (zoals voorbereidende en civiele werkzaamheden aan infrastructuur, bekabeling en fundering) mogen voorafgaand aan de sanering worden uitgevoerd”.		
--	--	--	--

Zienswijze nummer 33

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
33a	De woning en paardenmanege van indiener zijn zeer dichtbij gelegen en bevinden zich precies op de grens van de wettelijke geluidscontour. De grens van de geluidscontour is bepaald met diverse annames en geëxtrapoleerde berekeningen. Dit is geen exacte wetenschap waarbij een scherpe geluidcontour ingetekend kan/mag worden.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen.	Nee
33b	Vanwege de hoogte van de windturbines zijn volgens de indiener geen praktijkvoorbeelden en -metingen bekend. Daarom is niet te bepalen dat de 47 dB geluidcontour net wel of niet over het perceel van de indiener loopt (met daarop een woning en paardenmanege).	Verwezen wordt naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen Ter plaatse van de woning van de indiener zijn geluidberekeningen uitgevoerd. Uit deze berekeningen blijkt dat bij deze woning door de nieuwe windturbines aan de geluidnormen van 47 Lden en 41 Lnight kan worden voldaan. De geluidbelasting op de woning zal niet hoger zijn dan 40 Lnight en 46 Lden.	Nee

33c	Er is gebruik gemaakt van KNMI-windgegevens, deze worden gemeten tussen de 80-120 meter hoogte. Volgens de indiener kan de rechtlijnige extrapolatie hiervan bij zo'n groot hoogteverschillen zeer grote fout in de uitkomst van de berekening opleveren.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen	Nee
33d	Volgens de indiener is het windturbinepark vanwege de grootte wel MER-plichtig.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.1 Algemeen onder "M.e.r.-beoordeling en effecten. "	Nee
33e	Volgens de indiener is de nachtelijke geluidbelasting van 41 dB alleen haalbaar met mitigerende maatregelen. Hoe is te bepalen dat deze maatregelen goed en consequent worden toegepast? De indiener is van mening dit bij overtreding zelf te moeten aantonen (door hoge kosten te maken).	Verwezen wordt naar de paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen onder "Activiteitenbesluit", "Toezicht en handhaving" en "Bovenwettelijke afspraken"	Nee
33f	De indiener verwacht aanzienlijke slagschaduw en is van mening dat het oneerlijk is dat alleen gekeken wordt naar het effect van de slagschaduw op de woning en ramen en niet naar de effecten in de tuin).	De slagschaduwberekeningen zijn aan de hand van de vooropgeschreven methodiek. Conform deze methode wordt alleen gekeken naar de woning. Er is aan de vergunning een voorschrift verbonden voor de duur waarbinnen slagschaduw bij woningen binnen de 6 uurs-contour mag optreden. Dit voorschrift behelst 30 minuten per jaar voor de woningen binnen de 6 uurs-contour.	Nee
33g	De slagschaduw en de nadelige effecten op de gezondheid op mens en dier is niet zomaar weg te wuiven. De indiener oefent de paardensport uit en vraagt zich af of dit wel kan worden voortgezet. Volgens de indiener is bekend dat paarden schrikken door plotselinge slagschaduw en reageren door te vluchten, trappen of bokken, met alle gevaren voor paarden en ruiters van dien.	Een paardenbak of -stal is geen gevoelig gebouw of terrein als bedoeld in het Activiteitenbesluit milieubeheer en wordt als zodanig niet nader beschouwd. Voor de effecten van slagschaduw op gewas vee en paarden verwijzen we u naar de algemene meer uitgebreide beantwoording in paragraaf 3.3 Slagschaduw	Nee

33h	De indiener verwacht een aanzienlijke waardevermindering van het perceel (zowel van de woning als de manege). De planschaderegeling kan daarbij volgens de indiener niet voorzien in de werkelijke schade/waardedaling. Mocht de omgevingsvergunning definitief verleend worden, dan meent de indiener dat Innogy hen zou moeten uitkopen of hen een passende schadevergoeding moeten toekennen.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.2 Planschade.	Nee
33i	Volgens de indiener is niet de Sasdijk de dichtstbijzijnde openbare weg ten opzichte van het windturbinepark, maar de Schenkeldijk.	De opmerking over de afstand naar de Sasdijk verwijst vermoedelijk naar paragraaf 4.4 van de ruimtelijke onderbouwing (die als bijlage onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvergunning), over het aspect externe veiligheid. Hier is inderdaad sprake van een tekstuele fout en had in plaats van Sasdijk de Schenkeldijk moeten staan. Dit doet aan de bevindingen ten aanzien van dit aspect en de bruikbaarheid van de inhoud van de ruimtelijke onderbouwing niets af. De conclusies over de beoordeling van de externe veiligheid blijven gelijk.	Ja, Tekstuele aanpassing ruimtelijke onderbouwing door het Addendum op de ruimtelijke onderbouwing

Zienswijze nummer 34

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
34a	Windturbines met een tiphoogte van 235 meter zijn volgens de indiener erg uitzonderlijk en in Nederland nog niet eerder op het vaste land geplaatst. Daarom is weinig bekend over hoe deze 'bakbeesten' zich gedragen (trillingen, uitzicht en geluidsoverlast).	De maximale te vergunnen tiphoogte voor de aangevraagd windturbines bedraagt 215 meter. Voor de inhoudelijke toetsing van de milieuaspecten wordt verwezen naar de paragrafen in hoofdstuk 3 Milieu-aspecten en effecten.	Ja, maximale tiphoogte is aangepast
34b	De indiener is van mening dat de windturbines te dicht op de bebouwing staan. In het buitenland wordt een regel gehanteerd de hoogte van de molen x 10 is de afstand van de molen tot de eerste woning.	De ingediende aanvraag is getoetst aan de in Nederland gehanteerde wet en regelgeving. Hieruit is geconcludeerd dat er sprake is van een vergunbare aanvraag.	Nee

34c	De indiener verwacht een vermindering van woongenot door geluidoverlast en verminderd uitzicht.	Verwezen wordt naar paragrafen 3.2 Akoestiek en trillingen en 3.6 Landschap,	Nee
34d	De indiener heeft zorgen over de gezondheidsgevolgen/- schade (onder andere door laagfrequente drukgolven) die windturbines veroorzaken en verwijst hierbij naar onderzoeken van Prof. M. Alves Pereira en Dr. Nina Pierpont.	In paragraaf 4.5.1 van de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de omgevingsvergunning, is het volgende overwogen: “De huidige Nederlandse geluidnorm is bedoeld om geluidhinder en slaapverstoring te voorkomen. Uit (literatuur)studies blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat windturbinegeluid tot andere gezondheidseffecten leidt. Er zijn geen aanwijzingen dat het aandeel laagfrequent geluid hier een bijzondere dan wel belangrijke rol in speelt. Onacceptabele hinder vanwege laagfrequent geluid is daarom niet te verwachten indien voldaan wordt aan de geluidnorm van het Activiteitenbesluit”. Dit is recentelijk bevestigd in de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State van 21 februari 2018 (ECLI:NL:RVS:2018:616, betreffende Windpark Drentse Monden en Oostermoer). De Afdeling stelt dat uit het rapport van het RIVM en de GGD uit 2017, getiteld "Health effects related to wind turbine sound", volgt dat er (kort gezegd) onvoldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar is om aan te nemen dat er een directe relatie bestaat tussen gezondheidsrisico's en het geluid van windturbines. Dit geldt evenzeer voor de gevolgen van het laagfrequente geluid. Indiener zet niet uiteen waarom er van deze conclusies en inmiddels vaste jurisprudentie moet worden afgeweken. Er wordt geen reden gezien om te twijfelen aan de conclusies van het bovengenoemde onderzoek. Aanvullend wordt verwezen naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen.	Nee

34e	De indiener verwacht een waardedaling van de woning en is van mening dat de planschaderegeling niet toereikend is voor de schade. Hiervoor wordt een goede oplossinggevraagd.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.2 Planschade	Nee
34f	De indiener is van mening dat een MER nodig is, omdat de windturbines horizonvervuiling zijn en dicht bij natuurgebied Dintelse Gorzen staan.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.1 Algemeen onder "M.e.r.-beoordeling en effecten"	Nee
34g	De indiener wil dat de gelden die vrijkomen, als de molens eventueel geplaatst zijn, alleen besteed worden in de kern Dinteloord (en niet elders in de gemeente).	Verwezen wordt naar paragraaf 2.3 Sociale randvoorwaarden	Nee

Zienswijze nummer 35

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
35a	De indiener ziet de opschaling van de windturbines als een enorme vervuiling van de omgeving, die al enorm belast wordt door 65 aanwezige turbines. De indiener is geschrokken van de impact van de vier windturbines op korte afstand van zijn/haar woning. Het landelijk woonkarakter wordt beperkter vanwege de inrichting en het geluid.	Verwezen wordt naar de paragrafen 4.2 Woongenot en 3.2 Akoestiek en trillingen	Nee
35b	De indiener verwacht een forse waardedaling van zijn/haar woning en andere woningen in de directe omgeving.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.2 Planschade	Nee
35c	De windturbines komen op amper 200 meter afstand van het agrarisch bedrijf van de indiener, dit zal volgens de indiener extra overlast geven bij werkzaamheden in het veld.	Door de indiener is niet nader toegelicht welke extra overlast het betreft c.q. of er sprake is van belemmeringen voor bedrijfsactiviteiten. Om die reden is een inhoudelijke reactie/beantwoording niet mogelijk. Verder wordt ook verwezen naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen onder "Effecten op gewas, vee en paarden"	Nee

35d	Volgens de indiener wordt het gebied door het opschalen van de windturbines minder aantrekkelijk voor de ontplooiing van recreatieve activiteiten (die het bestemmingsplan toelaat).	Verwezen wordt naar de paragraaf 4.4 Toeristisch-recreatieve mogelijkheden.	Nee
35e	De indiener is van mening dat de groene energie van windturbines niet duurzaam is als subsidie nodig is om het rendabel te maken. Volgens de indiener stimuleert deze subsidie om zo hoog mogelijk te bouwen.	De opmerkingen van de indiener ten aanzien van de benodigde subsidie vallen buiten de reikwijdte c.q. het publiekrechtelijke toetsingskader voor de voorliggende omgevingsvergunningaanvraag, te weten de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en het Besluit en de Regeling omgevingsrecht.	Nee

Zienswijze nummer 37

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
37a	De indiener heeft grote twijfels over het waarde-behoud en woonplezier vanuit de woning. De indiener bestrijdt de conclusie dat de plaatsing van windturbines tot een tiphoogte van 234 meter geen ruimtelijke of andere bezwaren oplevert.	Mede gelet op de opmerkingen van indiener is besloten de minimale tiphoogte op 180 meter en de maximale tiphoogte op 215 meter te beperken. Voorts verwijzen wij naar paragraaf 4.2 Woongenot in de algemene beantwoording.	Ja, de maximale tiphoogte is aangepast.
37b	De indiener is van mening dat geen limiet wordt gesteld aan de tiphoogte.	De maximale tiphoogte van de windturbines is wel degelijk gelimiteerd. De maximale tiphoogte wordt vergund op 215 meter.	Ja, de maximale tiphoogte is aangepast.
37c	Volgens de indiener worden bezwaren tegen plaatsing van (mega-)windturbines praktisch nergens door gemeente- besturen onderkend en is voor gemeenten bij de energietransitie sprake van dwang van de landelijke overheid. De indiener is van mening dat belangen en meningen van betrokken burgers er steeds minder toe doen.	Alle ruimtelijk relevante belangen zijn bij de besluitvorming betrokken, onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. Hierbij is geoordeeld dat er sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is na opschaling van de windturbines	Nee

37d	De indiener vraagt bij wie hij terecht kan bij een waardedaling van zijn/haar woning door de windturbines.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.2 Planschade.	Nee
-----	--	---	-----

Zienswijze nummer 38

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
38a	Op korte afstand van de woning van de indiener komen 2 windturbines, de indiener verwacht veelvuldig te maken te krijgen met slagschaduw en overlast van hoog- en laagfrequent geluid (onder andere geluidwaarden van 48 dB Lden en 42 dB Lnight). Volgens de indiener is nog niet te zeggen, ook niet voor deskundigen, hoe ingrijpend de overlast wordt en welke nadelige gezondheidsgevolgen er zijn omdat er geen ervaringen bekend zijn met zulke hoge windturbines. De indiener ziet het plan als een zeer grote bedreiging van het woongenot waarbij de omgevings- en levenskwaliteit sterk verslechtert.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen.	Ja. Geactualiseerd onderzoek geluid toegevoegd.
38b	De indiener vraagt voor zijn/haar woning om bijzondere maatwerk voorschriften en vergunningvoorwaarden om de leefbaarheid op deze woonlocatie te waarborgen.	Voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden aangesloten bij de normering uit het Activiteitenbesluit en de -regeling. Verdergaande bescherming tegen de mogelijke gevolgen van windturbines is dan mogelijk bij maatwerkvoorschriften. Maatwerkvoorschriften voor geluid kunnen worden vastgesteld indien sprake is van bijzondere omstandigheden die daartoe aanleiding geven. Door indiener zijn geen omstandigheden genoemd die zodanig bijzonder zijn dat een afwijking gerechtvaardigd is. Omdat er aan de wettelijke normen wordt voldaan ter plaatse van de woning en een aanvaardbaar woon- en leefklimaat blijft gewaarborgd, bestaat geen aanleiding om maatwerkvoorschriften vast te stellen of bovenwettelijke vergunningvoorschriften op te nemen in de vergunning.	Nee
38c	De indiener vraagt om volledige compensatie van het verlies aan in zijn/haar woning aanwezig eigen vermogen.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.2 Planschade	Nee

Zienswijzen nummer 39 en 40: Deze betreffen een aangepaste versie van zienswijze 23, waarbij hierna alleen specifiek de aanpassingen van een reactie

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
39a	De indiener vraagt om niet de wettelijke grenzen op te zoeken, maar om extra zorgvuldigheid op de volgende punten: slagschaduw, geluidhinder, gezondheidsrisico's, horizonvervuiling, lichtverontreiniging, waardedaling woning, ruimtelijke inpasbaarheid, de hoogte van de windturbines en kwaliteit leefomgeving (ongunstige locatie woning indiener ten opzichte van middag- en avondzon en dominante windrichting en direct zicht op turbines vanuit woning en tuin/perceel).	Verwezen wordt naar de paragrafen: • 3.1 Algemeen • 3.2 Akoestiek en trillingen • 3.3 Slagschaduw • 3.4 Gezondheid in relatie tot geluid en slagschaduw • 3.5 Obstakelverlichting • 3.6 Landschap en • 3.7 Natuur	Nee
39b	De indiener is van mening dat sprak is van een waardedaling van de woning en verwijst naar de volgende zaken: Canadees onderzoek naar de waardedaling van woningen door de plaatsing van windturbines. Rechterlijke uitspraken over waardedaling na de plaatsing van windturbines. Aangekondigd wordt een classaction in verband met de waardedaling tegen de gemeente, de aanvrager en de verhuurder van de grond.	Verwezen wordt naar paragraaf 2.2 Planschade	Nee

39c	De afwijking van het bestemmingsplan is volgens de indiener een grote fout in verband met mogelijke uitbreiding van Dinteloord, leefmilieu en toerisme.	In de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de omgevingsvergunning, is onder andere ingegaan op het relevante gemeentelijke beleid, te weten de Structuurvisie gemeente Steenberg. In de ruimtelijke onderbouwing is geconcludeerd dat de beoogde opschaling van vier windturbines niet in strijd is met dit gemeentelijk beleid (zie voor een toelichting paragraaf 3.4.1 van de ruimtelijke onderbouwing). Ook zijn in de ruimtelijke onderbouwing alle mogelijke effecten op het leefmilieu c.q. relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving. Dit blijkt ook uit de paragrafen opgenomen in hoofdstuk 3 van deze nota. Ten aanzien van de uitbreiding van Dinteloord en de toeristisch-recreatieve mogelijkheden wordt verwezen naar paragraaf 2.1.1 en 4.4 van deze nota.	Nee
39d	De indiener maakt bezwaar tegen het gebruik van de smalle Sasdijk als transportroute voor bouwverkeer, als redenen hiervoor worden schade aan de weg en huizen, geluidhinder en veiligheid van fietsers en weggebruikers genoemd.	Verwezen wordt naar de paragraaf 4.1 Transport en routes	Nee

Zienswijze nummer 41: Het betreft hier een aanvulling van zienswijze 23, waarbij hierna alleen specifiek deze aanvulling van een reactie wordt voorzien.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
41a	De indiener voorziet een afname van woonplezier en een grote waardedaling van zijn/haar woning.	Verwezen wordt naar paragrafen 2.2 Planschade en 4.2 Woongenot.	Nee

Zienswijze nummer 42 (Natuurmonumenten)

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
42a	De indiener is van mening dat cumulatie met andere (nieuwe), nabijgelegen windturbines onvoldoende is meegenomen.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.2 Akoestiek en trillingen	Nee
42b	In de periode tussen de aanleg van de huidige windturbines en deze aanvraag is de vogelstand in de Volkerak toegenomen, ook met grotere vogels zoals de zeearend en de lepelaar. Volgens de indiener ontbreekt bij de aanvraag inzicht in vliegbewegingen van vogels als zeearend en lepelaar en vleermuizen en inzet van mitigatie en compensatie.	In het kader van de ontheffing van de soortenbescherming is aangegeven op welke vogels de ontheffing betrekking heeft. Voor wat betreft de aangevraagde vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming zijn de zeearend en de lepelaar niet aangewezen. Nu het aspect natuur separaat wordt behandeld in een vergunningaanvraag, zal deze zienswijze in die procedure meegenomen worden.	Nee
42c	De indiener vraagt om een vergunningvoorwaarde dat nieuwe inzichten en wettelijke vereisten voor obstakelverlichting moeten worden doorgevoerd.	Verwezen wordt naar paragraaf 3.5 Obstakelverlichting .	Ja: toevoeging voorschrift
42d	Volgens de indiener ontbreekt inzicht in mitigatie van het effect (aanleg, productie, saneren) op natuur en landschap.	Wij verwijzen hiervoor naar de reactie in de paragraaf 3.7 Natuur.	Nee
42e	De indiener is van mening dat monitoring voor (huidige slachtoffers) en na de aanleg (effect) ontbreekt.	Monitoring maakt geen deel uit van deze procedure. In de ontheffing Wnb soortenbescherming, afgegeven op 1 maart 2019, zijn hiervoor specifieke voorschriften opgenomen.	Nee
42f	De indiener geeft aan graag mee te willen denken bij de opgave voor kwaliteitsverbetering.	Het is aan het orgaan of de organisatie dat/welke invulling gaat geven aan de opgave voor kwaliteitsverbetering landschap om te bepalen met wie of welke organisatie zij dat gaat doen.	Nee

Zienswijze nummer 43

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Aanpassing
43a	Als direct omwonende vindt de indiener het merkwaardig geen rechtstreeks bericht over de informatieavond op 5 juni te hebben ontvangen.	De informatieavond is aangekondigd in de pers. Naar de huisadressen binnen 1000 meter van het project is aanvullend een uitnodiging gestuurd.	Nee
43b	De indiener is geschrokken van de beoogde hoogte van de windturbines en vraagt of er geen alternatieven zijn, bijvoorbeeld wat meer kleinere windturbines. Volgens de indiener is er bewust voor een zo laag mogelijk aantal turbines gekozen, met een zo hoog mogelijke opbrengst.	Verwezen wordt naar Hoofdstuk 2 en de paragraaf 3.6 Landschap in de algemene beantwoording.	Nee
43c	Volgens de indiener is het de vraag of windturbines de oplossing zijn voor de lange termijn en zijn de bezwaren algemeen bekend. De indiener vraagt of het uitmaakt wat een handjevol inwoners ervan vindt, als alles binnen de wetten en regels valt en er grote financiële en politieke belangen zijn.	Er wordt benadrukt dat voor deze besluitvorming de ruimtelijk relevante belangen zijn betrokken, onder andere met het oog op een aanvaardbaar woon- en leefklimaat voor de omwonenden van de windturbines. Daarbij zijn alle mogelijke ruimtelijke effecten c.q. relevante ruimtelijke aspecten beoordeeld en (waar nodig) onderzocht. Dit is beschreven in de ruimtelijke onderbouwing, die als bijlage onderdeel uitmaakt van de omgevingsvergunning. Voor al deze aspecten is geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de beoogde opschaling van vier windturbines en dat voldaan kan worden aan de geldende wet- en regelgeving, waarbij aangesloten mag worden voor de beoordeling van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.	Nee

43d	De indiener verwacht een aantasting van uitzicht en woonplezier en gevolgen voor de waarde van zijn/haar woning. De indiener vraagt de gemeente te voorzien in een waardebeoordeling van de omliggende woningen voor en na het vervangen van de windturbines.	Verwezen wordt naar paragrafen 2.2 Planschade en 4.2 woongenot. .	Nee
-----	---	---	-----

6.4 Wijzigingen besluit ten aanzien van het ontwerpbesluit, door de zienswijzen:

1. Er wordt een voorschrift toegevoegd aan het besluit, strekkende tot een verplichting voor initiatiefnemer om een verlichtingsplan in te dienen.
2. De maximale tiphoogte wordt door een voorschrift aangepast tot een minimale hoogte van 180 meter en een maximale hoogte van 215 meter boven het maaiveld.
3. Er wordt aan de ruimtelijke onderbouwing een Addendum toegevoegd. In het Addendum is naar aanleiding van de zienswijzen een nadere beschrijving opgenomen van de volgende onderwerpen: de maximale tiphoogte, nadere visualisaties, de gemeentelijke ruimtelijke structuurvisie met betrekking tot de opschaling, het geactualiseerde onderzoek met betrekking tot geluid en de aanvullende beoordelingen met betrekking tot geluid, slagschaduw en externe veiligheid.
4. Door het Addendum op de ruimtelijke onderbouwing wordt in de ruimtelijke onderbouwing een straatnaam aangepast.
5. Er wordt een geactualiseerd geluidonderzoek (30 januari 2019) toegevoegd aan het besluit.

6.5 Wijzigingen besluit ten aanzien van het ontwerpbesluit, ambtshalve genomen:

1. Er wordt aan de ruimtelijke onderbouwing een Addendum toegevoegd. In het Addendum is ambtshalve een nadere beschrijving opgenomen van de volgende onderwerpen: obstakelverlichting, de sociale randvoorwaarden, de natuurtoets.
2. Er wordt een natuurtoets toegevoegd aan het besluit.
3. De instandhoudingstermijn van de omgevingsvergunning wordt gewijzigd vastgesteld

Besluit 53/19

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 25 oktober 2019

Onderwerp

Verklaring van geen bedenkingen voor de omgevingsvergunning Windpark Karolinapolder, te Steenberg

Datum

26 oktober 2019

Documentnummer

4593788

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelet op de Provinciewet, de Elektriciteitswet 1998, de Wet ruimtelijke ordening, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen;
- gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten, d.d. 10 september 2019;
- gehoord de beraadslagingen van Provinciale Staten d.d. 25 oktober 2019;

overwegende dat:

- de provincie coördinerend bevoegd gezag is voor de besluitvorming over een productie-installatie voor de opwekking van duurzame elektriciteit, met behulp van windenergie met een capaciteit van tenminste 5 en ten hoogste 100 MW;
- de realisering van duurzame energie, waaronder de opwekking van windenergie, een belangrijke hoofdpoging is, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie 'De kwaliteit van Brabant' en de Energieagenda 2019-2030, beiden vastgesteld op 14 december 2018;
- het voor een voortvarende besluitvorming nodig is dat Gedeputeerde Staten een omgevingsvergunning inhoudende afwijking van het bestemmingsplan van de gemeente Steenberg verlenen ex artikel 2.12, eerste lid onder c, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

besluiten:

1. dat het project 'Windpark Karolinapolder' van provinciaal belang is;
2. tot afgifte van een verklaring van geen bedenkingen voor de verlening omgevingsvergunning voor het Windpark Karolinapolder te Steenbergen.

Datum

26 oktober 2019

Documentnummer

4593788

's-Hertogenbosch, 26 oktober 2019
Provinciale Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. mr. K.A.E. ten Cate

omgevingadvies bv

Televisiestraat 86
4702 PX Roosendaal
T : 0165 - 326144
E : info@omgevingadvies.nl
W : www.omgevingadvies.nl

BEM1800921
gemeente Steenbergen

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Gemeente Steenbergen

Plan	: 7	Datum	: 05-02-2018
Aanvrager	:		
Bouwplan	: plaatsen van 4 windmolens	Bwt.nr.	: ZK18
Bouwadres	: Windpark Karolinapolder te Dinteloord	Dossiernr.	:
Bouwsom	:		:
Ontwerper	:	Behandeling	:
Advies	: VOLDOET		

Geacht college,

In haar vergadering van 05 februari 2018 heeft de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit uw plan beoordeeld.

De commissie heeft het plan op grond van de Welstandsnota aan de hierbij behorende welstandscriteria getoetst waarvoor welstandsniveau 2

Zij is van mening dat het bouwplan VOLDOET aan redelijke eisen van welstand.

Indien passend binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan.

Namens de commissie
De Architect

Ir. D.P. Ellens

Wijziging omgevingsvergunning van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Wijziging omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 voor het oprichten en in werking hebben van 4 windturbines door Innogy Windpower Netherlands BV onder de naam "Windpark Karolinapolder", te Dinteloord, kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, perceelnummers 417, 700, 701 en 737.

Zaaknummer
4662546

Plaats/Datum
's-Hertogenbosch,
10 maart 2020

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

de secretaris,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

WIJZIGING OMGEVINGSVERGUNNING

Onderwerp

Op 29 oktober 2019 hebben wij de door Innogy Windpower Netherlands B.V. aangevraagde omgevingsvergunning voor bouwen, uitvoeren van een werk, handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening en het verrichten van een andere activiteit met invloed op de fysieke leefomgeving (OBM m.e.r.-beoordeling) verleend. De omgevingsvergunning, met kenmerk 4587379, ziet toe op het oprichten van 4 windturbines kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, perceelnummers 417, 700, 701 en 737.

De omgevingsvergunning heeft van 11 november tot en met 23 december 2019 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn beroepen ingediend tegen de omgevingsvergunning. Eén van die beroepen geeft aanleiding om de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 te wijzigen. Dit wijzigingsbesluit wordt op grond van artikel 6:19 Awb onderdeel van de beroepsprocedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Besluit

Wij besluiten het besluit van 29 oktober 2019 tot het verlenen van de omgevingsvergunning als volgt te wijzigen:

- De voorschriften in het hoofdstuk 'Handelen in strijd met de regels ruimtelijke ordening' aan te vullen met het volgende voorschrift:

2.1.7. Goedkeuring radarbeoordeling

"Na de definitieve keuze van het type windturbine, dient voorafgaand aan de plaatsing van de windturbines door of namens vergunninghouder een rapport als bedoeld in artikel 2.5 Regeling algemene regels ruimtelijke ordening te worden opgesteld. Het rapport dient ter beoordeling aan de Minister van Defensie te worden voorgelegd, die de toereikendheid van het rapport en de aanvaardbaarheid van de gevolgen van de windturbines voor de werking van de radar beoordeeld. Zonder een verklaring van geen bezwaar van de Minister van Defensie, mag niet met de bouw van de windturbines worden begonnen.";

- De omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 voor het overige ongewijzigd in stand te laten.

Rechtsmiddelen

Het wijzigingsbesluit ligt vanaf 23 maart 2020 tot en met 4 mei 2020 ter inzage bij de gemeente Steenbergen. Voor locatie, tijdstippen en dagen waarop u de stukken in kunt zien, verwijzen wij naar de website van de gemeente. Voor vragen of opmerkingen kunt u contact opnemen met mevrouw H. Christophe, tel. 073 680 87 22 van de provincie Noord-Brabant.

Vanaf het moment van ter inzagelegging is het wijzigingsbesluit tevens te bekijken op de internetsite <https://www.brabant.nl/onderwerpen/energie/elektriciteit/windpark-karolinapolder> en via de Staatscourant.

Belanghebbenden kunnen tot en met 4 mei 2020 beroep instellen tegen het wijzigingsbesluit. Belanghebbenden die beroep willen instellen tegen het wijzigingsbesluit kunnen, binnen de genoemde termijn, beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. Het beroep kan alleen worden gericht tegen de inhoud van het wijzigingsbesluit. Het beroepschrift moet uw naam en adres bevatten, duidelijk maken tegen welk besluit u beroep instelt en gemotiveerd worden, ondertekend zijn en voorzien zijn van een datum.

Indien belanghebbenden die reeds beroep hebben ingesteld tegen de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 en het wijzigingsbesluit niet aan het beroep tegemoet komt, dan wordt het beroep op grond van artikel 6:19 Awb geacht onderwerp te zijn van het door de belanghebbende ingestelde beroep tegen de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019. Dit betekent dat door hen niet opnieuw beroep hoeft te worden ingesteld tegen dit wijzigingsbesluit. Het wijzigingsbesluit zal onverwijld ter beschikking worden gesteld aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Indien spoed dit vereist, kan een voorlopige voorziening worden gevraagd. Dit verzoek moet worden gericht aan de voorzieningenrechter van de Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State, Postbus 20019, 2500EA Den Haag. Aan deze procedure is het kenmerk 4662546 gekoppeld. U dient bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

Crisis- en herstelwet

Omdat Windpark Karolinapolder een project betreft als bedoeld in het eerste lid van artikel 9b van de Elektriciteitswet, is op grond van artikel 1.1, eerste lid, onder a in samenhang met categorie 1.1 van bijlage I van de Crisis- en herstelwet, de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit brengt onder meer met zich mee dat:

- de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, na afloop van de beroepstermijn, een termijn van 6 maanden heeft voor het doen van een uitspraak op een beroep;
- dat het beroepschrift meteen de gronden van beroep moet bevatten. Het indienen van een pro-forma beroepschrift of het aanvullen na afloop van de beroepstermijn zijn niet mogelijk.

PROCEDURELE ASPECTEN

1. Aanleiding

Op 29 oktober 2019 hebben wij de door Innogy Windpower Netherlands B.V. aangevraagde omgevingsvergunning voor bouwen, uitvoeren van een werk, handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening en het verrichten van een andere activiteit met invloed op de fysieke leefomgeving (OBM m.e.r.-beoordeling) verleend. De omgevingsvergunning, met kenmerk 4587379, ziet toe op het oprichten van 4 windturbines kadastraal bekend gemeente Dinteloord, sectie A, perceelnummers 417, 700, 701 en 737.

De omgevingsvergunning heeft van 11 november tot en met 23 december 2019 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode zijn beroepen ingediend tegen de omgevingsvergunning. Eén van die beroepen geeft aanleiding om de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 te wijzigen. Dit wijzigingsbesluit wordt op grond van artikel 6:19 Awb onderdeel van de beroepsprocedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

2. Herstel gebrek

Naar aanleiding van ingediend beroep hebben wij besloten om de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 te wijzigen. De wijziging wordt hierna toegelicht.

Radarverstoring

In de beroepsprocedure over de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 zijn beroepsgronden aangevoerd over de aanvaardbaarheidstoets door de Minister van Defensie in verband met de werking van de militaire radars.

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende regeling (Rarro) bevatten het toetsingskader voor radarverstoring van defensieradar.

Een uitgevoerde radarbeoordeling dient ter beoordeling aan de Minister van Defensie te worden voorgelegd. De Minister van Defensie beoordeelt de toereikendheid van het rapport en de aanvaardbaarheid van de gevolgen van het bouwwerk dan wel de windturbine voor de werking van de radar. Een verklaring van geen bezwaar van de Minister van Defensie, was niet bij de aanvraag of aanvullende gegevens gevoegd.

De Minister van Defensie heeft beroep ingesteld tegen het besluit tot het verlenen van de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 omdat hij niet in de gelegenheid is gesteld om, conform het Barro en het Rarro, te adviseren over de radarverstoringstoets. Op verzoek van de Minister wordt alsnog een voorschrift aan de omgevingsvergunning verbonden zodat zeker gesteld wordt dat de Minister zijn taak inzake de radarverstoringstoets kan uitoefenen voorafgaande aan het oprichten van de windturbines, conform het Barro en het Rarro.

Om te borgen dat vergunninghouder tijdig zorg draagt voor de radarverstoringstoets en windturbines niet worden gebouwd zonder verklaring van geen bezwaar van de Minister van Defensie, wordt voorschrift met nummer 2.1.7 aan het hoofdstuk 'Handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening' van de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019 toegevoegd:

2.1.7. Goedkeuring radarbeoordeling

"Na de definitieve keuze van het type windturbine, voorafgaand aan de plaatsing van de windturbines, dient door of namens vergunninghouder een rapport als bedoeld in artikel 2.5 Regeling algemene regels ruimtelijke ordening te worden opgesteld. Het rapport dient ter beoordeling aan de Minister van Defensie te worden voorgelegd, die de toereikendheid van het rapport en de aanvaardbaarheid van de gevolgen van de windturbines voor de werking van de radar beoordeeld. Zonder een verklaring van geen bezwaar van de Minister van Defensie, mag niet met de bouw van de windturbines worden begonnen."

Conclusie

Gezien het vorenstaande hebben wij het noodzakelijk geacht om een wijzigingsbesluit te nemen waarin een voorschrift wordt toegevoegd aan de omgevingsvergunning van 29 oktober 2019.